

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Origenes

Rothomagi, 1668

Ōrigenus Tōn Eis To Kata Iōannēn Eyaggelion Exēgētikōn Tomos 32.
Origenis Commentariorvm In Evangelivm Secvndvm Iohannem Tomvs
Trigesimvs Secvndvs.

urn:nbn:de:hbz:466:1-19358

Τοῦτο ποῖν· ἔπειτα γὰρ ὅτι οὐκ ἠδὲν ὅ-
 πα ἔστιν, ἕτεροι δὲ ἄρχιερεῖς, ἕτεροι οἱ Φαρισαῖοι,
 ἔτι μὴ εἰδότες διδάσκειν ἐντολὰς, ἵνα ἴαν περὶ τῆς
 πᾶσι ἔστι, μὴ μὴ αὐτοῖς, καὶ συλλαβῶσιν αὐτῶν·
 καὶ ἄλλως δὲ φησὶς ὅτι ἐπιβουλόσιν τὰ ἱεροῦ
 οὐκ οἶδασιν πᾶσι ἔστι· διὸ διδάσκειν ἐπέεος τῶν
 τῶν τῶν ἐντολῶν, διδάσκοντες διδαχὰς καὶ
 ἐπιτάγματα ἀποστολικῶν· καὶ εἶαν αὐτῶν αἱ ἐπι-
 τολαὶ αἱ διδάσκει Φαρισαῖοι καὶ ἄρχιερεῖς τῶν
 σαμαριτικῶν τυφλοῦσιν ἰδοῦσιν καὶ τὴν ἰουδαίαν·
 ἐβλῶσιν γὰρ πᾶσι μὴ μὴ αὐτοῖς ἐν ἱεροῦ·
 ἵνα αὐτοῖς ἀποδείξωσιν λαβόντες τῶν ἀποστόλων· καὶ
 φησὶς πρῶτα ἐν ἀποστολικῶν τῶν ἀποστόλων ἐν
 χειρισμῶν, ἕτεροι τὰ αὐτῶν ἀπαπέτην, ἔτι
 κατηγορήσιν, Φαρισαῖοι καὶ ἔτι, ἔτι ἀγαθὸν ἀπο-
 χρεῖα· ἄλλοι λόγων διδόντες ἐντολῶν, οἷς
 οἶσιν διδάσκει αὐτοῖς τὰ ἀποστόλων ἐν ἱεροῦ, ἵνα
 μὴ ἴδωσιν αὐτοῖς αὐτῶν πᾶσι, ἔτι βίβλους ἀπο-
 κτήσιν· ἀλλὰ ἵνα αὐτῶν ἀποδείξωσιν εἰλη-
 φέως καὶ τὴν ὁδοῦ καὶ εὐκείνῃ τῶν εἰς τὸ καὶ ἰουδαί-
 αιν διαβήλων ἀποδείξωσιν τῶν, αὐτοῖς κατὰ
 παύσασιν ἐν λόγον, ἐν τῶν ἐντολῶν, καὶ εὐκείνῃ
 οὐκ ἀδόντες, ἀποδείξωσιν τῶν ἔξω·

A profecto attende neque Pontifices, ne-
 que Pharisaos nosse ubi sit Iesus : &
 quod nescientes dent mandatum , ut si
 quis agnoverit ubi sit , indicet illis , ut
 comprehendant eum . Atque etiam aliter
 dices , quod qui Iesu insidias moluntur ,
 nesciunt ubi sit ; quam ob causam alia
 dant mandata à mandatis Dei , docentes
 doctrinas , hominumque mandata . Et sunt
 ipsorum mandata quae Pharisei praebent , &
 Pontifices corporaliu Iudaorum , adversus Ie-
 sum : Volunt enim quosdam indicare sibi
 Iesum , ut illum mancipium acceptum
 prodant ; & dices omnem curiose per-
 scrutantem Christianismum , quo sub-
 vertat illud , & accuset , Phariseum
 quendam esse , & non bonum Pontificem ,
 rerum ratione carentium dantem mandata ,
 quibus existimat se docere Iesum , ut
 ipsum sibi indicatum comprehendat , & con-
 tumeliosis affectum occidat . Verum cum
 satis inscriptionis acceperit primus & tri-
 gesimus Tomus explanationum in Evangelium
 à Iohanne traditum , hoc in loco finimus ora-
 tionem : in secundo & trigesimo quae
 sequuntur , prosequuntur , Deo dante ,

ἀποστολῶν ἐν τῶν ἐντολῶν καὶ εὐκείνῃ, Τεσσαρόν, καὶ περὶ τῶν Τεσσαρόν.

ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ ΟΡΙΓΕΝΙΣ
 ΤΩΝ ΕΙΣ ΤΟ ΚΑΤΑ
 ΙΩΑΝΝΗΝ ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ
 ΕΞΗΓΗΤΙΚΩΝ
 ΤΟΜΟΣ ΛΒ΄

COMMENTARIORVM
 IN
 EVANGELIVM
 SECVNDVM IOHANNEM
 TOMVS TRIGESIMVS SECVNDVS.

* Pasion.
 λογισμα
 τῶν ἔξω
 πᾶσι.

ΑΓΟΝΙΑΣ ΑΓΙΟΥ ΙΗΣΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ ΔΙΟΔΩΤΗΡΩΝ
 * ἔργα μετὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν διαβη-
 λῶν ὁδῶν, καὶ ζώσιν ἡμῖν, εἰ καὶ γνωστὴν, καὶ
 ὁδοῦσιν ἐφ' ἡμῶν, φάσκει αὐτοῖς καὶ ἐπὶ τῶν πέ-
 λους· καὶ μὴ ἴσως οἰοῦσι διδόντες καὶ τεσσαρο-
 σῆς ἀποδείξωσιν ἐν τοῖς λογισμοῖσιν ἐπιβή-
 ναι παράμεθα· καὶ πρῶτον γὰρ ἡμῖν ὁ κύριος τῶν
 φωτῶν ἐφίλησεν ἱεροῦ, φασάσαν ἡμᾶς ὅτι διδόντες,
 καὶ ἴσως ὅτι καὶ, ἕως ὅσον καὶ τῆς ὑπαγεύσεως
 τῶν εἰς τὸ διαβήλων, ἵερο ἀδελφῶν ἀποδείξωσιν
 ἀμβροσίῃ, διὰ τὸν ἰουδαῖον τὸ διαβήλων καὶ οὐκ
 κακοῦσιν ἀπὸ τῶν μακρῶν τῶν ὁδοῦσιν, μη-
 δὲ ἀποδείξωσιν ἀπὸ τῶν ἡμετέρων ἀποδείξωσιν,
 Pars II.

D Eo nobis per Iesum Christum iter
 ex animi sententia largiente , gra-
 dimur per Evangelij sancti viam ma-
 gnati , eamque viventem , ut ad ipsius
 etiam finem perveniamus , si per eam
 à nobis agnitam ambulaverimus . Atque
 utinam cum nunc veluti secundam , &
 trigessimam stationem , in his qua di-
 centur , ingredi conemur , nobis adfir
 columna illa lucida nubis Iesu , quae
 nos praecedat , cum opus erit , rursuf-
 que stet , cum oportebit ; donec , ὁ
 Ambrosi homo facer , idemque frater ,
 totum copiosis commentationibus ex-
 planaverimus Evangelium ; non succum-
 bentes ob longitudinem viæ proluxa-
 Aaa iij

συμπεριεβή οὕτως ὡς ἵνα ἴσῃαι τὴν ἀνάγκην
 ἵνα * ὅτι πρὸς τὴν εἰρήνην καὶ τὴν ἰσότητα
 τὸ δεξιὸν ἀνακλιθεὶς οἱ δύο αὐτοὶ τὴν ἵνα
 ἴσῃαι τὴν πύδα μίσησῃαι· ἴσῃαι δὲ τὴν
 κερὰν ἐκείνην τὰ λόγια ἵνα ἀνακλιθεὶς τὸ
 ἵσῃαι τὸ δεξιὸν ἐξηραρκεῖται ἐκ τοῦ εἰσπνῆ
 ἵνα δεξιὸν τὸν δεξιὸν ἵσῃαι τὴν πύδα τῶ
 μαθητῶν διδάσκαλος * ὡς κύριος· πρὸς μὲν
 ἠδὲ τὸν εἰσπνῆ ἵσῃαι λευκῶν; καὶ ἡμέτεροι
 ἴσῃαι καραεὶ, καὶ τὸ ἀνακλιθεὶς ἡμέτεροι
 ἀφίλετο τὰς ποδιὰς ἀπὸ τοῦ ψυχῶν ὑμῶν κα-
 τήσῃαι τῶν οὐρανῶν ὑμῶν, ἐκ τῶ ἱσῃαι. καὶ
 ἦ τὸ λαβεῖν ἐκείνην εἰσπνῆ δούτερον ὕδατος,
 εἰς μίσησῃαι τὴν πύδα, τὰς τὴν καραεὶ τῶ
 σώματός. ἀδύνατον γὰρ ὁμοῦ μηδὲν εἰσπνῆ
 τῶν ψυχῶν, μηδὲ τὰ τελευτήσῃαι, καὶ τὰ
 καραεὶ τῶν αὐτῶν. καὶ ὡς ἐν ἡμετέροις τί-
 λῆος πῶς ἔστι δοκῆ· οἱ μὲν οὖν πολλοὶ καὶ καὶ
 τὸ λαβεῖν κωνορῶν τῶν ἀμῃσησῃαι πληρωμῶ-
 νων, καὶ τὴν κεφαλῶν ἢ τὴν ἀλίγη τῶν κα-
 τῶν τῶν. οἱ ὅ γινώσκῃαι τὰ ἵσῃαι μαθητῶν ὡς
 ὡς φησῃαι καὶ ὅτι τὸ στωδῃαι ἀπὸ μίσησῃαι
 τὴν πύδα δευτέρως ἔχουσι τῶν ἀπὸ τῶ λόγια
 ἵνα ἴσῃαι ἐπορεύῃαι τὸ ἀφ' ἡμετέρας ἀμῃσησῃαι,
 καὶ καραεὶ τῶν ὡς ἡμετέρας τὸ ἀφίλετο, ἐ-
 τῶ ἰσῃαι ἐρωτῶν τὴν λόγια, ἀλλ' ἠμαρτῶ, πρὸς
 ἡμετέρας * καὶ μὲν ἡμετέρας ἀμῃσησῃαι
 τῶν ὡς, ὡς ἴνα ὅτι; ἐπὶ οὐ δέονται οἱ
 πόδαί τῶ ἵνα ἴσῃαι ἀπὸ τῶ ἵσῃαι καὶ εἰσπνῆ
 τῶν τῶ ἵσῃαι τῶ τῶ τὴν πύδα μίσησῃαι, ἡ
 ποιήσῃαι οἱ μηδὲ ποτὲ ὅτι τὸ μὲν τῶ ἵσῃαι
 δεξιὸν ἐσπνῆ τῶν, καὶ τὴν πύδα μίσησῃαι
 μεμολοισμένοι; λίγοντες ἵσῃαι τὰ μὴ εἶδῃαι
 τῶ πῶς, ἀλλὰ γινώσκῃαι καὶ τῶν τῶ τῶ
 μυστήριον τῶ ἵνα ἴσῃαι τῶ ἵσῃαι καραεὶ
 ζυγῶν ποδῶν τῶ· εἰ μὴ μὴ ἴσῃαι σὶ, σὶ καὶ ἵ-
 χῆς μέρεσι μετ' ἐμοῦ, ὅσῃαι ζητήσῃαι τὴ δουρεῖ;
 πόσῃαι ὅτι ἐδ' ὅλως ἵσῃαι μέρεσι, εἰ μὴ ἵ-
 να ἴσῃαι ἀγαθόν, ἢ ἢ μετ' ἐμοῦ ἵσῃαι τῶ διδα-
 σάλλῃαι καὶ κυρεῖ, καὶ τῶν ἵσῃαι ἵσῃαι δὲ μὲν, ἐ-
 οὐς εἴσῃαι οἱ καὶ τῶ ἵσῃαι μετ' ἐμῆσῃαι
 πῶς τῶ μετ' ἐμῆ δέξῃαι, μίσησῃαι ἵνα ἴσῃαι τῶ
 ἵσῃαι τὰς πύδα, ἢ δέξῃαι πῶς μὲν, ἢ ἵνα ἴ-
 σῃαι δὲ ἵσῃαι εἰσπνῆ μίσησῃαι τῶ· ἵσῃαι ἐπὶ ἵσῃαι
 καὶ ὅτι τῶν ἵσῃαι, καὶ κέρῃαι· εἰ μὴ πῶς ἀφίλετο
 μοι τῶν ἵσῃαι, εἰσελεύσομαι πρὸς αὐτόν, καὶ
 δέξῃαι μετ' αὐτόν, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ, μί-
 σησῃαι ὁ ἵσῃαι ὅτι δεξιὸν μετ' ἐμοῦ, ἢ γὰρ δε-
 ξῃαι εἰσαγαγῆσῃαι, καὶ πρὸς τὴν μαθητῶν, ὅτι
 δεξιὸν πῶς μετ' αὐτόν, ἀλλ' ὁ μετ' αὐτόν εἰσθῃαι

A hoc in loco corporem lavandi con-
 sequentiam, & ordinem; quandoqui-
 quidem qui opus habent lavari ante
 cœnam; antequam cœnæ accubitum, pe-
 des lavent; sed id temporis cum ser-
 monis consumpsisset, scripsisse Iesum,
 qui iam accubuerat cœnandi causa, à
 cœna surrexisset, ut Discipulorum, qui
 iam cœnarant magister, & Dominus
 inciperet pedes lavare: namque ante
 cœnam loti erant, & facti mundi toti,
 propter illud: Lavamini, mundi estote, etc.
 auferite vitia ab animabus vestris, coram
 oculis vestris, & quæ sequuntur; post
 quod lavacrum secunda etiam aqua
 egebant ad solos pedes, hoc est ad eas
 solas partes quæ infimæ sunt. Nam
 alioquin facile factum non est, ut ani-
 ma nihil fordium contrahat, ne in
 extremis quidem partibus, & quæ in-
 fimæ sunt; etiam si quoad homines
 perfectus quis esse videatur, atque multi
 quidem etiam post baptismum peccatorum
 pulvere caput replent, vel ea
 quæ hoc sunt paulo inferiora; qui
 vero germane melius Iesu discipuli fue-
 rint, adeo ut eo perveniant, ut etiam
 cum eo ipso cœnent, solos pedes ha-
 bent; qui egeant lavari dicitur & λόγων;
 [hoc est à filio Dei, & ratione]
 Et certe qui videt diversitates peccatorum,
 quique peccata confidit, quan-
 tum ad accuratam, & constantem rationem,
 quæ nec peccata existimantur
 esse apud multos, is visurus est quan-
 tum sint illa, ob quæ opus habeant
 pedes lavari à Iesu. Sin vero talia sunt
 pedum inquinamenta, quid facturi sumus
 nos qui nunquam ad cœnandum
 cum Iesu pervenimus, quique non pe-
 des tantum habemus inquinatos? di-
 cente Iesu Petro tum nescienti, sed
 agnituro postea mysterium lavationis pe-
 dum qui à Iesu mundantur: Nisi lavero te,
 non habebis partem mecum: quod
 quem sensum habeat inquires, utrumne
 hunc: nisi lavero te, nullam omnino
 bonam partem habiturus es; an illud:
 ne tecum quidem præceptore, ac
 Domino habiturus es partem, nisi
 te laverò, sed cum me inferioribus,
 inter quos sunt ij, qui post baptismum
 nec cœnarunt tecum; nec pedes ha-
 buerunt à me lotos; vel si cœnarunt,
 à me tamen loti non fuerunt. Illud autem
 noto: Ego sto ad ostium, & pulso,
 si quis mihi aperuerit ostium, ingrediar ad
 eum; & cœnabo cum eo, & ipse tecum;
 ne forte Iesus cum ullo non prandeat:
 neque enim eget introductione, & primi-
 mis disciplinis, neque prandet aliquis
 cum eo; sed qui cum illo comedit,

* x. 51

* x. 11

* x. 11

D

E

John. 13. 28

Apost. 3.

Matth. 11. 42. Luc. 11. 31. Reg. 4. 22.

tantum coenat : Plusquam enim Solomon, A inquit, hoc in loco, de quo scriptum est. Et erat prandium Solomonis hoc, quod in Regum tertio recentum est. Autem etiam hoc dicere tanquam consequens huic dicto : Nisi laveris te, non habebis partem mecum, Iesum Iuda pedes non lavisse : nimirum quod illi iam Diabolus immisisset in cor, ut Iesum traderet praeceptorem, & Dominum, cum invenisset eum non indutum omnem Dei armaturam, nec habentem fidei scutum, quo valet quis omnes mali illius sagittas ignitas extinguere ; intelligo enim jaculo petitem, sicut Scriptura hac de re in septimo Psalmo docet, feriente Diabolo, qui veluti sagittarius sagittas ignitas confecit ijs qui omni custodia cor suum non servant.

Psal. 7. 22. 13. 14.

Est autem Psalmi contextus talis : Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit, arcum suum tetendit, & paravit illum, & in eo paravit vasa mortis, sagittas suas ardentes effecit. Ecce parturivit iniquitatem, concepit laborem, & peperit iniquitatem, Atque omnis quidem fatebitur, Ecce parturivit iniquitatem, concepit laborem, & peperit iniquitatem, referri posse Diabolum : ad quorum etiam verborum similitudinem non exilimare dictum fuisse illud : Nisi conversi fueritis, gladium suum vibrabit, arcum suum tetendit, & paravit illum, & in eo paravit vasa mortis, absurdum est. Nam vasa mortis nemo alius arcu suo quem tetendit, paravit, nisi ille cuius invidia mors intravit in orbem. Ex ijs igitur sagittis, quas ardentes confecerat Diabolus, immisit in cor Iuda Simonis Iscariotis, iam sic in cena faucij, ut etiam illi placeret celeriter convivatorem prodere : quoniam coena huius cibus, vinumque, quod in ipsa erat, cor non poterat (Diaboli enim erat sagitta faucium) penetrare. Nec aperte in his apparet, quis esset ille, a quo coena fiebat, ut in superioribus :

Iohan. 12. 1.

Fecerunt illic, inquit, coenam illi, & Martha ministrabat, eratque Lazarus unus ex recumbentibus cum ipso ; atque de Iuda quidem scriptum est : Cum iam Diabolus immisisset in cor Iudae Simonis Iscariotae, ut prodere eum ; sed huic consequenter dices de singulis cor a Diabolo faucium habentibus ; cum iam misisset Diabolus in cor illius ut fortificaretur ; & in cor illius ut fraudaret ; & ut perditam opinionis admittat ido-

Ioh. 13. 2.

ne hunc Iuda dicitur ad Iesum dicens, Domine, sciam quia tu es Christus filius Dei, sed quomodo sciam quia tu es Christus filius Dei, nisi tu laveris pedes meos, et ego comedam panem tuum, et bibero calicem tuum, et dormiam in sinu tuo, et tu non laveris pedes meos ?

A δεσφης μένον. παρ' ου γδ, φησι, αλιμενης α-
δε, παρ' ου γδ γερασια. & λω δ' εφ' ουσιν ουλο-
μην τοδε, ο κατελεχται εν τη τελει η βα-
σιλειαν. & τοτο δε βαλμιας εστιμι δω, ως
αυλοφον παρ. ιαυ μη ν' αω. σ, ου εχρ' με-
εσ με' εμα, οη ουκ ενι φα τις ποδας τε ια-
δα. ηδη εις τω καρδια βεβληκε ο αββελος,
ινα τον διδασκαλον & κωρον παρ' αω, εβραν
αυτον ουκ ενδεδωμενον τω πομοπλια τε δεσ,
& ουκ εχροντα εν της κητεσ θυρον, α διωα-
ται ησ πομτα τε βελη τε πομρη τε πεπωρα-
μωα οβισσι. γαγαμωρη γδ τε, τε αββελ-
λε ηδη βεβληκωσ, ακωα, ως ε εν εβδωμω
λαλμα της γραφης παρ' ταυ διδασκωσ,
ως ποδωσ, & βελη πεπωρωμω εβραγα-
μωρη τωσ μη παση φυρακη τηροσ τω εανω
καρδια. εχρ' ο ετες η τε λαλμα λεγι. ιαυ
μη εβραφωτη, τω ρωμωμω αυτε εβλωσ,
ο περον αυτε ενετητε & ητοιμασεν αω, & η
εν αυτω ητοιμασε σκωδη θανατω, τα βελη αυτε
τωσ κωμωμοις εβραγατω. ιδω αδιονοι αδι-
κωσ, σωιζατο ποιοσ, & ετεκεσ ανωμια.
παρ' ου δευ ομολογησ τε. ιδω αδιονοι α-
δικιασ, σωιζατο περον, & ετεκεσ ανωμια,
δευαδαυ αμαφερωσ ουκ τον αββελον. α-
τωπον ο μη εμωις τοτω & αυτω τομω λε-
γαδα, εδω μη εβραφωτη, τω ρωμωμω αυ-
τε εβλωσ, ο περον αυτε ενετητε, & ητοι-
μασεν αω, & η αυτω ητοιμασε σκωδη θανα-
τω. σκωδη γδ θανατω αλλωσ σκωδωσ εν ο το-
εω εανω α ενετητε ητοιμασεν, η ο εβρω
θωιασ εισ λωεν εισ τον κομον. & ο ητοι-
μωτω ηλ' αλων α τωσ κωμωμοις εβραγατω
ο αββελος, εββαλεν εισ τω καρδια * ιωδα * VII. Not.
αμωνο ισραελωτω, & ηδη βεβληκωρη ο δε-
πνα εχ' ως τε ο εβρωστω αυτω, ενετητε η
τε δεπνα τωσ εβρω, & ο οτωσ ο εν αυτω,
ουκ εδωωατο θωρωσ εν καρδια. ιαυ τε
αββελω βεβληκωρη βελη παρ' τω περωδεη-
ται ουκ εβραφωτη. επω μη σαφωσ εν ιω-
τωσ φωμωτωσ ησ λω, οφ' ο ο δεφρον ενετητε,
ως εν τωσ παρ' ιωτωσ, επωισωμ, φησιν, αυτω
δεφρον εωσ, & η μωρωα δικητε, & ο δε-
ζαεσ εις λω εη ηλ' ακωμωμωσ αυτω αυτω.
επι μωρ' αυτω τε ιωδα γερασια το. τε εβ-
βελω ηδη βεβληκωτωσ εις τω καρδια, ινα πα-
ρωα αυτω ιωδασ σμωτωσ ισραελωτωσ. ιωτω
ο ακωμωμωσ λερωσ αω παρ' εβρωσ ηλ' ιωτω
ε αββελω εις τω καρδια περωμωμωσ, & εββελω
εβρωσ, & ινα ατωτερωσ εβρω, & ινα εβρωμωμωσ
ειδωλω-

λε ηδη βεβληκωτωσ εις τω καρδια, ινα περωδεη & εβρω, & ινα ατωτερωσ εβρω, & ινα εβρωμωμωσ ειδωλω-

πάλη, ἐγείρεται, φησὶν, ἐκ τοῦ δι-
 πτυ, ὅθεν ἐξ ἑαυτοῦ κατενοήσωμεν μὲν ἵπ-
 ἔως· καὶ ὅσα εἰ δυνάσται ἐν τόποις λίαν ἐπ-
 ἀποστάτως μὲν αὐτὸν βίβωμεν τὸ μὲν τῆς μα-
 θητῆς ἀπὸ τῆς ἀποστάσεως ὅτι ἐξ ἀναγκῆς ὁμο-
 τὸς μαθητῆς ἀπὸ τῆς διείσεως ἐγείρεται, καὶ ἐ-
 πί πόσον τῆς ἀπὸ τῆς παύσεως. ἕως τὸς ἵπ-
 μαθητῆς καθάριον πόδας, ἢ διωκόμενον ἐξ ἄν-
 μέσος μετ' αὐτῶν, ἢ δὲ μὴ αὐτὸς νύφη· ἢ ἔν-
 λέγειται μὲν τὸ ἐγείρεται ἐκ τῆς διείσεως, κα-
 τανοήσωμεν. ἵπτοι, φησὶν, τὰ ἱμάτια, καὶ ἰα-
 εῶν λέντοι διεζώσατο· καὶ ἐν τόποις δὲ εἰποι-
 ἔτω ἀπὸ τῆς μὴ ἐκλογίσεως ἀπὸ τῆς ἰσότητος ἀνα-
 βαίνον, καὶ ἰσότητος νοσῆ τὰ παρὰ τὸ ἴδιον ἐν
 τόποις τῆς ψυχῆς βράμματα· ἢ δὲ ἐλόπει ἐν-
 δεδυμένον αὐτὸν νύφη τῆς πόδας ἵπ-
 μαθητῆς; ἀλλὰ μὴ ποῦ; ἐκ ἰδιότητος ἀξίως τῆς ἰσότη-
 τος ἐκδύμετα αὐτῶν ἀπεκείτο διπλῶν, καὶ
 βίβωμεν αὐτοῦ μὲν τῆς μαθητῆς, ἐνοήσωμεν τίνα
 κόσμον ἀπεκείτο ὁ ἱπποκρίτης ὁ λόγος· τῶ-
 τον ἢ ἐν τῇ ὑπόστασι λέγειν ποῦς λέγει, ἢ
 φωνῆν ποῦς φωνῆς ἀποκρίσται ἀποκρίσται,
 καὶ γυμνότερος μὲν δυνάμει ἡλικίας, ὅθεν
 ἀλλοτῶς ἀπὸ τῆς ἰσότητος λέντοι διεζώσατο,
 ἢ ἵνα ἐν μὴ πύρρι γυμνός, ἢ μὲν τὸ νύ-
 φησιν οικειωτέρως ὑπόστασι ἀποκρίσται τῆς ἵπ-
 μαθητῆς πόδας· ἢ ὅσα ἐν τόποις πῶς ἕαυτὸν
 κρύβει ὁ μέγας καὶ δεδουμένους
 λόγος ἱπποκρίτης ὁ λόγος, ἵνα νύφη τῆς πόδας ἵπ-
 μαθητῆς, ἀλλὰ ἢ, φησὶν, ὅθεν εἰς τὸν ἵπ-
 ποκρίτην ἀπὸ τῆς ἰσότητος ἀνακρίσται τῆς ὁμο-
 γαλμῶς αὐτῶν εἶδε· καὶ ἢ ἰδὲ ἀδελφὸς ἐπὶ κεί-
 ῃ παύσῃ. ἢ ἰδὲ ἀδελφὸς ἀποκρίσται εἰς σιω-
 πῆσιν αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἰσότητος
 ἢ ἰσότητος ἰσότητος ἐπὶ τῶν γυμνῶν, ἢ εἶπε· κίερε
 εἰ δὲ ἕως ἕως ἕως ἐναντὶν σου, μὴ ἀφ' ἑλθῆς
 ἐν παύσῃ σου· οὐκ αὐτὸς γυμνός ὕδαρ, ἢ
 δὲ ἐπαρῆκεν αὐτῶν τῆς πόδας ἵπ-
 μαθητῆς, ὡς ἕως ἐλθόντων ποῦς αὐτῶν. ἀλλὰ φη-
 σιν· ἀποκρίσται δὲ ὕδαρ, ἢ νύφη ποῦς πό-
 δας ἵπ-
 μαθητῆς· ἀλλὰ ὅθεν ἰσότητος ἵπ-
 μαθητῆς ὕδαρ ἢ ἰσότητος ὕδαρ ἢ ἰσότη-
 τος πόδας ἵπ-
 μαθητῆς ἀδελφῶν, ἀλλὰ ὅθεν τῆ
 οἴκῃ ἰσότητος ἀποκρίσται ποῦς αὐτῶν ἐν
 σιωπῆσιν, καὶ ἵπ-
 μαθητῆς ὕδαρ ἢ ἰσότη-
 τος πόδας αὐτῶν· ὅθεν εἶπεν· ἵπ-
 μαθητῆς, ὅθεν ὡς ἀνακρίμ-
 νος, ἀλλὰ ὡς ὁ ἀποκρίσται, καὶ δικαίως λέ-
 γων ἢ· μαθητῆς ἀπὸ ἐμῶν, ὅτι ἀπὸ ἐμῶν
 καὶ παρὰ τῆς καρδίας, ἀδελφῶν ὕδαρ
 εἰς τὸν ἵπ-
 μαθητῆ· ἢ ἰδὲ ἢ ἰσότητος ἀποκρίσται
 νύφη τῆς πόδας ἵπ-
 μαθητῆς, ὡς ἀπὸ τῆς ἰσότητος ἵπ-
 μαθητῆς αὐτῶν τῶν μετὰ μοῖ αὐτῶν

A dit, surgit, inquit, à cœna, quod pariter considerabimus cum sequentibus : & vide an possis in his dicere, sum-
 moperes quidem illum oblectatum fuisse
 cœnando cum Discipulis suis, afflictum
 vero, & necessario, propter Discipu-
 los, à cœna surgere, eatenusque à cœ-
 nando cum cessare; quatenus pedes
 mundet Discipulorum non valentium
 habere partem secum, nisi ipse illorum
 pedes laverit. Sed consideremus dili-
 genter quid dicatur post hæc verba :
 Surgit à cœna : ponit vestimenta, cumque
 accepisset linteam, præcinxit se. Dicamus
 etiam in hoc contextu ad eos qui no-
 lunt à verbis ascendere, & mente con-
 siderare animæ cibos in his verbis po-
 sitos. Quid obstabat quominus indu-
 tus ipse Discipulorum pedes lavaret?
 An vero nisi aliquo modo viderimus,
 ut dignum est, ipsius Iesu vestimenta
 quibus circumdabatur cœnans cum Dis-
 cipulis, se exhilarans, considerabimus
 quod ornamentum circa se habebat ca-
 ro factus Filius Dei Sermo, hoc autem
 formatum in quadam textura, & tela
 dictionum ad dictiones, & vocum ad
 voces deponit, sitque nudior cum figu-
 ra feruili, quod declaratur per illud :
 Cum accepisset linteam præcinxit se, ut &
 non omnino nudus esset, & cum la-
 visset, tela ad id accommodatiore Dis-
 cipulorum abstergeret pedes. Et vide
 in his, quomodo magnus & glorifica-
 tus Sermo factus caro seipsum minuat,
 ut lavet pedes Discipulorum, Mittit
 enim, inquit, aquam in pelvium. Atque
 Abraham equidem cum respexisset oculis
 suis vidit, & ecce tres viri steterunt
 iuxta eum, quos cum vidisset occurrit eis
 de ostio tabernaculi, & incarnavit se
 versus terram, & dixit : Amabo Do-
 mine si hanc gratiam à te impetrare pos-
 sum, ne quæso pratercas servum tuum.
 Non ipse accipit aquam, non promittit
 se pedes eorum, qui veluti hospites ad-
 venerant, lavare, sed inquit : Suma-
 tur quæso aqua, & laventur pedes vestri.
 Sed ne Ioseph quidem aquam attulit ut
 lavaret undecim fratrum pedes, sed ho-
 mo de domo Ioseph Eduxit ad eos Sy-
 meon, & tulit aquam, ut lavaret pedes
 suos. At vero ille, qui dixit : Ego ve-
 ni, non tanquam qui recumbit, sed tan-
 quam qui ministrat, quique dicebat ius-
 te : Discite à me, quia mitis sum, &
 humilis corde, ipse mittit aquam in pel-
 vim : norat enim neminem sic posse
 lavare pedes Discipulorum, [ut quod
 abluerentur ipsi cum eo partem haberent.

Handwritten marginal notes in the left margin, including various Greek characters and symbols, some with asterisks and small letters.

Handwritten marginal notes in the right margin, including various Greek characters and symbols, some with asterisks and small letters.

*in me sup-
plemunt.*

Ioh. 15. 3.

Matt. 26. 31.

Ioh. 13. 39.

Ioh. 13. 6. & seq.

*Hec d.
Petri.*

quemadmodū ipse posset. Aqua autē mea A
quid in sententia, tale verbū erat, abluens
Discipulorum pedes] qui venerant ad pel-
vim appositā sibi à Iesu. Deinde quāro cur
tandem non scriptum sit, Lavit pedes Dis-
cipulorum, sed dictū fuerit: *Cæpit lava-
re pedes Discipulorum*; sed fortasse con-
suetudo talis est Scripturarum, iuxta quā
non iure, cōparatione consuetudinis mul-
torum, præponi videtur illud: *Cæpit
quidem lavare pedes Discipulorum Iesus*,
haud tamen cessavit, cum tum lavisset
illorum pedes, lavans etiam postea, B
atque complens ipsum lavare, quoniam
inquinati fuerant, iuxta illud: *Omnes
vos offendemini causā mea nocte hac, & iuxta
illud, quod Petro est dictū: Non can-
tabit gallus, donec ter abnegaris me.* Cum
enim hæc peccata commissa fuerunt,
tunc opus habuerunt Discipulorum pes-
des inquinati, ut rursum lavarentur:
quos lavare cœpit quando surgit à cœna,
ac lavare complevit, cum eos mundas-
set non amplius inquinandos. Hunc
etiam in modum cœpit extergere pedes
Discipulorum; illos complens absterge- C
re, cum complevit etiam lavare. *Venit
ergo ad simonem Petrum, & dicit ei ille:
Domine tu mihi lavas pedes? Respondit
Iesus, & dixit ei: Quod ego facio, tu nunc
nescis, scies autem postea. Dicit ei Petrus:
Nequaquam laveris pedes meos in aeternum.
Respondit ei Iesus: Si non lavero te, non
habes partem mecum. Dicit ei Simon Pe-
trus: Domine non tantum pedes meos, sed
& manus, & caput. Dicit ei Iesus: Qui
lotus est, nihil opus habet, præterquam pe-
des lavare, sed est mundus totus, & vos
mundi estis, sed non omnes: sciebat enim,
quisnam esset proditor ipsius: [propterea
dixit: Non estis mundi omnes.] His quæ
nunc à Petro sunt dicta, opportune
utemur, exempli causa, sicubi opus
fuerit, propterea quod facile factū sit,
ut aliquis propter imprudentiam optimo
proposito dicat quæ sibi minime sint
utilia. Nam si Petro utile erat ad ha-
bandam partem cum Iesu, ut sui pedes
lavarentur ab ipso, & Petrus nesciens
utile hoc esse, prius quidem illud, ve-
luti addubitans, dixit verecunde: *Do-
mine tu mihi lavas pedes? ac denuo:
Non lavabis mihi pedes in aeternum, &
quæ Petrus dicebat, prohibebant Iesum
eo eum evahere, ut haberet partem
secum, perspicuum est, etiam si fano
proposito, & venerando ad præcepto-
rem hoc dixerit, nocenter sibi dixisse.
Itaque hæc specie peccatorum vita eo-
rum tē φέσθελος ἀδελφῶν ἐπί τῷ ἔχῳ μὲν τῷ σωτήριος ὁ μέγας, δίδωσι ὅτι εἰ ἐ ἐν ἡμῶν σωθήσθαι
ἐν σθεσμητικῶν ὄν διδασκαλῶν τῶν ἡλιθίων, ὑπερβλητικῶς ἐαυτῶν ἔλεγε, τῶν ὅτι οὐδὲν εἶδεν**

ώς αὐτός • Ὁ δὲ ὕδωρ κατ' ἐμὲ τῶν ὁδῶν
λῶ, νίπλων τὸς πόδας ἡμῶν ἐν ἡμέρῃ ἐλθόντες
ἔτι ὅτι ἔσθ' ἡμῶν τῶ ἱσοῦ ἡμετέρας ἀδελφῶν νι-
πῶν • Ἔπειτα ἤρω πὶ δὴ ποτε ἢ γέγραπται
μὲν τὸ ἔνι ἡμῶν τὸς πόδας ἡμῶν ἡμετέρας. λέγει
κτλ ὁ π. ἐν ἡμέρῃ νίπλων τὸς πόδας ἡμῶν
ἡμῶν • ἀεὶ γὰρ σιωπήσῃ ἐστὶ τῶ αὐτῷ ἡμῶν ἡμε-
τέρας, καὶ λῶ δοκῶ μὴ διλογῶς, ὡς ὡς ἐξ
πλῶ ἡμῶν πολλῶν σιωπήσῃ, ἀεὶ τῶ αὐτῶν ὁ,
ἡμέρας, ἢ ὁ μὲν ἡμέρας νίπλων τὸς πόδας
ἡμῶν ἡμῶν ὁ ἱσοῦ, ἢ μὲν ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
νίπλων αὐτῶν τὸς πόδας, ὕστερον γὰρ ἡμῶν, ἐν
ἐπέσει ὁ νίπλων, ἐπὶ ἐμοὶ μολύθησθαι, κτλ π.
πάντες ὑμεῖς σκαυδαλιώσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ
νυκτὶ ταύτῃ, καὶ τὸ ὡς πῶν λέγεται ἡμῶν π.
ἢ μὴ φωνήσῃ ἀλέκτωρ, ὡς αὐτῶν φωνήσῃ μετρί-
κῶν γὰρ ἡμῶν ἡμῶν ἀμῶν ἡμῶν, νίπλων
πάλιν ἐδέσθη οἱ μολύθησθαι ἡμῶν ἡμῶν πό-
δες, ὡς ἡμέρας νίπλων, ἡμῶν ἐμῶν ἐν τῷ
δέσθαι, σιωπήσῃ τὸ νίπλων κατὰ εἶδος αὐτῶν
ὡς ἐν μολύθησθαι ἡμῶν • ἔπειτα ὁ καὶ τὸ μὲν
ἡμέρας ἐμῶν τὸς πόδας ἡμῶν ἡμῶν,
σιωπήσῃ ὁ ἐμῶν, ὅτε σιωπήσῃ καὶ
νίπλων • ἐμῶν αὐτῶν ὡς ὡς ὡς ὡς λέγει
αὐτῶν, κώε ἐσὺ μὲν νίπλων πόδας; ἀπεκρίθη
ἡμῶν, καὶ εἶπεν αὐτῶν • ὁ ἐγὼ ποῶ, σὺ οὐκ
οἶδας ὡς, ἡμῶν ὁ μὲν ὡς • λέγει αὐτῶν
ὁ πῶν • ἢ μὴ νίπλων τὸς πόδας μὲν εἰς ὅτι
αἰῶνα. ἀπεκρίθη ἡμῶν αὐτῶν. ἐὰν μὴ νίπλων
ὡς ὡς μέγας μετ' ἐμῶν. λέγει αὐτῶν ὡς
πῶν • κώε ἐσὺ τὸς πόδας μὲν ἡμῶν, ἀλλ' ἢ
καὶ τὸς χεῖρας, ἐν τῷ κεφαλῶν • λέγει αὐτῶν
ἡμῶν. ὁ λεγόμενος οὐκ ἔχει χεῖρας εἰ μὴ τὸς
πόδας νίπλων, ἀλλ' ἔστι κατὰ εἶδος ὡς καὶ
ἡμῶν κατὰ εἶδος, ἀλλ' ἔχει πῶν. ἢ δὲ γὰρ
τῶν ὡς αὐτῶν αὐτῶν. ἀλλ' ὡς εἶπεν • ὡς
πάντες κατὰ εἶδος • τοῖς νυκτὶ τῶ πῶν
λεγεμένους ἐν χερσὶν ἡμῶν ὡς αὐτῶν ὡς
ὡς ὡς, εἰ πῶ δέοι, ὅτι ἐστὶ δυνατὸν πῶ
κτλ ὡς αὐτῶν ἐμῶν λέγειν ἀλλ' ὁ αὐτῶν
μὲν ὁ μὲν αὐτῶν αὐτῶν ὡς αὐτῶν • εἰ γὰρ
συμφέρον μὲν λῶ ὡς ὡς ὡς ὡς μὲν τῶ
ἡμῶν ὁ νίπλων τὸς πόδας ὡς αὐτῶν. πῶ-
ν ὁ μὴ ὡς αὐτῶν ὡς αὐτῶν ὡς αὐτῶν
ὡς αὐτῶν μὲν εἶπεν, αἰνεῖ ἐπαπορῶν δυσπρα-
κῶς τὸ • κώε ἐσὺ μὲν νίπλων τὸς πόδας;
ἀλλ' ὡς τὸ • ἢ μὴ νίπλων μὲν τὸς πόδας εἰς
ὅτι αἰῶνα, καὶ τὰ λεγεόμενα κωλυτικῶς λῶ ἡμῶν
ἡμῶν, δίδωσι ὅτι εἰ ἐ ἐν ἡμῶν σωθήσθαι
ἐν σθεσμητικῶν ὄν διδασκαλῶν τῶν ἡλιθίων, ὑπερβλητικῶς ἐαυτῶν ἔλεγε, τῶν ὅτι οὐδὲν εἶδεν

ἐπεὶ δὲ ἅλι πάντες, τὰ γὰρ ὑποβάλλει ἰὼν τοῖσιν, ὡς ἢ δὴ νιψαμένων τῆς πόδας ἕκαστο τῶ ἰησοῦ μαθητῶν, ἢ πρὸς τὸ λαβῆσαι ὅσα ἐπιέρχονται χρείας νιψαθῆναι. ἐπὶ ἧς καὶ αὐτὸ τῶ πέ-
 τρου ἢ δὴ ὅτιος καθαροῦ, καὶ ὡς ἰὼν νιψῆ τῆς πό-
 दाας αὐτῶ ὁ ἰησοῦς. ἐὰν δὲ πρὸς ὅσα ταῦτα ἡ-
 τῆ πὶ δὴ ποτ' ἔδεν εἰπῶν. ὁ λευκώμενος ὅσα ἐ-
 χε χρείας νιψαθῆναι, ἀλλ' ἐστὶ καθαρός ὅλος, μὴ
 χρείας ἐρχόμενον νιψαθῆναι τῶν μαθητῶν νιψῆ
 τῆς πόδας αὐτῶ ὁ ἰησοῦς. λευκίτεον αὐτῶ πό-
 πάτη ἢ ἐρχομὴ δὴ δὴ σέθεν καὶ πρὸς τὴν ἴσησιν. B
 ἐπὶ τῶν αἰχρῶν καὶ οἱ μαθηταὶ τῶ ἴση καθαροῦ,
 πρὸς τῆσιν ἰησοῦς τῆ καθαροῦ τῶ αὐτῶ καὶ τῶ
 νιψῆν αὐτῶν τῆς πόδας. ἢ πε τῆς μὴ λευκώ-
 μενος νιψῆν αὐτῶ, ὅτι πε τῆς μὴ ὅλος καθαρός.
 ἀλλ' ἴσως ὡς τ' αὐ εἰπῶν ὡς ἴση ἴσως καθα-
 ροῦ, καὶ ἄν γὰρ πρὸς ἡ τῆσιν ἐν ἴσησιν αὐθροῦται,
 τῆς * ἀπὸ αὐτῶ, ἢ ἴσως ὅμοιᾶσιν, καθαροῦ τῶ-
 τος ἀποῖος, εἰς καθαροῦ ἢ λογιζομένησιν. καὶ
 ταῦτα ἢ ἴσως ἐκ τῆσιν ἴσως ἀποῖος τῶ μὴ
 ἴσως ἀποῖος τῶ καθαροῦ, ὡς ἴσως ἡ μὴ
 καὶ τῶ ἴσως τῶν ἴσως ἴσως ἴσως ἴσως, ὡς ἴσως
 πρὸς μὴ ἴσως ἴσως ἴσως τῆς πόδας τῶν
 μαθητῶν δὴ δὴ ἴσως τῆς ἀπὸ τῶ ἰησοῦ νιψῆσιν,
 νιψῆ δ' ὅτι ἀπὸ τῶν αὐτῶν ἴσως τῆς πόδας,
 ἐπὶ ἴσως ἴσως ἐν αὐθροῦται καθαροῦ, ἀλλ'
 ἴσως ἴσως ἴσως. καὶ ἴσως ἴσως ἴσως ἴσως
 * καὶ ἴσως καθαροῦ ἴσως, * ἴσως αὐτῶ ἴσως ἴσως
 ἴσως ἴσως ἴσως ἴσως αὐτῶν καθαροῦ πεποικί-
 ναι. τῆς δ' ὡς ἐν αὐθροῦται καθαροῦ ἴσως ἴσως ἴσως
 ἴσως ἴσως ἴσως ἴσως τῶ ἰησοῦ ἴσως ἴσως,
 ἴσως ἴσως ἴσως αὐτῶ τῆς πόδας, ἐνοικῆν
 ἴσως ἴσως δὴ ἴσως δὴ ἴσως ἴσως, ἴσως ἴσως ἴσως
 ἴσως ἴσως δὴ ἴσως ἴσως. ὁ μὴ ἴσως ἴσως ἴσως
 ἴσως τῶν λόγων τῶ ἴσως ἴσως ἴσως ἴσως ἴσως
 νιψῆν τῆς πόδας ἴσως ἴσως ἴσως, ἴσως ἴσως ἴσως
 τῶ ἴσως ἴσως, ἴσως ἴσως ἴσως ἴσως, λέγει αὐτῶ.
 κύριε σὺ μὴ νιψῆς τῆς πόδας; ἴσως ἴσως ἴσως
 ἴσως ἴσως ἴσως ἴσως τῶ φάσκων. ὁ ἴσως ἴσως
 ἀπεκρίθη, ἴσως ἴσως αὐτῶ, δὴ δὴ ἴσως ἴσως ἴσως
 ἴσως τῶ ἴσως, τῶ. ὁ ἴσως ἴσως, σὺ ὅσα οἴσως
 ἴσως, γνώση ἴσως ἴσως. πὶ δὴ ἴσως ἴσως ἴσως
 ἴσως τῆς πόδας τῶν μαθητῶν ὁ ἴσως; ἴσως
 ἴσως ἴσως ἴσως τῶ νιψῆν αὐτῶν τῆς πόδας,
 ἴσως ἴσως ἴσως ἴσως ἴσως ἴσως ἴσως ἴσως,
 ὡς ἴσως αὐτῶ, μὴ ἴσως αὐτῶν διασηλοῦται
 τῶ ἴσως; ὅτι ἴσως ἴσως τῆς πόδας τῶν μα-
 θετῶν ὁ ἴσως, τῶ ἴσως ἴσως ἴσως ἴσως ἴσως
 τῶν ἀποῖος αὐτῶ πρὸς ἴσως ἴσως ἴσως ἴσως.
 ὡς ἴσως οἱ πόδες τῶν διασηλομένων τῶ

A estis, sed non omnes, fortasse talem suggerit intelligentiam, perinde quasi Discipuli lotos haberent pedes à Iesu, & quod non amplius opus haberent præter illam lavationem, ut lavarentur illorum pedes: quodque Petrus etiam mundus existeret, antequam illius pedes lavaret Iesus. Quod si contra hæc quarat aliquis; cur cum dixisset: Qui lotus est, non opus habet, ut lavetur, sed est mundus totus, lavet tamen Iesus pedes Discipulorum, qui alioquin opus non habebant sibi eos lavari; huic illud dicendum est: *Omni habenti dabitur*, & *Manh. 27.* adjicietur; unde habentibus Discipulis munditiam, Iesum, ut adjiceret munditiam illorum, illorum pedes etiam lavare; illos alioquin non lavaturus, nisi loti fuissent, atque omnino mundi: ita tamen ut dicamus neminem ex his qui isto modo sunt mundi, etiam si perfectus sit inter homines, absente munditia (ut ita loquar) Iesu mundum reputandum esse. Et hæc quidem ultimo expono, quæ succurrerunt post priora superius dicta; servantibus nobis ordinem eorum quæ in mentem venerunt, & intelligentiam; verbi gratia, cum prius conspexerimus sordidatos pedes Discipulorum eguisse, ut à Iesu lavarentur; nunc idcirco illum illorum pedes lavasse dicimus, quia essent comparatione hominum mundi, sed non etiam apud Deum; nec enim sine Iesu aliquis sit apud Deum mundus, etiam si coram se existimetur aliquis aliqua diligentia seipsum mundum fecisse. Iam in his qui hominum comparatione mundi sunt facti, quique loti sunt Iesu baptismo, quique etiam ab ipso lotos pedes habent, inhabitare potest etiam Spiritus sanctus, virtusque ex alto, ceu vestimentum. Atque Petrus quidem non considerans rationem voluntatis Iesu, qui inceperat lavare pedes Discipulorum, & abstergere linteo, quo erat præcinctus, dicit illi: *Domine tu mihi lavas pedes?* dubitative, & veluti pudore illum officere volens, hoc dicens: *At vero Iesus respondit, & dixit illi: Ioh. 13. 7.* *Quod ego facio, tu nunc nescis, scies autem postea;* docens mysterium hoc esse. Sed quid erat illud, quod faciebat Iesus lavando pedes Discipulorum? An operabatur lavando ipsorum pedes, & abstergendo linteo, quo erat præcinctus, ipsos speciosos, cum futurum esset, ut Apostoli bona evangelizarent? Nam quando lavit pedes Discipulorum Iesus, tunc opinor illud propheticè dictum de Apostolis suis completum fuisse: *Quam speciosi sunt pedes evangelizantium.* *Esa. 52. 7.*

* sm. ius
 * x. k.
 * x. k.

ἁγνίαν bona : quod si pedes Discipu-
 lorum lavans, pulchros eos facit ; quod
 dicuntur sumus ingenerari à vera pulchri-
 tudine , his qui toti sunt baptizati à
 Iesu Spiritu sancto , & igni : Proinde
 pedes evangelizantium bona pulchri
 facti fuerant , ut loti , & mundati , &
 absterfi Christi manibus , incedere pos-
 sent per sanctam viam , atque iter fa-
 cere per illum , qui dixit : Ego sum
 via. Solus enim , & omnis , cuius pe-
 des laverit Iesus , viam perambulat
 hanc viventem , & ad Patrem ducen-
 tem. Nec capit hæc via pedes inquina-
 tos , & pedes qui nondum sint mun-
 di. Atque Moses quidem opus habebat
 solvere calecamentum ex pedibus suis ,
 quoniam is locus ad quem pervenerat ,
 & in quo stabat , terra sancta erat ;
 similiter Iesus Nave filius. At vero Ie-
 su Discipuli , ut per hanc viventem ,
 animatamque viam perambulent , tan-
 tum sunt contenti non habere calceos in
 via , quia hoc illis præcepit Iesus. Sed
 enim ad hanc ipsam viam conficien-
 dam opus habebant lavari à Iesu , qui
 deposuit vestimenta : fortassis ut mun-
 dos illorum pedes existentes , mundio-
 res faceret. Fortassis etiam , ut immun-
 ditiam , quam in pedibus suis habebant
 Discipuli , in suum ipsius reciperet cor-
 pus , mediante linteo eo quò solo præ-
 cinctus erat : fert ipse namque infirmi-
 tates nostras. Vide igitur quod lavatu-
 rus pedes Discipulorum nullum aliud
 tempus elegerit , nisi quando iam Dia-
 bolum immisisset in cor Simonis Iudæ
 Iscariotis , ut proderet eum , & quan-
 do facienda erat pro hominibus œco-
 nomia : ante hanc etenim non oppor-
 tunum erat Discipulos habere pedes à
 Iesu lotos : quis enim loturus fuerat pe-
 dum illorum sordes intra hoc tempus
 usque ad passionem ? Sed ne tempore
 quidem passionis : neque enim alius
 erat Iesus , qui illorum lavaret pedes.
 Ac ne post œconomiam quidem : iam
 enim aderat hora Spiritus sancti ad Dif-
 cipulos venturi iam factos mundos , &
 lotos habentes pedes , eosque prom-
 ptos , & pulchros ad evangelizandum
 in Spiritu sancto bona. Tale igitur il-
 lud est : Quod ego facio , tu nunc nescis ,
 scies autem postea. Quod ego lavem pe-
 des vestros , nota est quod animarum
 vestrarum purificentur gressus , ut sint
 pulchri , evangelizaturis vobis bona ,
 & mundis pedibus ingressuris in homi-
 num animas. Hoc autem mysterium tu
 nunc nescis , quia nondum percipis
 βαίνοντες ἕως ἡμῶν ἀποδοῦναι ψυχῆς : τὴν

ἀγάθα . ἡ δὲ πόδας μαθητῶν νίπτει ὡς ἁγίος
 αὐτὰς ποιεῖ , τὴν φήσαντων ὅτι τὸ ἀληθινὸν κελ-
 λος ἐρήνευσται ἕως ἡμεῶν ἱσοῦ βασιλευσῶντος
 ὅμοιος ἐν πτωματι ἀγία καὶ πνεύματι ἢ οἱ
 πόδες ἐξήνουν τῶν διαβηλιζωμένων τῶ ἀγα-
 θῶ , ἵνα νιφάρηται ἢ καθαρῶνται , καὶ ἐκα-
 μαξάρηται ὡπὸ τοῦ χριστοῦ ἵνα ἐπιβιῆται
 διμνητῶσι τῆς ἀγίας ὁδοῦ , καὶ ὁδὸν ἐν εἰπόν-
 τα τό . ἐγὼ εἶμι ἢ ὁδὸς . ὁ μόνος γὰρ ἐν πᾶσι ὁ
 νιφάρητος τῆς πόδας ὡπὸ τοῦ ἱσοῦ ὁ ὁδὸς
 ὁδὸν τῶν πτωμάτων καὶ ζωῶν , καὶ φέρων τὰς
 τῶν πατέρων , καὶ ἢ χροῖν ἢ ὁδὸς αὐτῆς τῶν
 μεμβλημένων , καὶ τῶν ἐν μὴ καθαρῶν . με-
 σῆς μὲν οὖν ἐδῆτο ἀποδοῦναι τῶ ἀποδοῦναι
 ὡπὸ τοῦ ποδῶν αὐτῆς , ἐπιπέσει ἐφ' ἐν εὐφρο-
 νῆτον ἐν ᾧ εἰρηκῆ , γὰρ ἀγία εἴμι . ὁμοῖος δὲ ὁ
 ναῦ ἱσοῦς . οἱ δὲ μαθητῶν τῶ ἱσοῦ ἵνα ὁδὸν
 σαυ τῶ ζωῶν ἐν εὐφροῶν ὁδὸν , ἢ ὁ μόνος ἴσ-
 κησῶν τῶ μὴ ἔχει ἀποδοῦναι τῶ τῶ ὁ-
 δοῦ , τῶ τοῖς ἀποδοῦναι αὐτῆς ἐπιπελάειν
 ἱσοῦ . ἀλλὰ γὰρ ἐδῆ τῶ ὁδοῦ ὁδοῦ τῶ ὁ-
 δοῦ τῶ πτωμάτων καὶ ζωῶν τῶ νιφάρηται ὡπὸ τοῦ
 ἱσοῦ ἀποδοῦναι τῶ ἱσοῦ , τὰ μὲν ἵνα καθ-
 αρῶν * αὐτῆς τῆς πόδας ποιῆσαι καθαρῶν . καὶ ὡπὸ
 ρος , τὰ μὲν ἵνα ἐν ἐν τοῖς ποσὶ τοῦ μαθητῆ
 ῶν ἀγαθῆ ἐν ἡ εἰς ἡ αὐτῆς σῶμα ἡμῶν τῆ λεν-
 τῆς , ἢ ὁ μόνος ἀποδοῦναι ἡμῶν . ὁμοῖος γὰρ τῶς
 ἀποδοῦναι ἡμῶν ἐν ἡ ἡ εἰς γὰρ ὅτι μὴ ἴσως νιφάρη
 τῆς πόδας τοῦ μαθητῆ , ὅτι ἄλλοι χροῖν ἐ-
 πιπέσει , ἢ ὅτι ὁ ἀποδοῦναι ἡ εἰς ἐπιπέσει ἐν
 τῶ καρδίας , ἵνα ὡπὸ τῶ ἡμῶν ἡμῶν ἀποδοῦναι
 τοῖς ἱσοῦ ἡμῶν , καὶ ἢ ὡπὸ αὐτῶν ἡμῶν ἡμῶν
 γίνεσθαι οἰκονομία . ὡπὸ γὰρ τῶ τῶ ἀποδοῦναι ἡμῶν
 ἡμῶν νιφάρηται τῆς πόδας ὡπὸ τοῦ ἱσοῦ τῆς
 μαθητῆ . τίς γὰρ ἀπὸ ἐν ἐν τῶ μαθητῆ εἰς τῆ
 πᾶσι ῶν ποδῶν αὐτῶν ἀπένηται αὐτῶν ἀλλ'
 σῶν ἐν τῶ χροῖν τῶ πᾶσι , ἄλλος γὰρ ἱσοῦς
 σῶν καὶ ὁ ἡμῶν αὐτῶν τῆς πόδας . ἀλλ' ὡπὸ
 μὲν ἡ οἰκονομίαν ἡμῶν γὰρ ὡπὸ τῶ ἀγία πτω-
 ματος ἐπιδοῦναι ἡμῶν τῆς πόδας , καὶ
 ἡμῶν ἡμῶν ἐπιπέσει αὐτῶν , καὶ ὡπὸ τῶ σῶν
 ἐν τῶ πτωματι διαβηλιζωσθαι τῶ ἀγάθα
 ποιῆται ἐν ὅτι τῶ . ὁ ἐγὼ ποιεῖ , οὐ σῶν οἶδας
 ὡπὸ , γινώσκῆ καὶ τῶ τῶ , σῶν ὡπὸ ὅτι τῶ
 νιφάρηται ὡπὸ τῆς πόδας ὡπὸ ἡμῶν , τῶ
 καθαρῶνται τῶ σῶν τῶν ἡμῶν ὡπὸ , τῶ
 ἵνα ἡμῶν ὡπὸ τῶ , μὴ ὡπὸ τῶν ὡπὸ διαβηλιζ-
 ωσθαι τῶ ἀγάθα , καὶ καθαρῶνται τοῖς ποσὶ ὡπὸ
 δι τῶ μυστήριον σῶν τῶ ἡμῶν σῶν οἶδας , αὐτῶν
 μὴ ὡπὸ

Isa. 46. 6.

Matth. 10. 10.

μυδιπυ χωράν τῶν γυάων ἀπὲρ βίβαμερπερ
 ἐσημῶν ἐν σοι, ἐπὶν νίγη τῶς πόδας ἀπὲρ
 ἐμῆ· μὲν ὅ τῶτα γυώσῃ ἐν τῶν τῶτω σιωπῶ-
 να, φωνιζόμενος τῆ κατὰ ἐκκλῆκαταφρονήτη
 καὶ θεαχέος πρὸς γυώσῃ· τῶτα δὲ λόγιτος
 τῶν πέτρα τῆ ἰησοῦ, ὁ μαθητὴς ἀποκρίνεσθαι
 ἐκκλῆκαταφρονήτικῶν ἀποκρίσιν, πλὴν φαστα-
 σίαν ἐξαποστέλλου τῶν περὶ ἐν ἰησοῦν τιμη-
 τικῶν καὶ σεβασμῶν, φαστασίαν διελυσσινδῶν
 ἔπῃ δὲ ἀπὸ ἐπὶ μὴ συμφέροντα ἰὼν ἔπῃ τῶν ἢ
 ἀποκρίσιν αὐτῶν, ἐκκλῆκατῶν ἡμέσῃ ἀληθ-
 ῆ ὅ τῆ ἐπὶ ἐλλάθῃ ἀληθῶσινδῶν τῆ τῶ λέ-
 γοντες ἀφρονήτικῶν ἐαυτῶν τῆ χριστοτήτι καλύων
 ὁ μὲν γὰρ πέτρος φησὶν· ἢ μὴ νίγης με τῶς
 πόδας εἰς ἅν ἀθάνα, καὶ ἀπφῆκατο κρινδῶν
 τῶ ἰησοῦ νίγην αὐτῶν τῶς πόδας τὸ μὴ νίγησῆ-
 σθαι ἔσθῃ αὐτῶν, καὶ μὴ νίγησῆσθαι εἰς ἐν
 ἀπφῆκα ἀθάνα· ὁ δὲ ἐπὶ ἐλλάθῃ λυσσιπέσῃ
 ἔπῃ δὲ ἐν τῶτω φῆσῆσθαι τὸν πέτρον ὅ ἀλη-
 θῆσθαι αὐτῶν, ἔσθῃ δὲ κρινδῶν ἢ ἐν μὴ δὲν
 ἀληθῆν τῶτω ἐίρηκῶτα λυσσιπέσῃ φῆσῃ· ἐδὲ
 μὴ νίγη σε ἐκκλῆκατῶν μέσῃ μετ' ἐμῶν· εἰ ἀπ-
 φῆκα ὁ πέτρος ἐμῶν, ἀποφρονήτικῶν μὲν πῆ· ἢ
 μὴ νίγης με τῶς πόδας εἰς ἐν ἀθάνα, καὶ ἀλη-
 θῆσθαι ἐν τῶτω, μὴ ἐξῆν μὲν τῶ ἰησοῦ μέσῃ,
 ἐμῶν ὅ ἐξῆν μέσῃ μὴ ἀληθῆν, ἐφ' ὅ φῆσῃ
 σῆσθαι ἐπὶ ἀφρονήτικῶν, πῆ ἄλλο ἀφρονήτικῶν
 ἢ μὴ ἀληθῆν; ἵνα ἐκκλῆκατῶν ἀληθῆν, ἔπῃ
 ποίησθαι αὐτῶν μὴ ἐξῆν μὲν ὅ ἰησοῦ μέσῃ ἰη-
 σοῦ αὐτῶν ἀποφρονήτικῶν, ἐν τῶν νίγησθαι
 τῶς πόδας αὐτῶν· γέγραπῆν γὰρ· πῆσ ἀ-
 φρονήτικῶν φῆσῃ· ἀφρονήτικῶν δὲ ποτε χριστοσῆσθαι
 τῶν φῆσῃ ἐπὶ ἐν ἀφρονήτικῶν καὶ ἀφρονήτικῶν εἰ-
 πόντων ποίησθαι, ἄσθῃ ἀφρονήτικῶν μὴ λυσσιπέσῃ ἐμ-
 μῶν τῶ κακῶν κρινδῶν· ἀφρονήτικῶν
 γὰρ ἀφρονήτικῶν ἐπὶ ἔξῃ μὲν μὲν τῶ ἰησοῦ μέσῃ,
 πλὴν ἀφρονήτικῶν ἐν ἐπὶ ἀφρονήτικῶν φωνῶν,
 διωκόντων δὲ ἀφρονήτικῶν τῶ ἀφρονήτικῶν ἐλ-
 πίδα ἐξῆν ἀφρονήτικῶν, ἀφρονήτικῶν αὐτῶν τῶ
 ἐμῶν ἐκκλῆκατῶν κακῶν κρινδῶν, καὶ μὲν ἔπῃ
 καὶ ἀφρονήτικῶν ἀφρονήτικῶν ὅ τῶ τῶν ποτε
 γὰρ· καὶ φῆσῃ μὲν ὅπῃ ἄσθῃ ὅ εἰπῶν πέτρον,
 ἢ μὴ νίγης με τῶς πόδας εἰς ἐν ἀθάνα, κα-
 λῶνται ἐμῶν τῆ τῶ λεγομένῃ ὁμολογία, ἵνα
 ἐξῆν μὲν ὅ ἰησοῦ μέσῃ· ἔσθῃ καὶ σὺ ὁ δὲ φῆσῃ
 ἀφρονήτικῶν τῶ ἀφρονήτικῶν, καὶ ἀφρονήτικῶν ἐπὶ
 τῶν ἀφρονήτικῶν τῶ ἀφρονήτικῶν, ἐπὶ ἀφρονήτικῶν
 ὅ τῶ τῶ· ὁ ἐγὼ ποίῶ, σὺ ἐκκλῆκατῶν ἀφρονήτικῶν

A cognitionem eius opportunus in te fu-
 turam, simulatque ego lavero pedes
 tuos; postea cognosces, dum hoc in-
 telliges, illuminatus cognitione non par-
 va, neque facile contemnenda. Cate-
 rum hæc loquente Iesu Petro, Disci-
 pulis respondet responsum non peritum,
 sed sententiam proficiscentem quidem
 ab affectu, & erga Iesum honoris, &
 reverentia plenam, sed tamen quæ fal-
 leretur. Quocirca quoniam utilis Petro
 non erat eius responsio, non finit eam
 ille veram esse, qui nocua utilitati di-
 centis, & vere eventura prohibet, pro
 sua bonitate. Atque Petrus quidem in-
 quit: Non lavabis mihi pedes in aeternum,
 enunciavitque, cum Iesus illius pedes
 lavare decrevisset, nunquam futurum
 ut lavaretur ab ipso, ac ne hoc quid-
 em ullo unquam seculo futurum; sed
 ille qui videbat Petro conducibilis esse,
 ut hac in re mentiretur, quam ut vera
 diceret, utilitatem ostendit in eo, quod
 non opus erat, ut qui hoc dixisset, vera
 loqueretur; dicens: Nisi lavero te,
 non habebis partem mecum. Atque equi-
 dem si Petrus, qui enunciavit: Non
 lavabis mihi pedes in aeternum, vera di-
 cens hac in re non habiturus erat cum
 Iesu partem (alioqui habiturus men-
 tiens) eo quod temerarie praveniens
 locutus fuisset, quid aliud agere opus
 erat, nisi mentiri? ne hoc, quod ve-
 rum Petrus diceret, impedimento ipsi
 Petro esset, quominus haberet partem
 cum Iesu, qui ostendit illum men-
 dacem lavando pedes eius: scriptum
 est enim: Omnis homo mendax. Oppor-
 tune autem utemur hoc dicto ad eos qui
 audacius, ac sine delectu id se facturos
 dicunt, quod minime illis conducit,
 praesertim si desistere nolint ab eo quod
 male promiserint; ostendentes enim illis
 qui nullatenus habituri sint partem cum
 Iesu, si vocem temerariam in promit-
 tendo servaverint, futurum vero ut
 bonam spem habere possint, si quod
 prius dixerant spreverint, abducemus
 eos a persistendo in his quæ male iudicassent, etiam si aliquando cum iu-
 ramento tale fiat, propter multam temeritatem. Dicemusque, ut prohibe-
 tur Petrus, qui dixit: Non lavabis mihi
 pedes in aeternum, persistere in eo quod
 dixerat, ut habeat partem cum Iesu,
 sic tu qui peccasti propter temeritatem,
 atque etiam promisisti, nullo delectu
 melius facturus sis, si desistens a per-
 manendo in hoc quod male iudicasti, ad
 hoc agendum quod magis est consentaneum transeas. Qui autem hoc dictum ob-
 servaverunt: Quod ego facio, tu nunc nescis, Iohan.

Vide Not.

* καὶ γὰρ γινώσκω τὸν πόδα, λέγοντι αὐτῶν ποίησαι μετα-
 γένεσιν ἐπὶ τῶν πόδων ἀφρονήτικῶν ἀφρονήτικῶν ἀπὸ
 τῶν ἐμῶν τῶ κακῶν κρινδῶν· ἐπὶ ἀφρονήτικῶν
 ὅ τῶ τῶ· ὁ ἐγὼ ποίῶ, σὺ ἐκκλῆκατῶν ἀφρονήτικῶν

scies autem postea, & illud: Nisi la-
 vero te, non habes partem mecum, no-
 lentes illud, huicque similia ad mo-
 res referre, pudesci admittant talem
 Evangelicarum disputationum formam,
 vel nolentes ostendant, qui consentaneum
 esset, si propter venerationem
 (ut isti dicti sunt) qua Iesum prose-
 quebatur Petrus, dicebat: Non lavabis
 mihi pedes in aeternum, Petrum à ma-
 gistro audire, sic non habiturum se par-
 tem cum Filio Dei, perinde ac maximo
 peccato obnoxium, quod sui pedes ab
 ipso loti non fuissent. Nam dicere, si
 hoc delictum commiseris, non habebis
 partem mecum, locum habet, id quod
 dicitur de peccatis apertis. At vero
 dicere: Nisi laverò te, non habes par-
 tem mecum, haudquaquam est consen-
 taneum, si (quod nefas est dictu)
 magister videtur respondisse, quod est
 absurdissimum, Discipulo Petro ipsum
 honoranti, prabere nolenti pedes suos
 lavandos ab eo qui statuerat lavare
 pedes ipsius mansuetissime. Hanc ob
 causam prabeamus pedes nostros Iesu
 etiamdum surgenti à cena, & ponenti
 vestimenta, & linteum accipienti, &
 pracingenti se, & mittenti aquam in
 pelvim, & incipienti lavare pedes no-
 stros, non secus atque si essemus sui
 Discipuli, & extergere linteo, quo
 pracingitur nostri causa, factus in me-
 dio nostri, tanquam qui ministrat.
 Nam nisi hoc fecerimus, non habebi-
 mus partem cum eo, neque erunt pul-
 chri pedes nostri: praesertim cum amu-
 lemur charismata meliora, volentes in-
 ter eos annumerari, qui bona evan-
 gelizant. Caterum quando liberior est
 Petrus in loquendo importune rogatus
 pedes suos prabere Iesu, cum audisset:
 Nisi laverò te, non habes partem me-
 cum, mensuras petitionis eius vult su-
 perare, non tantum solos pedes à Iesu
 lavandos exhibens, verum etiam man-
 us, quas non amplius Iesus lavari vo-
 lebat, cum panem comederent, despi-
 ciens eos qui dicerent: Discipuli tui
 non abluunt manus, cum panem edunt.
 Exhibuit etiam, praeter manus, caput,
 quod non amplius volebat Iesus lavari;
 quippe quia in eo imago, & gloria
 Dei jam esset: sufficit enim nobis, si
 eo pervenerimus, ut occasionem ha-
 beamus aequè ac Discipuli, prabendi
 illi pedes, quos solos lavat, & abster-
 git: quod qui lotus sit, non opus ha-
 beat lavari, sed sit mundus totus: quod
 si quis non est mundus totus, is se
 non lavit. Sed quarat aliquis, si lotus
 non opus habet lavari, sed est mun-

A γλώση ἡ μὲν ἑαυτῶν, ἐν τῷ· εἰ μὴ ἴηλο σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ, οἱ μὴ βαλθάνοι πῦτος, καὶ τὰ τέτοια ἄλλα πλῆθια ἑσπολοῦν, ἀ-
 δεύοντες ἑαυτοὺς διὰ τὸν ὄρατον ὅτι πῦτος εἶδος ἦν
 βαλθάνοι ὡς ἐτάσων, ἢ μὴ βαλθάνοι δι-
 κτύπασον πῶς βαλθάνοι ὅτι ὄν, ὡς ἀνὸ ἐκείνοι
 λέγοντες, ἀλλ' ὁ βαλθάνοι τῷ ἰησοῦ εἰπόντι· ἢ μὴ
 νίηλο μετ' ἐμοῦ τὸν πόδας εἰς τὸν αἰῶνα, τῷ διδά-
 σκαλῶ ἀκούσῃ, ὡς ἄρα ἔχῃ μέρος μετ' ἐ-
 μοῦ τῷ θεῷ, ὡς ἀλλ' ἔχῃ μέρος ἀμύτημα, ὅ μὴ
 νίηλο μετ' ἐμοῦ τὸν πόδας ἑαυτῶν· ὅ μὴ γὰρ·
 εἰ μὴ τὸν ὅτι πῦτος ποιήσῃ, ἀλλ' ἔχῃ μέρος
 μετ' ἐμοῦ, χάριτι εἶχε λεγόμενοι ὅτι τῷ ἑσ-
 φατῶς ἀμύτημα τῶν· ὅ δὲ· εἰ μὴ ἴηλο σε,
 οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ, ἢ δαίμων ἔχῃ ὅτι
 λαοῦ ἔχῃ ἑαυτῶν ἐν τῷ τῶν σαματικῶν πό-
 δας μὴ ἠδελφικῶς νίηλοσιν ὅτι πῦτος ἴηλοσιν·
 ἔσῃ αὐτῶν τῶν πόδας ἡμερώτατα, ἢ, ὅσῃ ἔ-
 ὄμεις λέγειν, ὁ διδάσκαλος διέξῃ ἑσπολοῦσιν
 τῶν πῦτος ἀλλοῦ μαθητῆ, ὅσῃ ὅτιν ἀπὸ τῶ-
 τῶν· ἀλλ' ὅτιν ἑαυτῶν τῶν ἰησοῦ τῶν πό-
 δας ἡμῶν καὶ νῦν ἑαυτῶν ὅτι ἔδῃν, ἐ-
 πῆντι τῶ ἰησοῦ, καὶ λαμβάνοντες λέντοι, καὶ
 ἀλλ' ἑσπολοῦσιν ἑαυτῶν, καὶ βαλθάνοι ὅτιν εἰς τὸν
 νίηλοσιν, καὶ ἀμύτημα νίηλοσιν τῶν πόδας ἡ-
 μῶν ὡς μαθητῶν, καὶ ἐκείνοι τῶν λέντοι,
 ὅ δὲ ἡμῶν ἡμῶν ἐν μέσῳ ἡμῶν ὡς ἀλλο-
 κωνῶν ἀλλ' ἑαυτῶν· εἰ μὴ μὴ ποιήσασιν ἑ-
 πο, οὐκ ἔχῃ μετ' ἐμοῦ μέρος, ὅτιν ἀμύτημα
 ἑσπολοῦσιν οἱ πόδες ἡμῶν, καὶ μέγιστα ὅτι ἑλπί-
 στες τὰ μέγιστα χάρισμα τῶν ἰησοῦν εἰσπολοῦ-
 σιν τῶν διδακτικῶν ἑσπολοῦσιν τὰ ἀγαθὰ· πῦτος
 ὅτιν ἑσπολοῦσιν ὅτι πῦτος ἀκούσας τὸ· εἰ μὴ
 ἴηλο σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ, ἀμύτημα
 ἐν τῷ ἑσπολοῦσιν τῶν πόδας τῶ ἰησοῦ, καὶ βαλ-
 θάνοι εἰδὲν τὰ μέγιστα τῶ ἀμύτημα αὐτῶν, ἐπα-
 ρῆτε νίηλοσιν ἑαυτῶν τῶ ἰησοῦ οὐκ ἔπ τῶν
 πόδας μόνως, ἀλλ' ἡδὲ καὶ τῶν χεῖρας, ὡς οὐκ
 ἔπ νίηλοσιν ὅ ἰησοῦ ἠδελφῶν, ὅτιν ἑσπολοῦ-
 σιν, καὶ ἑσπολοῦσιν τῶν λεγόμενων, ὅτιν οἱ μαθητῶν
 σε ἢ νίηλοσιν τῶν χεῖρας, ὅτιν ἑσπολοῦσιν εἰδίω-
 σιν· καὶ ἑσπολοῦσιν τῶν χεῖρας πῦτος κεφαλῶν, ὡς
 ὅτιν κατακαλύπτουσιν ἑπ ἰησοῦ εἰδίωσιν, ὅτιν ὅτι
 ἢ εἰκῶν ἢ ἢ δόξα ἢ δὲ ἡμῶν τῶ θεῷ· ὅτιν ὅτι
 ἡμῶν, ἑπ τῶ ἑσπολοῦσιν εἰς τῶν, τῶν τῶ ἰησοῦ μαθη-
 τῶν χεῖρας, ἢ τῶν πόδας αὐτῶν ἑσπολοῦσιν νίηλοσιν,
 ἢ ἐκείνοι μόνως· ὅ γὰρ λεγόμενος οὐκ ἔχῃ
 χεῖρας νίηλοσιν, ἀλλ' ἑσπολοῦσιν ἑσπολοῦσιν εἰδίωσιν
 ὅτιν ὅλος καθαρός, ἢ ἐκείνοι· ἑσπολοῦσιν ὅτιν ἑσπο-
 εἰ ὅ λαμβάνοις ἢ ἢ χεῖρας νίηλοσιν, ἀλλ' ἑσπο-

Mat. 15. 1.

των, ὅτι ἐπέπω εἰλήφασι τὸ ἄρκετόν, ἀλλ' ἵπ λείπονι εἰς τὸ ἄρκετόν ταύ μαθητῆ, ἵνα ἤρῃται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτῆ. καὶ τὸ πῆλος ἐστὶ τὸ φέρει τὴν μαθητῆ τῷ διδάσκαλῳ ἢ διδάσκαλος, ποιῆσαι τὸν μαθητῆ ὡς ἑαυτὸν, ἵνα μηκέτι δέηται τῷ διδάσκαλῳ ἢ διδάσκαλος, εἰ καὶ ἄλλως αὐτῆ δέησεται. ὡς γὰρ πῆλος τῷ ἰατρῷ, ἢ γρηῖται μὲν οἱ κακῶς ἔχοντες, ἢ γρηῖται δὲ ἔχουσιν οἱ ἰσχυρότεροι ἰατρῷ, τὸ παύσαι τὸς κακῶς ἔχοντας ἀπὸ τῆ κακῶς ἔχον, ἵνα μηκέτι αὐτῆ γρηῖται, ἕπο πῆλος διδάσκαλου ἀπειποιῆσαι ταύ μαθητῆ τὸν μαθητῆ ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτῆ. ἀλλ' ἵπ σαφῶς ὄντος κυρίου, αὐτῶν πλὴν ὅτι ἰδὲν παρὰ τὸς ἄλλους κυρίως, μὴ ἐπιληθῆς ἵνα ἤρῃται ὡς ὁ διδάσκαλος, ὡς ὁ κύριος αὐτῆ. πῆλος δὲ ὁ τῆς πατρικῆς ἀγαθότητος, καὶ τῆς ἀγαπῆς αὐτῆ ἵος. κύριος γὰρ ὢν, ἐστὶν ἰσχυρὸς ἐπὶ τῶς δόξης τῷ ἤρῃται ὡς ὁ κύριος αὐτῶν, ὅτι ἕκαστος ἔχει τὸ πνεῦμα τῆς δικαιοσύνης παλιν εἰς φόβον, ἀλλὰ λήθηται τὸ πνεῦμα τῆς ἰσχυρίας ἐν τῷ κρῖσει, ἀλλὰ ὁ πατήρ. ὅτι ἐν αὐτῷ γίνονται ὡς ὁ διδάσκαλος, καὶ ὁ κύριος, δέονται τῆς νίκης ἵπ πῆλος, ὡς ἐπὶ τῆς μαθητῆ, καὶ ὡς ἵπ τὸ πνεῦμα τῆς δικαιοσύνης ἔχοντες εἰς φόβον. ἐπὶ δὲ τῆς αὐτῶν τῷ ἄρκετόν τῷ μαθητῆ, ἵνα ἤρῃται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτῆ, καὶ ὁ κύριος ὡς ὁ κύριος αὐτῆ, ἵπ ἡρῃται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτῆ, καὶ ὁ κύριος αὐτῆ, τὸν μιμνησάσαι διδάσαι τὸν νίκης τῶς πῆλος ἵπ μαθητῆ, καὶ νίκης τῶς πῆλος ἵπ μαθητῆ ὡς ὁ διδάσκαλος, ἐν ὁ τοῦ ἐπαθεῖν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ μὲν τῶς πατρικῆς χάριτος ἐν αὐτῇ ἐκκλησίᾳ ἀποστόλων, καὶ δούτεον πατρικῆς. εἰ δὲ τὸ. ὡ ἀδελφῶ σε δικαιοσύνης, φράσῃ διδάσαι ὅτι τῶς ἀποδείξετε, καὶ τὸ. γίνε κύριος τῷ ἀδελφῷ σε, ὅτι τῶς ὡς ὁ ἰακώβ κρείττονας, δῆλον ὅτι ἡρόδοτος ὁ δῆλος ὡς ὁ κύριος νίκης τῶς πῆλος ἵπ δικαιοσύνης τῆ πῆλος αὐτῆ διδάσκαλος. ἐπὶ τὸ. ἵμῶς φωνήτε με, ὁ διδάσκαλος, καὶ ὁ κύριος, καὶ καλῶς λέγει, εἰμὶ γὰρ. ὅτι ἀξίως μὴδὲν ἔχον βαρύτερον, καὶ ὅτι τὸ ἑαυτῶ ἵπ πολλὰν νεομετῶν. ἢ πᾶσι γὰρ τῶς λέγεται, κύριε, κύριε, λέγεισθε ἑαυτῶ τῷ ἵπ τὸ. ἵμῶς φωνήτε με, ὁ κύριος, καὶ καλῶς λέγει. ἢ καλῶς αὐτῶ λέγεται, κύριε, οἱ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ φησὺντες, κύριε, κύριε, ὅτι ἐν τῷ ὁρόμῳ σε Neque enim bene dicunt illi, qui in die illa

Avetur, nondum percepisse quod illis esset satis : sed etiamnum procul abesse ab illo dicit : Sufficit Discipulo, si sit simili praeceptori ipsius. Atque hic profecto finis est magistri erga Discipulum (quatenus magister est) facere Discipulum sui similem, ne in posterum egeat magistro : sed ut etiam ipse sit magister, quo alius egeat. Ut enim finis medici (quo egent qui male habent, non qui validi sunt) est sanare male habentes ab aegritudine sua, ne in posterum opera eius egeant ; sic finis magistri est Discipulo acquirere illud quod sufficit, [hoc est sufficiens] dicitur, ut cum Discipulus id habuerit quod sibi sufficit, sit similis praeceptori ipsius. At vero quod ad Servatorem nostrum attinet existentem Dominum, cernere est eum ex se longe plus existere, quam alij Domini ; nolentes Discipulos esse sicut magistros suos, vel servos sicut dominos. Talis igitur est ille filius paternae bonitatis, & caritatis eius. Dominus enim cum sit, operatus est, ut sint servi sicut eorum Dominus ; quando scilicet non amplius habebunt spiritum servitutis iterum in timore, sed accipiet spiritum adoptivum, per quem clamabunt Abba pater. Attamen, antequam fiant sicut magister, & Dominus, opus habent perinde ac Discipuli indigi, ut sui laventur pedes, & quasi adhuc servitutis spiritum in timore habentes. At vero simulatque aliquis ex his habens quae Discipulo sufficiant, ut sit sicut magister eius, & servus sicut Dominus, eo pervenerit, ut sit sicut magister suus, & Dominus suus, tunc imitari poterit eum qui lavit pedes Discipulorum ; Discipulorumque pedes lavare, sicut magister quem Deus in Ecclesia ordinaverit post Apostolos, qui in ea primum sortiti sunt locum, ac post Prophetas, qui secundum. Sin vero dictum hoc : Fratri tuo servies, refertur potest ad eos quibus magis deest & illud : Esto Dominus fratris tui, ad eos qui Jacob in-

Paris II.

Ccc iij

Mark. 10.
25.
Matth. 9.
12.
Rom. 8. 15.
Gen. 27.
Gen. 27.
29.
Gen. 27.
Gen. 27.
29.
Job. 13. 13.

major est eo qui legavit ipsum : si hac novistis ; beati estis si feceritis ea : non de omnibus vobis loquor. Ego scio quos elegerim , sed ut impleteretur Scriptura. Qui edit mecum panem , sustulit adversum me calcaneum suum. Adhuc & haec coherere mihi videntur , ut sciamus ad mores reducere , quae dicuntur de lavatione pedum. Haec enim verba : *si hac novistis beati estis , si feceritis ea* ; cum nihil antea praescriptum sit quod agere debeamus , praeterquam de lotione pedum , ad illa habent relationem. Ceterum praesentis loci doctrinas , nempe quomodo Discipulorum , qui iam laverant , pedes inquinentur , & quonam pacto laventur , vere opus est virorum beatorum : hoc enim tale , tantumque nomen , nempe , beatum , consentaneum non est dicere adesse quibusdam vulgaribus : adeo ut vel servo lavanti pedes Domini videatur hanc ob causam beati nomen obtingere , etiam si adulator , & hypocrita fuerit : cum , ut nos explicavimus , lavare pedes Discipulorum Iesu magni cujusdam sit , & Iesum in se habentis , & omnino beati : sed sciamus necesse est similia textui inesse in Evangelio à Matthaeo tradito : sic enim

Math. 10. 24, 25. *habet : Non est Discipulus supra praeceptorem , neque servus supra Dominum suum ; sufficit Discipulo ut sit similis praeceptoris ipsius , & ut servus similis Domini ipsius.*

Luc. 6. 40. *Lucas vero sic habet : Non est Discipulus supra praeceptorem suum : perfectus autem omnis erit similis praeceptoris ipsius. Huic proximum est , ut quaeramus ad quem referemus id quod in fine dicitur : Non de omnibus vobis dico. Atque aliquis quidem dicit dictum hoc referri ad illud : Beati estis , si feceritis ea , neque enim beatus Iudas. At ego non existimo recte hoc dictum eo referri ad illud dictum : Beati estis , si feceritis ea. Hoc enim totum , & de Iuda , & de quovis , quamvis pravissimus sit , verum est : Beatus es , quisquis haec feceris , tanquam si dicerem intemperanti (etiam si non auditurus sit quae dicuntur , neque temperantia usus) Beatus es , si temperate vixeris : & sapientiam spernenti , etiam si ingrediatur hoc propositum , Beatus es tu , si sapientiam , & disciplinam susceperis. Proinde vide ne forte haec verba : *Non de omnibus vobis dico* , referenda sint ad illud : *Non est servus major Domino suo.* Quoniam enim quisquis peccatum committit , servus est peccati , committebat autem peccatum Iudas , & maxime cum Diabolus immisisset in cor ejus , ut Servatorem proderet , servus erat Iudas peccati.*

τῶ πέμψοντος αὐτὸν . εἰ ταῦτα οἶδατε , μακαριοὶ ἐστε , εἰὰ ποιῆτε αὐτὰ . ἢ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω . ἐγὼ οἶδα τίνας ἐξελέξαμην . ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ . ὁ πρῶτος * τὸν δὲ * * * * * τα , ἐπὶ πρὶν ἐπὶ ἐμῆ πλὴν ἄφροναν αὐτῶν . * * * * * ταῦτα ἐγχεσθῆναι μοι δοκεῖ τῶ ἰδῆναι τὰ περὶ τῶ ἦν ποδῶν νίψαις ἑσπορολογῆν . ὁ γὰρ . εἰ ταῦτα οἶδατε , μακαριοὶ ἐστε εἰὰ ποιῆτε αὐτὰ , ἰδενός ποιητῶν παρῆρημῶν ἢ περὶ τῶ νίψαις ἦν ποδῶν , ἐπὶ ἐκείνῳ πλὴν ἀφρορῶν ἐγχεσθῆναι . ὁ γὰρ ὅτι πῶπον μαθησῆσα , πῶς πὶ πόδις μαθητῆν μολυνοῖται , ἢ δὴ λουσαμένον , ἔτινα ἑσποπον πλῶνονται , εἰδέναι ὡς ὁ λόγος βούλεται , ἐπὶ ποιῆν ὡς ἦλθῆν ὁ ἰησοῦς , ἀληθῶς μακαριῶν ἔστιν ἔργον . εἰ γὰρ ὁ πηλικῶτον ὄνομα τὸ μακαριῶν , βούλεται ἔπι τοῖς τυχεῖσι φῆσαι πρῆξῆναι ποι , εἰ φ' ὅτι ἐν οἰκίῃσι αὐτῶν πλῶνον τῶς πόδας τῶ δεσπότην , μακαριῶν ἂν κατ' αὐτὸ αὐτὸ τῶ δόξαι τυχεῖν , ἐπὶ ἐξῆς , ἐπὶ ὑποκριτῶν . ὁ γὰρ ἡμεῖς ἀποδιδόμεν , ἡπῆν τῶς πόδας μαθητῆν ἰησοῦ , μακαριῶν πῶς ἔστι , ἐπὶ ἰησοῦ ἐν ἐαυτῶ ἐξῆς , ἐπὶ ἀπαξῆσθαι μακαριῶν . ἡπ' ὅτι εἰδέναι τῶπον , ὅτι περὶ ἐκείνῳ τῶ ρητῶ τῶτον ἕμοια , ἐπὶ μὲν τῶ γὰρ μαθητῶν , πῶ . ὅτι ἔτι μαθητῶν ἑσποτον δὲ διδασκαλῶν , ὅτι δὲ δῶλος ἑσποτον πῶν κελῶν αὐτῶν . ὅτι κατ' ἡμῶν ἵνα ἡπῆται ὡς ὁ διδασκαλῶς αὐτῶν , ἐπὶ ὁ δῶλος ὡς ὁ κελῶς αὐτῶν . εἰ γὰρ τῶ γὰρ λουκεν πῶ . ἂν ἔτι μαθητῶν ἑσποτον τῶν διδασκαλῶν , κατηρησῆσθαι ὅτι πῶς ἔστι ὡς ὁ διδασκαλῶς αὐτῶν . ἐξῆς * * * * * τῶ ἔτι ζητῶσαι πῶ . εἰ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω , ὅτι τῶ λελεγεμῶν αἰοιστοῦ . ὁ μὲν οὖν πῶ * φησὶ ἔπι τῶ : μακαριοὶ ἐστε εἰὰ ποιῆτε αὐτὰ . * * * * * πῶ , εἰ γὰρ μακαριῶς ἰούδας : εἰ νομίζω δὲ ὑμῶς ἔπι τῶτον ἀφρορῆσαι τὸ λελεγεμῶν . τῶτον γὰρ ὅσον καὶ περὶ ἰούδα καὶ πῶτος ἔπνοσθαι , καὶ φαιδῶταῖς ἢ , ἀληθῶς πῶ . μακαριῶς εἰ ὁ δῶλος , εἰδῶ ποιητῶς ἑσποδε . ὡς εἰ λέγοιμι καὶ τῶ ἀκρίβῆσαι , εἰ καὶ μὴ ἀκρίβῆσαι ἦν λελεγεμῶν , μηδὲ σαφρονήσθαι , μακαριῶς εἰ εἰδῶ σαφρονήσθαι , ἔτι σαφροφῆσαι ὅτι εἰδῶ σαφροφῆσαι , εἰ καὶ ἑσποφῆσαι καὶ παιδῶν ἀκατάβῆσαι . μηποτε ἔπι τῶ . εἰ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω , αἰοιστοῦ εἰς τὸν εἰρημῶν τῶ . ὅτι ὅτι δῶλος μετῶν ἑσπο κελῶς αὐτῶν : ἐπὶ γὰρ πῶς ὁ ποιῶν τῶ ἀμῆταν δῶλος ἔστι τῶ ἀμῆτης , ἐπὶ καὶ τῶ ἀμῆτης ὁ ἰούδας , ἐπὶ καὶ κατῶν ἑσποβόλος βεβληκῶς εἰς τῶν καρῆσαι αὐτῶν , ἵνα περὶ δῶτον σαφροφῆσαι , δῶλος καὶ ἰούδας τῶ

Math. 10. 24, 25.
Luc. 6. 40.

εἰδῶ

Luc. 10. 35

dixisse) Dicite pax huic domni , & si A illuc fuerit filius pacis , requiescet super illum pax vestra ; sin minus , ad vos reuertetur pax vestra . Proinde vide post quanta Diabolus immiserit hæc in cor eius adversum Servatorem , & quia dicitus est paulo ante fur esse , non , opinor , quod marsupium ei conceditum fuisset , si à principio fur fuisset , sed dignus cum esset cui illud crederetur , (etiam si eum præfisset lapsuram Iesus) illius illi cura credita fuit : fuitque tan-
 B tus homo pacis Christi , ut in eo velut bono Apostolo bonam spem habuerit aliquando Iesus ; considera enim illud : In quem speravi . Proinde meum est iudicium sermones eum occultos , & fir-
 C missimos , ac maxime nutrientes , quos à Iesu accepisset , Apostolis communi-
 D casset , de quibus dixit : Qui edebat panes meos . Cæterum pro : Magnificavit ad-
 versum me supplantationem , fecit Evan-
 gelista : Sustulit adversum me calcaneum suum , ut idem valeat , Magnificavit , quod , sustulit . Quod si contextus hic : Sustulit adversum me calcaneum suum , & Magnificavit adversum me supplantationem suam , necessario nobis expla-
 nandus sit , dicemus hoc fieri à calce intendente plagas alicui cujusmodi etiam erat Iudas Dei Filium decipiens , manducansque cum Iesu eius panem , cum immeritam bucellam , (accipiente Iesu , ac Iudæ Simoni Iscariotæ porrigente) sustulit Iudas adversus præceptorem calcaneum suum , quando post bucellam intravit Satanias in Iudam .

Psalm. 48.

An vero illud : Iniquitas calcanei mei circumdabit me ; una examinatum cum eo : Sustulit contra me calcaneum suum , referri ad Iudam possit , qui fuit in parte habitus , possessio eius , & Aposto-
 Ioh. 13. 19. lus , dicitur vero calcaneum tropice , quod ipse ultimum proditor fuerit , tu ipse etiam considerabis . Nunc dico vobis , ut cum factum fuerit , credatis quia ego sum . Relationem habent verba ad id quod superius est dictum : Non de omni-
 bus vobis dico : Scio quos elegerim , sed ut impleatur Scriptura , Qui manducat panem meum , sustulit adversum me calcaneum suum : hoc enim futurum , ut Scriptura impleteretur de eo qui sustulit adversum me calcaneum suum , qui est ille , qui manducat panem meum . Nunc dico vobis , & dico antequam fiat , ut cum factum fuerit , quod prophetatum in Scriptura futurum est ut impleatur , credatis me esse eum de quo hæc prophetata sunt : propter eum qui cum manducaret panem meum , sustulit ad-
 versum me calcaneum suum . Sed qua-

ρίων τῶν οἴκων τῶν τῶν . καὶ εἰς ἑκάστην ἡ γῆς εἰρή-
 νης , ἢ εἰρήνην ὑμῶν ἐπὶ αὐτὸν ἀναπαύσεται . εἰ δὲ
 μὴ γέ , ἢ εἰρήνην ὑμῶν ἐφ' ὑμῶν ἀναπαύσεται . καὶ
 γὰρ ὅσα μὴ ὄσα ὁ Διάβολος ἔβαλεν αὐτῷ εἰς
 τὴν καρδίαν τὰ ἅρ' τὴν σατάνης , & πρὸς ὅλην τὴν
 κρείσσης τῆς μεμψύργου . ὅσα δὲ δ' οἱ μὴ ἔρ-
 χῶθεν κρείσσης ὦν , ἐπίσθην τὸ γλωσσίζμων .
 ἄξιός τῶν τῶν πειθισθῆναι * πρὸς ἐργά-
 σθαι μεταποιεῖσθαι , ἐπίσθην τῶν . καὶ πάλιν
 λέγει ἀποστόλος εἰρήνης χριστοῦ , ὡς ἐλπίδας ἀ-
 γαθῆς περὶ τὸν ἰησοῦν ἐπὶ αὐτῷ ὡς κατὰ δόξο-
 σόλα ἐργασθῆναι . * ἀκούω γὰρ τῆς , εἰ δὲ ἢ ἡλπίσα .
 ἐγὼ δ' οἶμαι ὅτι καὶ ἄλλων ἀπὸ τῶν ἑσθῆναι .
 μεταποιοῦν κενώσθη τῶν δόξοσόλῳ δὲ ἰησοῦ
 λαῶν , καὶ ἂν εἶπεν . ὁ ἐσθῆναι ἄρ' τῶν με
 ἐμεγάλυνεν ἐπὶ ἐμὲ πῆρρον αὐτῶ , μεταπι-
 φεσθῆναι εἰς τὸ . ἐπῆρρον ἐπὶ ἐμὲ πῆρρον αὐτῶ , ὡς
 αὐτὸν ἐπῆρρον τὸ ἐμεγάλυνεν , ὅ , ἐπῆρρον * καὶ εἰ
 γὰρ τῶν . ἐπῆρρον ἐπὶ ἐμὲ τῶν πῆρρον αὐτῶν ,
 ἐμεγάλυνεν ἐπὶ ἐμὲ πῆρρον αὐτῶ , σαρκί-
 C σαι λέξιν , φησὶν ὅτι τῶν ποιῶ ὁ γὰρ ἐπέ-
 νων πνι , ποιῶτος ἢ καὶ ἰσθῆναι λέγει , τὸν γὰρ τῶ
 δεῦ κατὰ τῶν , καὶ ἑσθῆναι λέγει τῶ ἰησοῦ ὅτι
 ἄρ' τῶν αὐτῶ , ὅτι ἑσθῆναι ὁ ἰησοῦς ὁ ἑσθῆναι
 λαμβάνει , καὶ δίδωσιν ἰσθῆναι σίμωτος ἰσθῆναι
 τῆ , ἐπῆρρον ἰσθῆναι ὅτι τὸν διδάσκαλον τῶ
 πῆρρον αὐτῶ , ὅτι μὴ τὸ ἑσθῆναι εἰσθῆναι ὁ
 σατανῆς εἰς τὸν ἰησοῦν . εἰ δὲ διὰ τῶν καὶ τὸ ἢ
 ἀνομία τῶν πῆρρον με κενώσθαι με , πρὸς ἐ-
 πῆρρον τῶν . ἐπῆρρον ἐπὶ ἐμὲ τῶν πῆρρον
 αὐτῶ , ἀναφῆρρον ὅτι τὸν ἰησοῦν ἑσθῆναι ἐν
 D τῆ μερίδι τῶ ἰησοῦ , καὶ κτῆμα χριστιανικῶν
 αὐτῶ , καὶ δόξοσολον , πῆρρον ἢ Διάβολος τὸ πῆρρον
 αὐτῶν γερρονεῖσθαι ἑσθῆναις λεγόμενοι , καὶ
 αὐτῶς συνεπιπέσθαι . ἀπῆρρον λέγω ὑμῶν πρὸς
 τῶ ἑσθῆναι , ἵνα πειθισθῆτε ὅτι ἑσθῆναι , ὅτι
 ἐγὼ εἶμι . τῶν ἀναφῆρρον ἢ λέξιν αὐτῶ ἐπῆρρον
 πῆρρον τὸ πρὸς ἐπῆρρον τὸ . εἰ καὶ πῆρρον ὑμῶν
 λέγω . ἐγὼ οἶδα ἵνας ἐξελεξάμενοι . δὲ ἵνα
 ἢ γραφῆ πληρωθῆναι , ὅσων μετ' ἐμὸν τὸν ἄρ' τῶν
 E τῶν , ἐπῆρρον ἐπὶ ἐμὲ τῶν πῆρρον αὐτῶ . τῶν
 γὰρ ὁ ἰησοῦς , ἵνα ἢ γραφῆ πληρωθῆναι καὶ
 τῶ ἐπαφῆσθαι ἐπὶ ἐμὲ τῶν πῆρρον αὐτῶ , ὡς
 ὅτι ἑσθῆναι μετ' ἐμὸν τὸν ἄρ' τῶν . ἀπῆρρον λέγω
 ὑμῶν , καὶ λέγω πρὸς τῶ ἑσθῆναι , ἵνα ἐπῆρρον
 ἑσθῆναι ὁ πληρωθῆσθαι τῶ πρὸς ἐπῆρρον
 τῶν ἐν τῆ γραφῆ , πειθισθῆτε ὅτι ἐγὼ εἶμι
 καὶ ὁ ἑσθῆναι πρὸς ἐπῆρρον τῶν , ἀπῆρρον τῶ
 γερρονεῖσθαι μετ' ἐμὸν τὸν ἄρ' τῶν , ἐπαφῆσθαι τῶ
 ἐμὸν πῆρρον κατ' αὐτῶ . ἑσθῆναι δ' ἐπῆρρον

fecta. Nam hunc in modum sapiens dicitur, qui in quibusdam quidem offendit, ut objurgatione egeat, haud tamen odit obiurgantes, imo vero diligit, iuxta quod scriptum est: *Argue sapientem; & diligit te*: hunc etiam in modum sapiens dicitur ille, qui capax cum sit aliorum speculationum sapientiae, nondum quae restant habet, iuxta quod dicitur illud etiam: *Da sapienti occasionem, & sapientior erit*. Atenim huc devenimus ostendentes contingere, ut qui iam credit, discat aliqua rursum crediturus, & additamentum eorum quae didicerit, addere fidei. Sin vero videre volumus quisnam sit qui omnem habeat fidem, sumamus, exempli gratia, breviter quae credentem servant, dum creduntur: sintque, ut ita loquar, numero centum, & dicamus eum quidem qui haec centum, quae praediximus, sine ulla hesitatione accipit, singulis ipsis constanter credens, omnem habere fidem; deficientem vero in aliquo numero rerum earum quae servant, dum creduntur, vel minus firmum existentem erga ea quae creduntur, eo magis abesse ab habendo omnem fidem, quo plures numeri sibi credenti defuerint: quoque magis abfuerit a firmitate eorum quae creduntur, sive omnium, sive aliquorum (ut interim demus aliquem aliquibus constanter credere posse, aliquibus vero credere, sed non constanter) attamen omnium consensu dederis difficillimum demonstratu esse, ut cui unus defuerit numerus, nihil habeat firmitatis: eo quod non equali distantia distet a firmitate erga ea quae creduntur unusquisque eorum qui sunt (ut ita loquar iuxta Scripturam) exigua fide praediti, & qui nondum receperunt firmitatem erga ea quae creduntur. His vero consequens est, propter illud: *Iuxta fidem tuam fiat tibi*, & illud: *Fides tua te servavit*, unumquemque habere retributionem quae est in iusto iudicio Dei, iuxta proportionem talis, & talis fidei, & salutis: quandoquidem in hac est eorum qui servantur differentia: adeo ut illud: *Qua mensura metiemini, eadem mensura dabitur & vobis*, pertingat etiam ad mensuras fidei, & ad mensuras retributionis, & salutis quae est a Deo. Hanc rationem qui considerarit diligenter, videbit quomodo merito dicatur omnibus iudicare non valentibus: *Nolite iudicare, ne iudicemini, & illud: Ne iudicetis quidquam ante tempus, donec venerit Dominus*. Rursus in hac numero existentibus his quae servant dum creduntur, his centum firmiter cre-

Α Ζουβρίαν· ἔτω γὰρ σοφίς λέγειν ὁ ἀμνηστῶν μὲν πνα, αὖς ἐλέγχου δίδουσι, ὁ μὲν ἔμωσιν τὸς ἐλέγχουσαι, ἀλλὰ ἔμ μάλλον ἀγαπῶν, κατὸ γὰρ χαπῶν· ἐλέγχε σοφὸν, ἔμ ἀγαπῶσέ σε· ἔτω δὲ ἔ σοφὸς λέγεται, ὑπεδέκτως αὖν ἐπέρωσι θεωρημάτων σοφίας, ἔ μὴ δέπω ἔχον τὰ δώτερον, κατὸ λέγειν ἔμ τὸ· δίδου σοφῶ ἀφορμῶν, ἔμ σοφώτερος ἐστὶν· ἀλλὰ γὰρ ἐπὶ ταῦτα ἐκλυθῆσθαι, δεικνύωτες ὅτι ἐπὶ ἔχου πὸν ἴδῃ πισθῶντα μαρτάνῃ πνᾶ, ἴνα παλιν πισθῶν, ἔμ ἀφ' τῆς σοφίας· θήκης ἔμ μαρτάνων πισθῶνται τῇ πίστῃ· εἰ ὅ βελθῶμεθα εἰδέναι τίς ὄσιν ὁ πᾶσῶν ἔχον πῶν πίστιν, γὰρ βωμυθῶντι πῶν ἀδελφῶν, κεραιαυδῶς τὰ ἐν ἔμ πισθῶσθαι σὺζοντα ὅν πισθῶντα, φέρε εἰπὴν, ὄντα ὄν φροβῶν ἐκπῶν, καὶ λέγειν μὲν ὄν ὁ μὲν πᾶ πισθῶν μῶν ἀκατὸν ἀδελφῶν πῶν ἀδελφῶν μῶν, καὶ ἐκάστῳ ἀπὸν βελθῶν πισθῶντων, πᾶσῶν ἔχῃ πῶν πίστιν· ὁ ὅ λείπων ἐσπιν φροβῶν ἔμ ἐν ἔμ πισθῶσθαι σὺζοντα, ἢ τῇ σοφίᾳ ἔμ πισθῶν μῶν βελθῶντη, ὄσιν πῶν λείπῃ τῶ πᾶσῶν ἔχῃ ἔμ πίστιν, ὄσιν φροβῶν πισθῶντων ἐν δὲ, ἢ ὄσιν ἀ φέρεκε τῆς πῶν τῇ πισθῶντων βελθῶντη, εἴτε πῶν πῶν εἴτε πῶν. ἢ ἐπὶ τῶ πῶντος δίδῃ ποι μὲν δυνάσθαι βελθῶν πισθῶν πνᾶ, πῶν ὅ πισθῶν μὲν βελθῶντος δὲ· πῶν ὁμολογῶν αὖς δίδῃσθαι ἀμνηστῶν ἀποδῆκῶν, πῶν ἔνατέλῃ, σοφίς μὴ δὲ ἔχῃ βελθῶντη, ἐπὶ ὅ τῶν ἀπέτημα ἀπὸ φ' σοφίς πᾶ πισθῶν μῶν βελθῶντη ἀπέχῃ ἔκαστος τῶν ἢ ἔπος ὄνομάσω, ἔμ πῶν χαπῶν ὄλογοπισθῶν, ἔμ ἔμ σοφίς ἔμ πισθῶν μῶν βελθῶντη ὄσιν πῶν ἀειληφῶντων· τῶντος ὅ ἐπεται εἴφ π· ἔμ ἔμ πῶν σα γνηστῶν σοί, ἔμ ἀφ' τῶ· ἢ πίστις· σὲ· ἔμ σακέ σὲ, ἐκάστῳ ἀπὸν τῶν ἔμ πῶν ἐν τῇ δικημᾷ κρισθῇ τῶ θεῷ ἀμοιβῶν, αἰάλογον ὄσιν, καὶ πᾶσῶν πίστῃ, καὶ ἔμ σωτηρίαν· εἰ γὰρ ὄσιν πῶν καὶ ἐν ταῦτη σαζουμῶν ἀφ' ἀφορῶν, αὖς τὸ· ὄ μῆτρα μῆρῆν, ἀπ' ἀμνηστῶν ὄσιν ὄσιν, ὄσιν καὶ ἐπὶ τὰ μῆτρα τῆς πίστῆος, ἔμ τὰ μῆτρα τῆς ἀπὸ θεῷ ἀμοιβῆς, ἔμ σωτηρίαν· ὁ δὲ τῶν τῶντων κατανοήσας λόγον θεωρήσῃ πῶς βιλόγως αὖς μὴ δυνάμῶν κρινῆν τοῖς ἀδελφῶντος λέγειν· μὴ κρινῆτε, ἴνα μὴ κρινῆτε, καὶ τὸ· μὴ σοφῶ ἔμ κρινῆτε, ἔως ἀν ἔλθῃ ὁ κύριος· παλιν ταῦτα ἔμ πῶν λέγον αὖς ἐπὶ ἀμνηστῶν γῶντος, ἐκπῶν ὄντων ἔμ σαζοντων ἐν ἔμ πῶν ἔμ πισθῶντων, πῶν μὲν τοῖς ἐκπῶν βελθῶντος πισθῶντων

Matth. 9.
29.
Matth. 9.
22.
Marc. 10.
52.

Matth. 7.
2.
Marc. 4.
24.

Matth. 7.1.
1. Cor. 4.5.

*VII. Nu.

*X. 10.
100.

*Dixi. 10.
100.

τὴν πίστιν ἔχον τὴν πίστιν : ὁ δὲ λέγειν τῆ ...
... ἐκ τῆσδε σαφηνίας ἕνεκεν ...
... οὐκ ἐστιν ...

A dentem, omnem habere fidem; non habentem vero fidem erga aliqua eorum centum, vel varie affectum firmitate erga ea quae creduntur, non habere omnem fidem, explanationis gratia exponemus talia: Ante omnia credito unum esse Deum, qui omnia condidit, & perfecit: quique omnia fecit ut essent, ex re non exillente: quin etiam credamus necesse est Iesum Christum esse Dominum, & omni veritati, quae de ipso dicitur, tum iuxta illius divinitatem, tum iuxta illius humanitatem: in Spiritum etiam sanctum credendi necessitatem habemus: & quod liberi arbitrij cum sumus, punimur ob ea quae peccamus, honoremur vero ob recte facta. Age igitur ponamus, si quis se credere in Iesum dicens, non credat unum esse Deum Legis, & Evangelij, cuius gloriam caeli, tanquam ab ipso facti, enarrant, & Firmamentum annunciat opera manuum suarum, tanquam earum opus; huic profecto maximum deerit fidei caput. C Vel rursus si quis credat Iesum sub Pontio Pilato praevide cruci affixum, sacram rem quandam, & salutarem mundo attulisse; non item credens eum ex Virgine, & sancto Spiritu ortum asumpsisse; sed ex Ioseph, & Maria: huic etiam deerunt maxime necessaria ad habendam omnem fidem; rursus in regione si quis divinitatem illius admittat, humanitateque eius offensus nihil humani circa eum factum fuisse credat, vel hypostasin sumpsisse, huic quoque non vulgaria deerunt ad omnem fidem. D E contrario denuo si quis humanas de eo res admittat, spreto hypostasi Unigeniti, & primogeniti omnis creaturae; haudquaquam is dicere poterit omnem se habere fidem. Sicque mihi per ordinem considera; ut videamus quanta res sit absque ullo defectu, & constanter habere fidem adeo potentem, quando est in hominis anima, ut vel montes (qualescunque sint illi) transerre possit: cum omnes quidem homines loco dimovere valeant montem, vel montes quos Iesus ostenderit; sin vero quadam defuerint perfectae fidei, desit etiam potentia transferendi montes. Ac profecto tali in huiusmodi rebus utar exemplo; ut enim tales, torque habentes vires, primum nauim deducunt in mare; sin vero vel unus cooperatius, vel vires alicuius rei his defuerint, non deducitur navis; sic, verbi gratia, sunt multi transferentes montes, omnis fides, in qua

Pars II.

Ddd iij

quae vera sunt, ministrum probemus, A
falsa vero administrantem reprobemus.

Ioh. 12. 45. Atque hoc quidem in loco, Qui recipit,
inquit, si quem misero, me recipit;
qui autem me recipit, recipit eum qui me
misit; Et qui videt me, videt eum qui
misit me. At vero non dictum est, qui
credit in vos, credit in me; neque
qui videt vos, videt me: ut enim reci-
piamus suos ipsius Apostolos vult qui-
dem ille, non tamen ut in illos cred-
amus: quamobrem recipiamus eos qui
à Sermone mittuntur, ipsumque Dei

Sermonem; haudquaquam tamen recipiamus
Apostolum Antichristi, sermo-
nemque falsum. Cum hac dixisset Iesus
turbatus est spiritu, & testificatus est, &
dixit: Amen, amen dico vobis, quod
unus ex vobis me proditurus est. Supe-
rius dixerat: Nunc anima mea turbata
est; nunc vero Haec cum dixisset Iesus,
turbatus est spiritu; & quaro hunc in
locum talia; eurnam scilicet dictum
non fuerit, Spiritus Iesu turbatus est,
perinde atque, Nunc anima mea turba-
ta est, vel cur hoc dictum: Nunc ani-
ma mea turbata est, ad similitudinem
illius dicti: Turbatus est spiritu, pronun-
ciatum non fuerit. Qua querere ausus
sum, quod mediocriter per totam Scri-
pturam diligenter observaverim spiritus,
& animae differentiam, mediumque
quiddam vidrim esse animam, capa-
cemque virtutis, & vitij; spiritum vero
hominis qui in ipso est, mala recipere
minime posse; quippe cum res optima,
fructus dicantur esse spiritus, & spiritus
hominis, non Spiritus sancti: ut arbi-
traretur aliquis. Nam ad distinctionem
huius spiritus hominis, opera carnis
nuncupantur; ea omnia quae sunt vitu-
perabilia; quoniam nullum est carnis
opus laudabile. Haecenus autem semel
inveni spiritum hominis mali dictum à
Deo. Hunc enim in modum scriptum
est in Deuteronomio: Noluit Sion rex
pie agens praeferre per ipsum, quod induva-
verat Dominus Deus spiritum eius; & occu-
pavit cor eius, ut traderetur in manus
tuas, ut in die hac; quae quidem ac-
commodatus in Deuteronomio exami-
nabuntur. Nunc propositum est nobis
dicere, quomodo, qua superius dixi-
mus, loquutus Iesus turbatus fuerit; &
cur turbatus non fuerit in anima, ne-
que propter animam, neque à spiritu,
sed spiritu. Ne igitur quod observa-
vimus de spiritu praetereat; dicendum
est, ubi nunc dicitur: Anima mea tur-
bata est, illam turbationis affectionem
fuisse animae; ubi vero dicitur: Iesus
turbatus est spiritu, affectionem huma-

κινησάμενος ὁ ἐν τῷ ἰουδαίου. ἐπὶ δὲ ὅταν
λαμβάνων, φησὶν, ἐὰν πᾶσι πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει.
ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψοντά
με. καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ, θεωρεῖ τὸν πέμψοντά
με. ὅτι ὁ εἶρη, ὁ πισθῶν εἰς ἡμᾶς, πισθῶν εἰς
ἐμὲ. καὶ ὁ θεωρῶν ἡμᾶς, θεωρεῖ ἐμὲ. λαμβάνει
μὲν γὰρ ἡμᾶς ἐν ἡμῶν τὰς ἀποστόλους ἐαυτῶν, καὶ
μὲν καὶ πισθῶν εἰς αὐτοὺς. λαμβάνων δὲ
αὐτῶν τὰς ἀποστόλους ἡμῶν ἀποστόλων, καὶ ὁ
λαμβάνων τὸν λόγον τῶν θεῶν. μηδὲ ποτε δὲ πρὸς
ἐξουσίαν, ἀποστόλων ἀειρετοῦ, καὶ ὁ λόγος
ἰουδαίου. ταῦτα εἰπὼν ὁ ἰησοῦς ἐπέσπευσεν ἐν
πνεύματι, καὶ ἐμῆρτορεν, καὶ εἶπεν. ἀμὲν,
ἀμὲν λέγω ὑμῖν, ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν με παραδοσέ
με. αἰωτέρα εἶπε. νῦν ἡ ψυχὴ μου πᾶσα ἐ
κλείεται. νῦν δὲ λόγους ὅτι ταῦτα εἰπὼν ὁ ἰησοῦς
ἐπέσπευσεν τῷ πνεύματι. καὶ ζήτησεν πᾶσα εἰς
τὴν πόλιν τὴν διήκοιτο ὅτι εἶρη ἡ ἀνάλογον πᾶσι.
νῦν ἡ ψυχὴ μου πᾶσα ἐκλείεται, τὸ ἦ πᾶσα ἐ
κλείεται πᾶσα ἐκλείεται. ἢ ἀνάλογον πᾶσι. ἐπέσπευσεν
τῷ πνεύματι, τὸ. νῦν ἡ ψυχὴ μου πᾶσα ἐκλείεται
καὶ ταῦτα ζητήσεν ἐπὶ πολλοῖς, μετῴως κηρύσσεν
ἐν πάσῃ τῇ γῆ. ἀφορῶν ψυχῆς, καὶ
πνεύματος, καὶ μέσων μὲν τῆ θεωρίας ἐπὶ
ψυχῆς, καὶ ἐπιδοκίμων ἑστίαι ἐκ κακίας.
ἀνεπίδεκτον ὅτι ἰησοῦς πᾶσα ἐκλείεται τὸ ἀ
δυσχερῆ τὸ ἐν αὐτῷ. τὰ γὰρ κέλλισα κρημνίσ
θαι ἐπὶ τῷ πνεύματι, ἔχ ὡς αἰ οὐκ ἔστιν ὅτι
τῷ ἀγνῷ, ἀλλὰ τῷ ἀδυσχερῆ. οὐδὲ ἀναλό
γους γὰρ τὰς φωνὰς λέγειν ἐπὶ τὰ ἔργα
D τῆς σαρκὸς, πᾶσα ψυκτὰ τυχόντα, ἐπὶ
μηδὲν ἔργον σαρκὸς ἐπαρτήτων. ἀπαξ δὲ μέ
γχε τῷ δόξῳ διέσιν πνεύματι οὐκ ἀναλόγους
ἀδυσχερῆ μὲν ἰσοῦς τὸ δὴ γὰρ ἰουδαίου
γὰρ ἰησοῦς ἐν πᾶσι δόξῳ μὲν. καὶ ὅτι ἀνά
λογους ὅτι βασιλέως ὁ θεωρῶν ἀφελθῶν ἡμᾶς. καὶ ἰη
σοῦς δὲ αὐτῷ, ὅτι ἰουδαίου κείνος ὁ θεὸς ὁ πᾶσι
μὲν αὐτῷ, καὶ κατὰ μὲν αὐτῷ, ἢ ἀνα
λόγους εἰς τὰς χεῖρας σου, ὡς ἐν τῇ ἡμέρᾳ
ταύτῃ. ἀλλὰ τὰ αὐτῷ μὲν τὰς οὐκ ἰσοῦς ἐ
πὶ εἰς τὸ δόξῳ μὲν ὅτι ἀναλόγους ὅτι νῦν ὅ
τι ἀναλόγους λέγειν πᾶσι τὰ ἀναλόγους εἰπὼν ὁ
ἰησοῦς ἐπέσπευσεν, καὶ πᾶσι ψυχῆς, ὅτι τῷ ψυ
κτῷ, ἀλλὰ ὅτι τῷ πνεύματι, ἀλλὰ τὰ
πνεύματι. ἢ αὐτῷ τὸ αὐτῷ τῷ πνεύματι πα
ραεπιδοκίμων μὲν ἀναλόγους, λεκτικὸν ὅτι ἐ
μὲν ὅ. νῦν ἡ ψυχὴ μου πᾶσα ἐκλείεται, τὸ τῷ
πνεύματι πᾶσι ψυχῆς ἐπὶ. ἐν τῷ δὲ ἀναλόγους ἐ
πὶ πνεύματι ὁ ἰησοῦς, ὅτι ὅτι τὸ ἀναλόγους τὸ
πᾶσι

Deut. 2.
30.

καὶ ἰη

σοῦς δὲ

αὐτῷ, ὅτι

ἰουδαίου

κείνος ὁ

θεὸς ὁ

πᾶσι

nunt. Ut enim ille in divinitate existens ruit, sic, & quibus sermo ille
 psalm. 71. inquit: Ego dixi, *Dñs estis, & filij Excelsi omnes.* Cum autem ceciderint à beatitudine, cum principa-
 liter non essent homines, moriuntur quasi homines, & quasi unus ex principibus cadunt. Existimo vero etiam cum admiratione dicta fuisse hæc verba tali sensu; Qui me proditurus est, non est alienus à Discipulis meis, ac ne unus quidem ex multis, & vulgaribus Discipulis sed unus ex illorum Apostolorum numero, quos ego mihi honorando delegeram. Atque multi quidem qui Iesum condemnarunt, dicunt: *Crucifige eum, & tolle hæc è terra;* ac cum tradere opus illius fuit qui vidit, & cognovit eum; talium enim, tantarumque Discipularum, quas seorsim cum Apostolis audierat, cum sciret eum præceptorem, ac Dominum cum agnovisset, prodens eum, magnitudinem illius, quam norat, prodidit, cum nullus qui magnitudinem illius non vidisset, acturus fuisset hoc. Nam prodens proderet ille quidem magnum; ac non in quantum est magnus, cum Iesum non nossent in quantum magnum. At vero hic qui didicerat, quomodo fit magnus, auditor factus magnitudinis sapientie quæ est in eo, & rationis, & gratiæ, & prodidit eum, & prodidit totam, quam novit, magnitudinem. Hanc ob causam conducebat illi natum non fuisse, sive regenerationis ortu, ut profundius quis intelligeret; sive hoc communiori ortu, de quo ortu molestijs se eximere quis volens, cum inquisierit etiam, quod quicquid utile est, utile fit ei, qui est, & considerans quod ei qui non fit nihil conferat, & utile fit, ad secundam expositionem cum devenerit, illam magis suscipiet. *Aspiciabant sese mutuo Discipuli dubitantes de quonam diceret.* Equidem si aperta fuisset Iudæ malitia Iesu Discipulis, agnitus etiam fuisset ille qui magistrum proditurus esset dicente Servatore: *Vnus vestrum me proditurus est:* Et at nunc intuentur sese mutuo Discipuli, dubitantes de quo diceret. Iudas etenim ex his quæ antea recte egerat, persuaserat Apostolis, ut nihil de illo suspicarentur mali. Fortasse vero nondum Iudas Simon Icfariotes prorsus à malitia dependebat, etiam si Dlabolus immisisset in eor illius, ut proderet Iesum, reliquijs etiamnum existentibus in ipso boni propositi, quibus cum perpexisset Iesum condemnatum, quando ligatum eum abduxerunt,

ως γδ ελθεις εν θυσια τυχερων πεπιπικαι, ετα και ποεις ες ο λογος φησι το εγα ειπα φησι εσε, και υιοι υβρις παρτες, αποπιστοι-
 τες τις μακρολοτος ε αποστρεφωμενος εντες ανθρωποι, αποθνησκουσι, και ως εις ηβι εφελον-
 ται πικασοι τομίζω η και θαυμαστικας ειρη-
 ασαι ποιητω να το περιμενον, ο αποδιδωσκων
 με ουκ αλλοτερος ην ειως μεθρηθη βηη.
 Αλλ εσαθ εις ηβι πολλων μαθητη, αλλα
 εις ηβι εν εκλογη μου επιμενητων απο-
 σολων. πολλοι μωρ τω καταληξιζωμενοι τη
 ιηου φησι. σμωσου, ετα εσυ αβηη, και αβηη
 απο της γης εν τωστων. τι δε αποδιδω-
 ναι αβηη ερρον λε εωραχθεις και νεοκη-
 τος αβηη. διδασκαλον γδ αβηη καταμενος
 ηβι τηλικυτωνδε, και τοσωδε μαθημα-
 των, α και ιδιαν με ηβι αποστολαν ηβη-
 σε, και κυριον αβηη ειδως, αποδιδωσκων
 τον, ο εγω μεγαλος αβηη αποδωσκων, ουκ αι
 ποιησορτος τω το πνος ε μεγαλος αβηη μη π-
 θαρνηκωρ. εη μωρ γδ μεγας αποδιδωσκων,
 ε καιθω μεγας βηη, επι μη ειδε καιθω μεγας
 βηη. ο η και μαθων πως μεγας λε, η ακρα-
 τικς ημωμενος τω μεγαθους της εν αβηη σοφιας,
 η λογη, και χαελος, και ποεδος αυτον
 ποεδωσκων * ο λυκας ειδε μεγαθους. Αβηη τη
 το στωι φερει αυτω ει μη εζηνηθη, επι τω η
 παλιθρησεας ημωσιν, ως λεο θαυτηροσιν *
 επι η η κοινοτηροσιν νομημελω, και ης ποεδω-
 κματων εαυτον απαληατην δελωι, η ζητησεας
 οη η συμνερα, επι συμνερα, και απονοσεας οη
 ουκ αυ μω οητος αυτω στωι φερει, βηη τω δου-
 τεραν * ηαν δισηση, εκεινη μαλ * η βηη
 λων αποδιδωσκωι * εβλεπον δε εις αλληλους οι
 μαθηται, αποστρεφωι και η πνος λεγα. ει
 μωρ ποεφαιθς λε πησ ιηου μαθηταις η τω ιδ-
 δα καια και εζηωσο, ει ποντος τω στωιθερι
 οη εις εζ υβηη αποδιδωσθη με, τις λεο ο πα-
 εραδωσκων τον διδασκαλον. νουη η βλεπηουσι
 εις αλληλους οι μαθηται αποστρεφωι και η πνος
 λεγα. και γδ ιδδας παρτα, ιωρ εκ ποεφαιθς
 ηρησοτηρων εδυσωπη της αποστολους ποεδω
 μηδεν απονοσησιν και αυτω φαδων. Αβηη η
 και τη Αβηη εβηη ηδω θεβληκωτος εις τω κερ-
 θησιν, να αποδιδω αυτον ιδδας στωματος ισκαριω-
 τικς, ουκ λε της ποησεας * εβδωλων. λεμμε *
 τος γδ ποεφαιθσεας αγαθικς αποεφροντες εν
 αυτω ιδων οη κατακρηθη, ηνικα δισημητες αυτη

Ioh. 13. 22.

Vid. Not.

* Ie. 15.

η βηη

Vid. Not.

ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων, καὶ ἠρῶ δώκατα πλάττω τοῦ ἴου-
 δῆ, μεταμίμναις ἕρεφου τοῦ τετρακοντα δα-
 γμεία τοῖς ἀρχιερεῶσι, ἕρεφου τοῖς ἀρχιερεῶσι, ἕρεφου τοῖς ἀρχιερεῶσι,
 ἡμίσην δὲ ἀμειψάσασθαι ἄντων, ὅτι εἰπόντων
 αὐτῶν, τί ᾤεθες ἡμεῖς; οὐ οὐκ ἔχουσαν οὐδὲ ἄλλαν
 ἀρχιερεῶσι ἰσθῆς τοῦ δαγμεία, ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῆς
 ἔστα, μηδὲ ἀμειψάσασθαι ἰσθῆς ἕρεφου ἕρεφου
 ἀμειψάσασθαι πλάττω κριμαῖος τὸ τέλος, καὶ γέ-
 νοιεν αὐτῶν ἕρεφου ἀπὸ ἀμειψάσασθαι ἀμειψά-
 νοια, ἕρεφου ἀμειψάσασθαι ἕρεφου ἕρεφου ἕρεφου
 εἴ μὴ γὰρ καθαρῶς μετεῖχεν, καὶ ὡς ὁ Β
 ληθῆς εἰπὼν· μὴ ἀπὸ μὲ ἰσθῆς, ὅτι ἔλλθη
 ἐν τῇ βασιλείᾳ σου, ἀμειψάσασθαι πλάττω ἀμειψά-
 ἀπὸ τῆς φασασιῶν γηρῶν ἀμειψάσασθαι ἕρεφου· εἴ ὃ
 πλάττω πλάττω καὶ ἄλλαν ἀμειψάσασθαι ἀμειψά-
 ἐαυτῶν ψυχῆς, ἕρεφου ἀμειψάσασθαι ἀμειψά-
 ἀμειψάσασθαι ἕρεφου ἀμειψάσασθαι ἀμειψά-
 ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψά-
 ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψά-
 ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψά-
 ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψά-
 ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψά-
 ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψά-
 ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψά-
 ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψά-
 ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψά-
 ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψά-
 ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψά-
 ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψάσασθαι ἀμειψά-

A & tradiderunt Pilato Prasidi, *panitu* *Matth. 27.*
 dine ductus retulit triginta argenteos Prin- *3. & 50.*
 cipibus Sacerdotum, & Senioribus dicens:
 Peccavi tradens sanguinem innocentem,
 quando & dicentibus illis: Quid ad nos?
 tu videris, proiecit argenteis, argenti ipse
 cupidus abiens laqueo se suspendit, ne vi-
 dere quidem expectans iudicij finem
 de Iesu apud Pontium Pilatum, ne-
 que hic sincere a peccato resipuit, ne-
 que fuit huius malitia ad aliquid boni
 impos: siquidem enim sincere resipuis-
 set, atque perinde ac latro ille, qui
 dixit: *Memento mei Domine, dum ve-* *Luc. 23. 42.*
 neris in regnum tuum, fecisset quae ad
 ipsum pertinebant, ut Iesum placatum
 redderet ob prodicionem qua iam praec-
 cefferat. Quod si omnino expulisset ab
 anima sua boni notionem, haudqua-
 quam resipuisset videns Iesum condem-
 natum; imimo illum accusans addidisset
 sermones similes prodicioni; quin-
 etiam fruens, ceu argenti cupidus,
 argenteis triginta, quos acceperat precium
 appreciati, neque voluisset argen-
 teos projicere; neque retulisset eos
 Principibus Sacerdotum, & Seniori-
 bus; neque coram illis ipsis peccatum
 suum fassus fuisset seipsum accusans,
 & magistrum laudans dicendo: *Pecca-* *Matth. 27,*
vi tradens sanguinem iustum. Quinetiam *4.*
 profocare seipsum laqueo fecisset, praeter illum qui in cor suum
 misisset, ut proderet Servatorem. Ac
 profectio in utrisque dedit Iudas locum
 Diabolo. Caterum haec pro viribus ac-
 curate inquisivi; simul ostendens his
 qui Iudam existimabant salutis non ca-
 pacem esse natura, talem non esse;
 simul etiam exponens, quomodo me-
 rito intuerentur sese mutuo Apostoli
 ob Domini sermonem; dubitantes de
 quonam diceret: sed sufficiat ad osten-
 dendum eum corruptum, cum sanctus esset,
 afferre in medium lectionem propheti-
 cam ex Psalmo quadragesimo sic ha-
 bentem: *Homo pacis mea; in quo spera-* *Psal. 49.*
vi, qui debebat panes meos mecum; ma- *10.*
gnificavit super me supplantationem. Quin-
etiam illud: Si inimicus meus convitijs
me incepsisset, sustinuissem utique, decla-
rat eum a principio inimicum non fuif-
se. Illud etiam: Si is qui me oderat, Psal. 54.
adversum me mala locutus fuisset, abscon- *13.*
dissim me forsitan ab eo, palam osten-
dit hunc aliquando dilexisse Iesum; eo
utque etiam amando pervenientem ut
esset Iesu unanimis, iuxta illud: Tu Psal. 54.
autem homo unanimis, dux meus, & ne- *14.*
cessarius meus. Alioqui sexcenta alia
 Discipulos sese mutuo respexisse, da-
 E e e ij

εἰς ὁ ἰησοῦς ; ἐκείνος ἔστιν ὁ ἐγὼ λέγω·
 ἴσω ὁ ἡμίονος . βασιλεὺς οὗτος τὸ ἡμίονον
 λαμβανῆς , καὶ δίδωσιν ἰδοὺ σίματος ἰσκα-
 ριωτά . καὶ μὲν ὁ ἡμίονος ἔπει εἰσῆλθεν εἰς
 ἐκείνον ὁ σατανᾶς ; λέγει οὗτος αὐτῷ ὁ ἰησοῦς ,
 ὁ ποῖς , ποῖσιν ἄγων πῶς ἢ ὡς αἰεὶ ἐγὼ ἔπι
 ἀνακείμωνος πρὸς τὴν εἶπεν αὐτῷ . πνὲς γὰρ ἰδοὺ
 κεν ἐπὶ ὁ γλωσσόκεμος εἶχεν ἰδοὺς , ὅτι λέγει
 αὐτῷ ἰησοῦς . ἀρῶσιν ὡν ῥεῖθρον ἔχου εἰς
 πῶς ἐορτῶν , ἢ ἴσως πτωχῶς ἵνα τὴν δῶ . ὁ ἐν
 τῷ κόλπῳ τῷ ἰησοῦ ἀνακείμωνος εἰς τῷ μᾶθον B
 ἔπι , ὃν ἠγάπα ὁ ἰησοῦς , ἵσκει ὁ ῥεῖθρον ὁ
 διαβήλιον ἔπι ἰωάννης . ἔπι γὰρ τῷ τῆλε τῷ
 διαβήλιον ῥεῖθρον ὡς ὅτις ἐφείδεν ὁ πέπλος
 ἐπέπεν ὃν μαθητῶν ὃν ἠγάπα ὁ ἰησοῦς ἀνο-
 λυθῆναι , ὃς ἔκλειπεν ἐν τῷ δεινῷ ἔπι ὁ
 ἔπιτος αὐτῷ , καὶ εἶπε , κύριε τίς ἔστιν ὁ πρὸς
 δέξαι σε ; πῶς οὗτος ἰδὼν ὁ πῶς λέγει τῷ ἰη-
 σοῦ , κύριε ἔστ' ἐγὼ ; λέγει αὐτῷ ὁ ἰησοῦς , ἐὰν
 αὐτῶν ἔλω μὴ ἔτι εἰς ἔρχομαι , τί πρὸς σε ; σύ
 μοι ἀκνήθου . ἔπιθεν οὗτος ὁ λόγος εἰς τὸς
 ἀδελφούς , ὅτι ὁ μαθητῶν ἐκείνος οὗτος ἀποθνή-
 σκει . οὗτος εἶπε δὲ αὐτῷ ὁ ἰησοῦς ὅτι οὗτος ἀπο-
 θνήσκει , ἀλλ' ἐὰν αὐτῶν ἔλω μὴ ἔτι εἰς ἔρχο-
 μαι , τί πρὸς σε ; ὅτι ἢ ὁ μαθητῶν ἔστ' ὁ ῥεῖθ-
 ρον τὸ διαβήλιον ἰωάννης ἔστιν , δίδωσιν οὗτος ἔπι
 ἔπιπροσβλήτων , ὅπως ἐχόντων , ὅτι ὁ πῶς ἔστιν ὁ
 μαθητῶν ὁ ἢ μὴ τυραννῶν αὐτῶν , ὁ ῥεῖθρον
 ἔπι . ἔπιθεν ἢ ὃν ἀμωστῶν τῶν πῶς
 τῷ διαβήλιον ἵνα ἔπι ὁ πῶς ὡς ἔπι πῶς
 αὐτῷ ἡμῶν , καὶ * ἔπιπροσβλήτων ὅπου μὴ
 ἔπι αὐτῷ , καὶ λέγει . εἶπε τίς ἔστι αὐτῷ ὁ ἢ
 ἰησοῦς ἔπιπροσβλήτων ὅπου . ὅπου ἢ ἰδὼν αὐτῶν
 ἀκνήθου , ὡς ὅτις αὐτῶν μᾶλλον ἔπι
 τῶν λοιπῶν , λέγει ὁ ἰησοῦς αὐτῷ , κύριε
 ἔστ' ἢ τί ; ἐκείνος μὴ καὶ ὁ ἔπι ὃν ἰωάν-
 νη τῶν . ὁμοίως ὁ ἐγὼ λέγει τῷ αὐτῷ ,
 ὅτι ὅπου ἔπιπροσβλήτων * ἐκείνους τῶν ῥεῖθρον αὐτῷ , καὶ
 ἄλλος αὐτῶν ζῶν , καὶ οὗτος ὅπου ἢ ἔπι . εἶπε
 ἢ ἢ ἔπι αὐτῷ ῥεῖθρον ὁ ἰησοῦς , πῶς μᾶλλον ἔστι , καὶ
 ἢ ῥεῖθρον , διόλου ζῶν ἔστι , καὶ ἢ ἔπι αὐτῷ
 γὰρ ἔστι ; καὶ μὴ μὴ αὐτῶν ὁ μαθητῶν ὃν
 ἠγάπα , πῶς καὶ ζῶν αὐτῶν , ἀκνή-
 θου τῷ . ἢ ἀνακείμωνος εἰς οὗτος ἢ μαθητῶν
 αὐτῷ ἐν τῷ κόλπῳ τῷ ἰησοῦ , ἀξίως πῶς ἢ
 ἐπέπεν δίδωσιν τῶν ἢ τῷ , καὶ λαμβανῆν
 ὃν ἀνακείμωνος ἔπι αὐτῷ , καὶ νομίζω ὅτι εἰ
 ἢ συμβολικῶς ποτὶ ἀνακείμωνος ἰωάννης ἢ ἐν
 ἢ κόλπῳ τῷ ἰησοῦ τῷ γάρως τῶν ἀξίως , ὡς ἀξίως ἀγάπης κριτῶν ἀξίως τῶν ἀπὸ τῷ
 διδασκάλου , ὁ συμβολικῶν τῶν ἔπιπροσβλήτων , ὅτι ἰωάννης ἀνακείμωνος ὁ λόγος , καὶ τῶν μωσῶν .

A est , cui ego intinctam offulam porrexero ;
 Et cum intinxisset offulam , dedit illam
 Simoni Iscariothæ : Et post offulam ingres-
 sus est in eum Satanas. Dicit igitur ei
 Iesus : Quod facis , fac ocyus. Hoc au-
 tem nemo discumbentium intelligebat ad
 quid ei dixisset ; quidam enim putabant ,
 quia loculos habebat Iudas , dixisse ei Ie-
 sum : Eme ea , quæ opus sunt nobis ad diem
 festum ; aut egenis ut aliquid daret. Ille
 qui in sinu Iesu erat recumbens , unus
 ex Discipulis , quem diligebat Iesus ,
 videtur esse Iohannes qui Evangelium
 scripsit ; quod in fine Evangelij scriptum
 sit hunc in modum : *Conversus Petrus* ^{Ioh. 21. 20.}
videt illum Discipulum quem diligebat Iesus ^{et seq.}
sequentem , qui et recubuit in cæna super
pectus eius , et dixit : Domine quis est
ille tui proditor ? Hunc cum vidisset Pe-
trus , dicit Iesu : Domine hic autem quid ?
Dicit ei Iesus : Si cum velim manere , do-
nec veniam , quid tua ? Tu me sequere ;
exi ergo sermo ille inter fratres , quod
Discipulus ille non moveretur ; et non di-
xerat ei Iesus , Non moritur , sed si velim
eum manere , donec veniam , quid tua ? Quod
 autem Discipulus ille qui scripsit Evan-
 gelium , sit Iohannes , liquet ex his
 quæ subiunguntur : *Hic est Discipulus* ^{Ioh. 21. 24.}
ille qui testimonium perhibet de his , et
scripsit hæc. Observa autem in utrisque
 Evangelij locis , quonam pacto Petrus
 quamplurimum sibi fidens , interdum
 accumbens annuat Iohanni dicens :
Quis est , de quo prodituro Iesus loquitur ?
 aliquando vero cum intuitus sequen-
 tem , veluti illius plusquam extero-
 rum curam habens , dicat Iesu de eo :
 D *Domine hic autem quid ?* finem Iohan-^{Ioh. 21. 19.}
 nis discere volens , perinde atque suum
 agnoverat ; nempe quod cum tenuisset ,
 futurum erat ut manus suas extende-
 ret , & alius eum cingeret , & duce-
 ret quo non vellet . Et si verba quæ
 locutus est Iesus , spiritus sunt , & non
 litera , in quibus omnibus vita est , &
 nusquam mors ; & Discipulus , quem
 diligebat Iesus , ipsum imitans , vitam
 etiam scribit ; intelligendum est illud :
 Erat recumbens unus ex Discipulis eius
 in sinu Iesu pro dignitate honoris ,
 quem conveniens est Filio Dei dare ,
 & ei , quem ipse dilexerit , accipere ;
 & exillimo quod quamvis symbolice
 recumberet tum temporis Iohannes in
 sinu Iesu hoc munere dignatus , ceu
 præcipuo amore magistri habitus dig-
 gnus , hoc symbolicum denotare Io-
 hannem , additum in Sermonem Filium

Dei, propensum, & illi multum fa-
 ventem, in rebusque secretioribus ac-
 quiescentem, recubuisse in finibus Ser-
 monis filij Dei, perinde atque ipse
 Dei Sermo est in finibus Patris, iux-
 ta illud: *Vni genitus, qui est in si-
 nu Patris, ipse nobis enarravit.* Quin
 nisi abjectius intelligamus hoc dictum:

Mat. 1. 12.

Luc. 16. 12.

*Evenit autem, ut moreretur mendicus La-
 zarus, & deduceretur ab Angelis in si-
 num Abraham; & tale quiddam de sinu
 Abraham etiam considerabimus; quod
 hunc in modum enarrabimus, nos de-
 fendentes contra dubitationem ex igno-
 rantia Scripturae ductam ab eo qui
 spernere voluit enarrationem de divite,
 & paupere. Nam si recumbebat (in-
 quit) Lazarus in sinu Abraham, &
 ante illum alius, etiam alio iusto ex
 vita decedente mendicus affurgeret. Sed
 qui de hisce dubitat, non vidit sinum
 Abraham, nec facillime factu esse vidit,
 ut innumeri in sinu Abraham una con-
 quiescant, participes rerum illius re-
 tinerentur.* Sin vero locum alium pro Si-
 nus nomenclatura in medium proferre
 opus fuerit ex Scriptura, age exami-
 nemus quoniam pacto dixerit Dominus

* Leg. for. retentum.

Exod. 4. 6.

*Rursus infer manum in sinum tuum;
 & intulit manum suam in sinum suum;
 cumque exerisset eam e sinu suo, erat
 manus eius leprosa, velut nix. Et dixit
 Infer manum tuam in sinum tuum, &
 inferuit manum suam in sinum suum, &
 cum exerisset eam e sinu suo, rursus
 restituta est in colorem carnis sue.* Atque
 difficile quidem est, ac supra captum
 nostrum videre, cuius rei nota possit
 esse hoc signum. Quoniam non oportet
 ut quarentes dolore afficiamur,
 quod nobis succurrit tradentes ad iu-
 dicandum lecturo, dicemus manum ple-
 runque operationum notam esse; Si-
 num vero Mosis duas potentias habe-
 re; priorem quidem facientem iuxta
 literam sensa operantis actionem, lepro-
 sam veluti nix, quantum ad Hebraeo-
 rum vocem; posteriorem vero osten-
 dentem institutum vite sincerum, iux-
 ta spiritualem legem, restitutam ad vo-
 luntatem naturae, & rationis. Et ob-
 serva, quod his subjungatur: *Nisi cre-
 diderint tibi, neque exaudierint vocem pri-
 mi signi, credent tamen voci posterioris signi.*
 Nam qui non crediderit interpretationi li-
 terae, is ob animi praesentiam credit spi-
 rituali Legis enarrationi: quod si quis his
 duobus signis non crediderit, nimirum
 priori, quia leprosam facit actionem; se-

Exod. 4. 8.

quod nobis succurrit tradentes ad iu-
 dicandum lecturo, dicemus manum ple-
 runque operationum notam esse; Si-
 num vero Mosis duas potentias habe-
 re; priorem quidem facientem iuxta
 literam sensa operantis actionem, lepro-
 sam veluti nix, quantum ad Hebraeo-
 rum vocem; posteriorem vero osten-
 dentem institutum vite sincerum, iux-
 ta spiritualem legem, restitutam ad vo-
 luntatem naturae, & rationis. Et ob-
 serva, quod his subjungatur: *Nisi cre-
 diderint tibi, neque exaudierint vocem pri-
 mi signi, credent tamen voci posterioris signi.*
 Nam qui non crediderit interpretationi li-
 terae, is ob animi praesentiam credit spi-
 rituali Legis enarrationi: quod si quis his
 duobus signis non crediderit, nimirum
 priori, quia leprosam facit actionem; se-

τέρεος ἐναπαυόμενος ἀπὸ κεῖθεν ἐν τοῖς κόλποις τῆ
 λόγῳ. ἀνάλογον τὰς ἑαυτὸν εἶναι ἐν τοῖς κόλποις
 τῆ πατρὸς, ὅτι ὁ μοτορημὸς θεός, ὁ ὢν εἰς θεὸν
 κέλευται τῆ πατρὸς, ὁμοίως ἀναπαύεται, εἰ μὴ ἑ-
 πινότερον δε ἀκροατοῦ καὶ τῶ ἐγγύτη ὃ ἀποτα-
 κῆν ἐν πτωχῷ, καὶ ἀπειρηχθῆναι αὐτὸν ἀπὸ τοῦ
 ἀγγέλου εἰς τὸν κόλπον ἀβραάμ, τοῖς τοῖ π
 καὶ αὐτῶ τῶ κόλπον ἀβραάμ ἰσχυροῦ. ὅτι
 εἰ μὴ ἔπειτα * ἰσομετρίαν, ἀπελογοῦσθαι
 πρὸς τὴν κατ' ἀνομιάν αὐτῆς γραφῆς ἐπα-
 πόρησιν, καὶ οὐκ εἶναι ἄλλο τῶ τῶ ἐκλυπῶντος ἀ-
 ποτακῆσαι τὴν αὐτῶν ἐν τῶν πτωχῶν καὶ τῶν πτωχῶν
 ἀνάπαυσι. εἰ γὰρ ἀνικητό, φησὶν, εἰς τὸν κόλπον
 τῆ ἀβραάμ ὁ θεὸς ἑαυτὸν ἔπειτα, αὐτῶ τῶ ἐπὶ
 ἑαυτῶν ἐν βίῳ αὐτῶ ἐν τῶ κόλπον τῆ ἀβραάμ, καὶ
 αὐτῶ ἐκείνου ἄλλος. ἀλλὰ καὶ ἄλλοι, φησὶ, δι-
 κῆν ἀγγέλου ὁ πτωχὸς ἀναπαύσασθαι, ὅτι γὰρ
 εἰ μὴ ἐν κόλπον τῆ ἀβραάμ ὁ αὐτῶ τῶ τῶν ἐπα-
 πορῶν, καὶ ὅτι διωκτὸν ἔστι μείρις ἐν τῶ κόλ-
 πῳ τῆ ἀβραάμ ἄμα ἀναπαύσασθαι κενωτικῶν
 καὶ ἀπεκαλυφθῆναι αὐτῶν. εἰ γὰρ ἄλλοι οὕτως
 αὐτῶ τῶ τῶ κόλπον ἀνομιῶν ἀποτακῆσαι αὐτῶν
 ἀπὸ τῆ γραφῆς, φησὶν ἀγγέλου ἵνα εἰσὶν εἰ-
 πε κέλευται τὰς μετῶν. πάλιν εἰσενέικεν τῶ χεῖρ
 οὐ εἰς τὸν κόλπον οὐ, καὶ εἰσενέικεν τῶ χεῖρ αὐτῶ εἰς
 τὸν κόλπον αὐτῶ καὶ ἀνήνεκεν αὐτῶν ἐκ τῶ κόλπον
 αὐτῶ, καὶ ἐγγύτη ἢ χεῖρ αὐτῶ * ἀπεροσῆ αὐτῶ
 χεῖρ. καὶ εἶπεν. εἰσενέικεν τῶ χεῖρ αὐτῶ εἰς τὸν κόλπον
 οὐ, καὶ εἰσενέικεν τῶ χεῖρ αὐτῶ εἰς τὸν κόλπον αὐτῶ,
 καὶ ἀνήνεκεν αὐτῶν ἐκ τῶ κόλπον αὐτῶ, καὶ πάλιν
 ἀπεκατέστη εἰς τῶ χεῖρ αὐτῶ τῶ χεῖρ αὐτῶ. καλεποῖ
 μὲν αὐτῶ ἰδῆν, καὶ αὐτῶ ἡμῶν π
 σημεῖον ἔπειτα, ἔπειτα καὶ ἡμῶν καὶ *
 ἀπὸ τῶ ζῆτῶν ὁ αὐτῶ * σι πτωχῶ
 δῶνα * τῶ ἐπιτελεσθέντος φησὶν ὅτι ἡ χεῖρ αὐτῶ * καὶ γὰρ
 ἔπειτα πολλοῦ ἀποτακῆσαι ἔστιν. ὁ γὰρ ἄλλος μωσῆ. ἰσενέικεν
 οὐ εἰς δύο ἀνθρώπους ἕνα, τῶ μὲν αὐτῶ καὶ τῶ
 τῶ χεῖρ αὐτῶ τῶ νομῶν πειθῆσαι τῶ αὐτῶν ὅτι
 αὐτῶ τῶ φωνῆς, ἢ καὶ ἀπεροσῆ. πτωχῶν αὐτῶ καὶ
 τῶ πτωχῶν πτωχῶν ἰσενέικεν, ἀποτακῆσαι
 τῶ πολιτεῖαν, καὶ ἀπεκατέστη αὐτῶν εἰς τὸ
 ἐκλυπῶν τῶ φύσεως τῶ λόγῳ. καὶ τῶ γὰρ ὅτι
 ἀπεκατέστη αὐτῶν τῶ. ἰδῆν μὴ πτωχῶν οὐ
 μὴ εἰσακτέσθαι τῶ φωνῆς τῶ σημεῖον τῶ αὐτῶ
 τῶ, πτωχῶν οὐ τῶ φωνῆς τῶ σημεῖον τῶ ἀπο-
 τακῆσαι. ὁ γὰρ μὴ πτωχῶν τῶ ἐκλυπῶν τῶ χεῖρ
 αὐτῶ τῶ νομῶν ἀποτακῆσαι τῶ πτωχῶν
 αὐτῶ τῶ νομῶν ἀποτακῆσαι. εἰ μὴ δὲ πτωχῶν οὐ
 πτωχῶν οὐ τῶ σημεῖον τῶ, ὅτι μὴ αὐτῶ πτωχῶν αὐτῶ τῶ ὁ ἀποτακῆσαι

1. 12.

1. 12.

1. 12.

1. 12.

1. 12.

qui tradit te ? non enim scriptum est : Qui recubuit in sinu Iesu. [Quid vero etiam respondens Dominus dixit, videamus] Ille, inquit, est, cui ego offulam intinxi etiam porrexero. Dixit igitur hoc Iesus; et cum intinxisset offulam, eam sumit, et porrigit Iude Simoni Iscariote. Statim etiam post offulam intravit in illum Satanas, qui neque antea valuerat intrare, neque etiam mox cum misisset in illius cor, ut eum proderet. Necessesse enimerat, opinor, ob dationem offulae, ut Iesus reaciperet donum ab indigno, quod se habere credebat; quandoquidem ab eo qui non habet, & id quod videtur habere, auferetur ab eo. Privatus ergo Iudas veluti indignus ab excellentiori qui precatus fuerat pacem, recepit ingressum Satanae in se. Exempli autem gratia, ut intelligatur quomodo Iudae quidem dederit Dominus offulam, ille autem tunc Iudae a se repulit quod in se eximium habebat, & fortasse pacem revertentem ab eo qui audivit, & non admisit, dicentem : Si manserit illic filius pacis, pax vestra super illum requiescet; sin minus pax vestra ad vos revertetur, in medium adducemus quae in secundam ad Corinthios epistolam hunc in modum sunt scripta : Vestra copia illorum inopia succurrat, ut & illorum copia vestra inopia. Si enim consideraveris retributionem in hisce rebus rerum terrenarum ad spiritualia, scire poteris quomodo ei qui indignus erat pane, distribuerit offulam, ut per eam a Iuda auferret pacem, tanquam indigno qui amplius audiret : Etenim homo pacis meae; nam sordidus sordescat adhuc; qua ablata ille qui observabat occasionem ingrediendi in animam illius, & in dantem sibi ingrediendi locum, in Iudam ingressus est. Pariter observa Satanam antea non ingressum fuisse in Iudam, sed tantum misisse in cor eius, ut magistrum proderet; iuxta ea vero quae nunc accurate exquisivimus, post offulam introiisse in eum. Quamobrem caveamus & nos, ne quando Diabolus in cor nostrum jaciatur qualemcumque sagittam sui ipsius ignitam; nam si iecerit, mox etiam observat tempus ingrediendi. Sed quarat aliquis quare scriptum non fuerit : Ille est, cui ego offulam dedito, sed cum adiectione haec, Intingam : Intingam enim, inquit, & porrigam offulam; & cum intinxisset bucellam, sumit, & dat Iudae Simoni Iscariote. In similibus autem locis mentem adhibe, an possis di-

Hac a Ferrario praeferenda & Perizonio supplementum. Ioh. 13. 26. 27. Matth. 13. 11. Marc. 4. 25. Luc. 10. 6. 2. Cor. 8. 14. Apoc. 11. 11.

διδως σε. & ἡ γὰρ γράφαται, ὅς ἐν ἀνακείμῳ ἐν τῷ κλέπῳ * πὶ δὲ ἀπακρινέ. * κ. ἡν ἄλλως εἶπεν ὁ κύριος, θεωρήσωμεν. Ἐκείνος, φησὶν, ἔστιν ὃ ἐγὼ βάλω ἐν Ἰουδαίῳ, & δώσω αὐτῷ. εἶπεν δὲ Ἰησοῦς, & βάλων ἐν Ἰουδαίῳ λαμβάνει & δίδωσιν ἰδὸς ἀμνοῦς ἰσκαριώτης, καὶ μὲν ἐν Ἰουδαίῳ πῶς εἰσῆλθεν εἰς ἐκείνον ὁ σατανᾶς, ἢ διωκτοῦς πορεύοντες εἰσῆλθον, ἢ δὲ δὴ τὸ αἶμα ὃ βεβλήκειναι εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παρὰ δὲ αὐτῶν ἰδὸς ἀμνοῦς ἰσκαριώτης. καὶ ἡν δὲ οἱ μὲν πῶς * ἔδοξεν ἔ. κ. ἡν Ἰουδαίῳ ἀπηλάθειν αὐτὸν ἀπὸ τῆς αἰαζίας ἐχθρῶν ἐκείνου ὃ ἐδόκει ἔχθρ. ἀπὸ τῆς μὴ ἐχθρῶς, καὶ ὃ δὲ δὴ ἔχθρ. ἀποθήσει ἀπὸ αὐτοῦ. ἀφαρθεῖς δὲ αὐτὸν ὁ ἰδὸς ἀμνοῦς, ὡς αἰαζίας τῆς κρείττονος ἔ. εἰπόντος * κεραιρέκε πῶς εἰς αὐτὸν ἔ. σατανᾶ εἰσῆλθον. ἀποδείχματος ὃ ἔτεκεν ἵνα νοθή πῶς Ἰουδαίῳ μὲν ἔδωκεν ὁ κύριος τῷ ἰδὸς ἀμνοῦς, ἔκείνος δὲ τότε ἀπέδοτο κρείττον πῶς ἐν ἑαυτῷ, καὶ πᾶσι πῶς εἰρήνῃ καποφραστῶν ἀπὸ ἀκρίστου, καὶ μὴ παρὰ δὲ ἀμνοῦς ἔ. κ. ἡν εἰπόντος, ἔ. ὅν λαζωμένων ὅτι εἰαν μὲν ἢ ἐκεί. κ. ἡν εἰός εἰρήνης, ἢ εἰρήνῃ ὑμῶν ἔ. πῶς αἰαζίας ἔ. εἰδὼ δὲ μὴ ἢ ἐκεί. κ. ἡν εἰρήνῃ ὑμῶν ἔ. φ. ὑμῶς ἀνακείμῳ, ἀποδείχματα καὶ ἀπὸ τῆς πῶς κρείττονος δὴ τῆς ἑπίτολις ταῦτα ἔ. πῶς γαλαθαίμῳ. ἔ. ὑμῶν ἀποδείχματα εἰς ὁ ἐκείνων ὑπερήματα, ἵνα καὶ ὁ ἐκείνος ἀποδείχματα γένῃ) εἰς ὁ ὑμῶν ὑπερήματα. κεραιρέσει καὶ ἔ. ἐν τῆτοις ἀπέδοσαν χριστῶν πῶς πνευματικῶν, δουλίῃ ἰδὴν πῶς τῶ μὴ αἰαζίας ὅτι καὶ Ἰουδαίῳ ἐπὶ δίδωκεν, ἵνα ἀπὸ τῆς Ἰουδαίῳ ἀπέλη αὐτῶν, ὡς αἰαζίας ἔ. πῶς ἀκρίστου, καὶ ἡν ὁ ἀποφραστῶς πῶς εἰρήνῃς μὲν, πῶς εἰρήνῃς, ὁ ὑμῶν γὰρ ἔ. πῶς πῶς ἔ. πῶς, ἢς ἀφαρθεῖς ὁ ἐπίτολις καὶ ἔ. πῶς εἰς πῶς Ἰουδαίῳ εἰσῆλθον αὐτῶν, καὶ ὅν δίδωκεν αὐτῶν πῶς εἰσῆλθον εἰς ὁ ἰδὸς ἀμνοῦς. ἀμα ἔ. ἀποφραστῶς ὅτι πορεύοντες μὲν εἰς εἰσῆλθον ὁ σατανᾶς εἰς ὁ ἰδὸς ἀμνοῦς, ἀλλὰ βεβλήκει μόνον εἰς πῶς καρδίαν ἵνα παρὰ δὲ αὐτῶν ἰδὸς ἀμνοῦς ἰσκαριώτης ὅν διδάσκων. καὶ ἡν τῶν ἀποφραστῶν μὲν ἔ. Ἰουδαίῳ εἰσῆλθον εἰς ἐκείνον. ἀπὸ τῆς καὶ ἡμῶς φουρατῶν μετὰ μίποτι ὁ ἀποφραστῶς βάλων εἰς πῶς καρδίαν ἡμῶν ὅτι ποτε ἔ. πῶς πεπρωμένων αὐτῶν βεβλήκειν. ἐδὼ γὰρ βάλων, πεπρωτῶ μὲν τῶ πῶς αὐτῶς εἰσῆλθον. ζήτησαι δὲ αὐτῶς πῶς Ἰουδαίῳ, ἀλλὰ μὲν ἀποφραστῶς ἔ. βάλων, βάλων γὰρ φησὶ, ὁ Ἰουδαίῳ, καὶ δώσω. καὶ βάλων ὁ Ἰουδαίῳ λαμβάνει, καὶ δίδωσιν ἰδὸς ἀμνοῦς ἰσκαριώτης. ὡς ἐν πῶς τοῖς δὴ πῶς πορεύοντες εἰ δὴ ποτε

Vide Nō

ὃν εὐλαχρινὴν ἄρτον ἀβαφὴν φάσκειν ἔστι, ἕ
 καθ' αὐτὸν ἔφασκεν. ὃ δὲ πάλιν ἰούδα ἐπιτιθε-
 μένος καὶ οὐκ ἔχων ἴσως ὡς ἡμιόλιον, ἕ & ἡμι-
 ολίον ἀβαφές, ἀλλὰ βεβαμμένον πᾶσι διωά-
 μβω ὑποπασσάσαι τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τὴν ἀπὸ τῆς
 λόγῳ ἐπιποσὸν ἐγνωμένω βαφῶ, ἵνα μὴ ὁ
 ἡμιόλιον εἰσέλθῃ εἰς ἑκάστου ὁ σατανᾶς. ἔγω δὲ
 ζήτησα μὴ αἰσῶς * τὴν πάλιν σὺν ἡμῶν ὁ ἀπὸ τῆς
 χεῖρ ματῶν. ὁ ἐμβαλάνας τὴν χεῖρα μετ' ἐμῶν
 ἐν τῷ πεδλίω, ἕ τὸς μετ' ἀδελφῶν, καὶ ὁ
 ἀπὸ τῆς χεῖρ μάρκον. ὁ ἐμβαλόμηνος μετ' ἐμῶν B
 εἰς τὸ πεδλίον, καὶ ὁ ἀπὸ τῆς χεῖρ λακκῶν δὲ, εἰ καὶ
 μὴ ὀνομάζει τὴν ἐμβαλάνας, ἀλλ' ἡ φωνή γε-
 πλιῶ ἰδὲ ἡ χεῖρ τῆς ἀδελφότητος με μετ' ἐμῶν
 ἐπὶ τῆς βραπέτης. ὁ μὲν οὖν αὐτὸς τότε ἀλη-
 θῆς λόγος ἔλεγε τοῖς ἐμῶν ὑπερθεῖν αὐτὸν πολλὰ
 σοφώτερος. ἔγω δὲ σοφώτερος μήποτε καὶ ὁ
 ἀσπίς τῆς ἰούδα καὶ ἐν τῷ ἐμῶν μετ' ἐμῶν
 ἰούδα ὃν διδασκαλον ἐν τῷ σατανᾶν, μη-
 δὲ ἀδελφότητος ἀπὸ τῆς εἰς τὸ πεδλίον ἐμ-
 βαλάνας, ὡς πῶρ ἡμεῖς οἱ λοιποὶ. δὲ πῶρ
 ἐκείνων μὲν ἑσθλὸς ἐπέβατο τὴν χεῖρα εἰς τὸ
 πεδλίον μετ' αὐτοῦ. οὗτ' δὲ οὐκ ἀξίων μετ'
 αὐτοῦ ἐμβαλήν με μετ' αὐτοῦ ἐπέβατο,
 τὴν ἰσότητα θέλων ἔχειν παρὸς αὐτὸν, δέον
 αὐτὸν ἀδελφότητος ὑποφύγειν ἕ τὰ ἑαυτοῦ
 τῆς αὐτοῦ ἐχέειν καὶ τὸ πλιῶ ἰδὲ ἡ
 χεῖρ τῆς ἀδελφότητος με μετ' ἐμῶν ἐπὶ τῆς
 βραπέτης καὶ ἡμεῖς ἐμῶν δὲ ποτε εἰς ἑαυ-
 τοῦ πλιῶ νείας αὐτοῦ τῆς ἐν ἐσθλῶν ἡμῶν ἔχει
 ἑυτέρων * ὃ ἥτο, ἵνα μὴ σιωθῶ-
 βωσι τὴν χεῖρα τῆς ἑυτέρων. γὰρ ἡμεῖς
 ἔδοξε καὶ ἔπο. μὴ σιωθῶμεν μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ πε-
 δλίω. οὐκ ἀγνοῦντες δὲ δέξασθαι ἀεὶ ἕ τὴν
 ἡμεῖς, καὶ πᾶσι μὴ διωαμμένους τὸν ἀχροα-
 τῶ ἀπολογία ἀποφείρεται ἕ τῶν τοῖς τῶ-
 τῶ ἀκούει, ἕ τῶν ἐπολυμῶν, κρῆτον ἕ τῶ
 νομίοντες ὁ πᾶσι ἐαυτοῦ, ἕ τῶ ἡμεῖς π
 ἀβαφῆσαν ἕ τῶ ἡμεῖς ἕ τῶ ἡμεῖς ἕ τῶ
 ἕ σατανᾶ εἰς τὴν ἰούδα * λέγει, φωνὴν αὐτοῦ ὁ
 ἡμεῖς, ὁ ποιῆς, ποιῆς τῶν. ἡμεῖς δὲ, αὐτὸς,
 ἀμφιβολῶν, εἰπε διωάσαι * ποι τῶ ἰούδα, ἡ E
 τῶ σατανᾶ εἰρηκέναι ὁ κύριος, ὁ ποιῆς, ποιῶν
 τῶν, ἀπεκατέμηνος ὃν ἀπαγορεύειν ἕ τῶ
 ἡμεῖς * πόλιν, ἡ ὃν ἀπεδοτέμην ἕ τῶ ἡμεῖς
 τῶ σατανᾶ ἐσθλὴ ἐσθλὴ οἰκονομία, ἕ τῶ
 ἡμεῖς ἐπὶ μέλλειν, ἕ τῶ ἡμεῖς, * ἀλλ' ἡμεῖς ἡ δι-
 σπασίς ἡμεῖς ἡμεῖς, ἕ ἀφῶν, ὡς οἰονταῖ
 πῶς ἡμεῖς μὴ νοσημάτων ἡμεῖς ἡμεῖς. πα-
 τῆρ, εἰ διωατοῖ ἀφῶν ὁ ποιῶν τῶν, ἀλλὰ ἡμεῖς ἡμεῖς
 ὃν ἀφῶν, ἡμεῖς ἡμεῖς

Acere sincerum panem non esse tinctum,
 sed ex se esse ἔσφισμον, [hoc est nutriens;]
 illud vero quod Iudæ dabatur, non fuisse,
 panem, sed offulam; & non offu-
 lam absque immersione, sed tinctam, &
 immerfam ab eo qui poterat ab anima
 ipsius avellere omnem tincturam à ratio-
 ne aliquantulum infusam, ut post offu-
 lam ingrederetur in illum Satanas. At
 ego adhuc quærerem quod in Matthæo
 scribitur huic loco affine, sic habens:
Qui intinxit mecum manum in catino, hic *Matth. 26.*
me proditurus est; item illud, quod scri-
bit Marcus: Intingens mecum in catino; *Marc. 14.*
turfus etiam quod Lucas: etiam si non *18.*
dicat, Intinxit, sed tantum: Veruntamen *Luc. 22. 21.*
en manus me prodentis est mecum in
mensa. Atque verus quidem hinc de re-
bis sermo inveniatur apud eos qui me
longe sapientia præstant; ego autem
conjector ne forte impudenter Iudæ
appareat hac quoque in re, non hono-
rantis magistrum in convivio, dum u-
na comederet; neque deferentis illi,
dum in catino immergeret, ut cæteri
deferabant. Hanc ob causam cum ne-
mo illorum immergeret cum Iesu, ipse
æqualitatem volens cum illo habere,
cum ipso immergebat, cum cedere de-
buisset excellentiæ ipsius. Quamobrem
huic fortasse proximum est illud: Ve-
runtamen en manus me prodentis mecum est
in mensa. Ac profecto quisquis urbane
aliquando iuvenes admonuerit, ut se-
nioribus in convivijs deferant, hoc di-
cto utetur, ne manum comprimant
duorum seniorum. Scriptum est enim
& hoc quoque: Ne comprimas cum eo *Ecclesiastic.*
in catino. Cæterum non ignorantes pro-
pter opinionem curiosæ quæstionis, &
persuadere auditori non valentis, à de-
fensione procul esse apud eos qui hac
audiunt, hæc ausi sumus, melius esse
rati omnia explorare, quam aliquid
quod scriptum sit præterire intactum.
Cum vero ingressus fuisset Satanas in Iu- *Ioh. 13. 27.*
dam, dicit illi Iesus: Quod facis, fac
oculus; sed cui dicat dubium est; nam
vel Iudæ, vel Satana potest dixisse Do-
minus: Quod facis, fac oculus, invitans
vel antagonistam ad pugnam; vel pro-
ditorem ad subministrandum dispen-
sationi quæ toti orbi salutifera futura e-
rat; quam non amplius retardare, sed
pro viribus accelerare volebat; non
metuens, ut quidem existimant, male
intelligentes, quomodo dixerit Domi-
nus: Pater, si fieri potest, transeat à
me calix iste, sed confidentissime ad
certamen (ut ita loquar) exutus.

Proinde arbitror vigesimum sextum etiam Psalmum ex persona Servatoris prophetarum in tempore passionis, Diabolo totis viribus adversus eum contendente : quos intuitus adversum se armatos, atque ad pugnam paratos, quando *Astiterunt Reges terræ, & principes una convenerunt adversus Dominum, & adversus Christum eius*, inquit : Dominus lux mea, & salus mea, à quonam metuum ? Dominus obtento scuto protegit vitam meam, à quo exspavescam ? dum appropinquant super me, ut devorent carnes meas : tribulantes me inimici mei, ipsi infirmati sunt, & ceciderunt; si aciem struant adversum me, castra non timebit cor meum; si insurgat ad adversum me praelium, hæc renitar. Veruntamen quod dixit Iesus, sive Iudæ, sive Satanæ : *Quod facis, fac oculus*, nemo agnovit discumbentium ad quid dixerit; quidam enim putabant, quod instaret Paschatis dies festus, Iesum dixisse habenti marsupium expensarum, & eorum quæ dabantur in usum pauperum, ut emeret ea quibus opus haberent ad diem festum; vel ut ex his quæ collecta fuerant, daret pauperibus. At Iesus non hoc dixerat; sed videns & Satanam ingressum, & Iudam admittentem eum, omnemque adversus se infidias, ad certamen veluti exutus, & ad strenue se gerendum pro salute hominum adversum Malum, & Diabolum, hoc dixit : *Quod facis, fac oculus*.

Cum accepisset ergo ille offulam, exivit continuo, eratque nox. Dixerat quidem Servator Iudæ : Quod facis, fac oculus; at proditor hac una in re magistro nunc parat, sumpta nanque offula non moratur, sed ut scriptum est, Exivit continuo, ut faceret oculus proditionis opus iuxta iussionem Iesu; & vere exivit, nec enim tantum iuxta simpliciore sensum exivit ex domo in qua cœna fiebat, sed etiam exivit à Iesu; non secus atque illud : Exierunt à nobis. Arbitrorque Satanam in Iudam ingressum post offulam ferre non potuisse, ut esset in eodem loco cum Iesu; neque enim ulla convenientia est Christo ad Belial. Quæro insuper, nisi id curiosum est, quare tandem huic voci : Cum accepisset offulam, non addatur, Et comedisset? sed inspicies etiam tu ipse; huic enim verbo, accipiendi, comedendi verbum addunt Evangelistæ, cum volunt; veluti in panis benedictione scriptum est, dixisse Iesum Discipulis : Accipite, & comedite. An igitur acceptam offulam non comederit Iudas, etiam si quæ di-

ἀποδύμβρος· νομίζω ὅτι καὶ τὸν κατ' ἑαλ... ἴτων ἐκ παρρησίας τῆ σωτηρίας... ἰδὼν ὁ πλιζιμύνης κατ' αὐτῆ, καὶ κνιομύνης, ἦνικα κέρησπορ οἱ βασιλεῖς τίς γῆς, καὶ οἱ ἀρχόντες σωτήρησπορ ὅτι τὸ αὐτὸ κτ' τῆ κνέω, καὶ κτ' τῆ χρεῖσῶ αὐτῆ, * ὅτι κ. ποι, κνέως φωτισμῆς καὶ σωτῆρ καὶ κνέως, πνα φοβῆρήσπορ; κνέως ἰσοεραπιστῆς ἢ ζωῆς καὶ ἀπὸ πνός ἀλλιάσῶ; ἐν τῷ ἐτῆζῶν ἐπ' ἐμὲ κακῆντας, τῆ φαρῆν τὰς ἑρχῆς καὶ. οἱ θλιβόντες με, καὶ οἱ ἐχθροὶ καὶ αὐτοὶ ἠδύνησπορ καὶ ἴπποσπορ. ἐὰν τῷ ἀπὸ τῆσθαι ἐπ' ἐμὲ κέρημολλ, ὅ φολῆθῶσθαι ἢ καρδίῃ καὶ. ἐὰν ἐπὸσπασθαι ἐπ' ἐμὲ πόλεμους, ἐν τῷ τῆ ἐγὼ ἐλπίζω· πλὴν τὸ λεγόμενον εἶπε τῶ σατανᾶ, εἶπε τῶ ἰούδα ἰσὸς τῆ ἰσὸς, τὸ ὁ ποῖς, ποῖσσοι τῶ χροῖον, σὲδῆς ἐγὼ ἴπὸ ἀκακῆμύνης πῶς τῆ εἴρησθαι. οἱ ἴπὸ γῶ ἀπὸ τῶ ἐπικεφῶσθαι τῶ τῆ πᾶσθα ἐορτῶν ἄσπορ.

C λέγῃ αὐτῶν τῶ ἔχοντι τὸ γλωσσόκομον ἴπὸ ἀκακῆμύνης, καὶ ἴπὸ εἰς τῶ χρεῖσῶ ἴπὸ πλιζιμύνης διδομύνης, ὅτι ἀνήσθαι ἐπὶ τῶ χρεῖσῶ εἰς τῶ ἐορτῶν, ἢ, ἐκ ἴπὸ σπωαχῆσθαι δὲς πῶς πλιζιμύνης. ὁ γῶ ἰσὸς ἔ τῆ ἐλεγεῖν, ἀλλὰ ἐλεγεῖν καὶ πῶν εἰσῆλθοντα, καὶ τῶ πρῶτῶ ἀδύνησθαι εὐπῶν, καὶ πᾶσπορ τῶ κατ' αὐτῆ ἐπικεφῶν, ἐπὶ πῶν ἀγῶν ἀποδύμβρος, καὶ ὅτι τὸ ἀπὸσπασθαι ἰσὸς σωτηρίας ἀπὸ φεσῶσθαι κτ' ὅ ποιητῆ, εἶπε τὸ ὁ ποῖς, ποῖσσοι τῶ χροῖον. λαβῶν τῶ τὸ ἰσὸς ἐμῆμύνης, ἐξῆλθεν ἀπὸς. ἰσὸ δὲ πῆς. ὁ μὲρ σωτῆρ ἐλεγεῖν, ὁ ποῖς, ποῖσσοι τῶ χροῖον, ἐπὶ ἰούδα. ὁ δὲ παρῶδοτος ἐν τῶ τῶ μῶς ἐπὶ τῶ διδασκᾶλα πῶσθαι, λαβῶν γῶ τὸ ἰσὸς ἐμῆμύνης, σὲδῆ ἐβραδύων, ἀλλ' ὡς γέγραπθαι, ἐξῆλθεν ἀπὸς ποῖσσαι τῶ χροῖον κτ' ὅ φεσῶσθαι τῆ ἰσὸς τῆς παρῶδοτίας ἔργον. ὅ ἀληθῶς ἐξῆλθεν. ὅ γῶ μένον κτ' τὸ ἀπλῶσθαι ἐξῆλθεν τῶ οἶκον, ἐν τῶ τὸ δῆσπορ ἐγῆσπορ, ἀλλὰ καὶ τέλεον ἐξῆλθεν ὡπὸ τῆ ἰσὸς, ἀμᾶλυρον τῶ. ἐξῆλθεν ἐξ ἡἰδῆ: ἐγὼ δ' οἴμῃ ἐπὶ σὲδῆ ὁ εἰσῆλθὼν μῶ τὸ ἰσὸς ἐμῆμύνης εἰς τῶ ἰούδα σατανᾶς ἐχθρὸν φέρῃ τὸ ἴπὸ ἐν τῶ αὐτῶ πῶπῶ μῶ τῆ ἰσὸς, σὲδῆμῶ γῶ συμφᾶσπορ χρεῖσῶ παρῶς ἐλεγεῖν ὅσθαι. εἰ ὅ μὴ παρῶσθαι τῶ τῶ, πὸ δῆσπορ ὅ φεσῶσθαι τῶ. λαβῶν τὸ ἰσὸς ἐμῆμύνης, ὅ, ὅ φάσθαι, ἐ αὐτῶς ὅπῆσθαι. ὅπῶ γῶ ἐλεγεῖν, παρῶσθαι καὶ τὸ φαρῆν ὁ λόγος ἐπὶ λαβῶν. ὁ σῶσπορ ὅτι τῆς ἀλλογῆς ἀπὸ γέγραπθαι ὅπῆ εἶπε τοῖς μαθηταῖς ὁ ἰσὸς. λαβῶν τῶ, φάσθαι. ἀπὸ τῶ λαβῶν τὸ ἰσὸς ἐμῆμύνης ὅτι φάσθαι ὁ ἰούδας; φέρε τῶ, εἰ ὅ μὴ σωτῆ-

Psal. 137

Psal. 138

Ioh. 13:30

1 Cor. 6:15

Matth. 26

D

E

vero perpendere etiam illud oportet: Erat autem nox, tanquam non temere affigatum ab Evangelista, dicendum est symbolice tunc noctem fuisse sub sensum cadentem, quæ imago existeret noctis factæ in anima Iudæ; quando quæ ferebantur super abyssum, illa tenebræ (nempe Satanas) ingressæ sunt in eum; vocavit enim Deus tenebras, noctem; quare noctis, inquit Paulus, non sumus filij, neque tenebrarum,

1. Thes. 5. 5. *dicens: Ergo fratres non sumus noctis, nec diei filij sumus, sobrij simus.* Quamobrem nox non erat his quorum pedes laverat Iesus; sed dies, eaque splendidissima, ut qui iam mundati essent, abiecissentque sordes quas in pedibus animæ suæ habebant; excellentiori etiam modo nox non erat recumbenti in sinu Iesu, quod Iesus amore quo illum prosequeretur cunctas solvisset tenebras. Ac ne Petro quidem nox erat contenti id, quod sibi coelestis ille Pater revelarat, nempe: *Tu es ille Christus, ille Filius Dei viventis;* cui tamen neganti nox confestim fuit. Etiam nunc igitur cum egressus est Iudas sumpta offula, mox sibi egresso nox fuit: nec enim illic ille vir aderat, cui nomen est Oriens; scilicet reliquerat, dum egrederetur, iustitiæ Solem. Ac Iesum quidem persequebatur Iudas tenebrarum plenus; sed tenebræ, & qui ipsas receperat, non apprehenderunt eos qui persequebantur lucem. Quocirca cum dixisset tanquam iustitiæ sermonem: *Peccavi tradens sanguinem iustum, profectus laqueo se profocavit; Satana nimirum qui in ipso erat, cum usque ad laqueum adducente, & in hoc ipsum profocante, quando & animam eius Diabolus attigit; quippe qui talis non esset ut de eo diceretur à Domino, quod de Iob est dictum ad Diabolum: At illius animam ne attingas. Cum ergo exisset, Iesus dicit: Nunc glorificatus est Filius hominis, & Deus glorificatus est per eum; & Deus glorificabit eum per se; & continuo glorificabit eum. Tunc glorificari cepit Filius hominis post gloriam quæ ob signa, & prodigia contigerat, & post gloriam Transfigurationis, cum Iudas cum Satana in ipsam ingressus, à loco ubi erat Iesus exivit. Quocirca dixit Dominus: *Nunc glorificatus est Filius hominis.* Præterea illud etiam: *Si ego exaltatus à terra fuero, omnia traham ad meipsum,* dictum est à Servatore significanti quali morte glorificatus esset Deum.*

1. Thes. 5. 8. *que tenebrarum filij, & illud: Nos qui sobrij simus, sobrij simus.* Quamobrem nox non erat his quorum pedes laverat Iesus; sed dies, eaque splendidissima, ut qui iam mundati essent, abiecissentque sordes quas in pedibus animæ suæ habebant; excellentiori etiam modo nox non erat recumbenti in sinu Iesu, quod Iesus amore quo illum prosequeretur cunctas solvisset tenebras. Ac ne Petro quidem nox erat contenti id, quod sibi coelestis ille Pater revelarat, nempe: *Tu es ille Christus, ille Filius Dei viventis;* cui tamen neganti nox confestim fuit. Etiam nunc igitur cum egressus est Iudas sumpta offula, mox sibi egresso nox fuit: nec enim illic ille vir aderat, cui nomen est Oriens; scilicet reliquerat, dum egrederetur, iustitiæ Solem. Ac Iesum quidem persequebatur Iudas tenebrarum plenus; sed tenebræ, & qui ipsas receperat, non apprehenderunt eos qui persequebantur lucem. Quocirca cum dixisset tanquam iustitiæ sermonem: *Peccavi tradens sanguinem iustum, profectus laqueo se profocavit; Satana nimirum qui in ipso erat, cum usque ad laqueum adducente, & in hoc ipsum profocante, quando & animam eius Diabolus attigit; quippe qui talis non esset ut de eo diceretur à Domino, quod de Iob est dictum ad Diabolum: At illius animam ne attingas. Cum ergo exisset, Iesus dicit: Nunc glorificatus est Filius hominis, & Deus glorificatus est per eum; & Deus glorificabit eum per se; & continuo glorificabit eum. Tunc glorificari cepit Filius hominis post gloriam quæ ob signa, & prodigia contigerat, & post gloriam Transfigurationis, cum Iudas cum Satana in ipsam ingressus, à loco ubi erat Iesus exivit. Quocirca dixit Dominus: *Nunc glorificatus est Filius hominis.* Præterea illud etiam: *Si ego exaltatus à terra fuero, omnia traham ad meipsum,* dictum est à Servatore significanti quali morte glorificatus esset Deum.*

1. Thes. 5. 12. *hominis. Præterea illud etiam: Si ego exaltatus à terra fuero, omnia traham ad meipsum,* dictum est à Servatore significanti quali morte glorificatus esset Deum.

Αείδε γὰρ ὡς μὴ εἰπὴν ἠφερέμεινον ἄλλοδὲ *
* ὡς ἄγαλιν ἐξέσταται, ἐδ, λέγ, ἡ ἡ νύξ, λακ. *
πῶν ὅπ συμβολικῶς ἵσα ἡ ἀόρατὴ νύξ ἡ δὲ,
οἰκῶν τυχεύουσα τῆς ἡγουμένης ἐν τῇ ἀρχῇ
ἰβδα νυκτός, ἡίκα δὲ ἐπιφωσκόμενον σκότος
ἐπῶσα τῆς ἀλώσεως ὁ σατανᾶς εἰσέλθων εἰς αὐ-
τὴν. ἐκάλειται γὰρ ὁ θεὸς τὸ σκότος νύκτα. ὡς τε
νυκτός, ἐποῖν ὁ παῦλος, ἐσὶ ἐσμέν τέκνα,
ἐστέ σκότους, λέγων. ἄρ ὄντω, ἀδελφοὶ, ἐσὶ
ἰσομῆ νυκτός, ἐστέ σκότους, καὶ τὸ. ἡμεῖς δὲ
ἡμέρας ὄντες ἐφωσμένοι. ἐσὶ μὲν αὖτε νύξ τῆς τι-
στομένης τῆς πόδας ἄλλοδὲ τῷ ἰησοῦ, ἀλλ' ἡμέ-
ρα λαμπεροτάτη, κηρυχθεῖσιν, καὶ ἀποφύ-
σισιν τὰς ἐν πῖσι ποι τῆς ψυχῆς ἀπὸ τῆς
ρύπτως, ἐ κατ' ἐξοχῶν ἐσὶ μὲν νύξ τῆς ἀ-
κρίβειας ἐν τῇ κλίστῃ τῆς ἰσοῦς, ἡγάπη γὰρ αὐ-
τῶν ὁ ἰησοῦς, καὶ τῇ ἀγάπῃ ἔλυε πᾶσι τὸ σκό-
τος. ἀλλ' ἐστέ πᾶσα ἡμοιοποιοῦν τῇ. σὺ εἶ ὁ
μειστής ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἀπαρακλί-
σθαι αὐτῶν τῆς θανάτου παύσεως, νύξ μὲν, ἀλλὰ νύξ
αἴμα τῶν καὶ θάνατος μὲν. καὶ νύξ πῶν ὄντων
λαμπερῶν δὲ ἡμῶν ὁ ἰησοῦς καὶ εἰσέλθων ἔλυσε,
πῶν εἰσέλθων αὐτῶν νύξ μὲν. ἡ γὰρ πᾶσι αὐτῶν
ὁ ἀνὴρ ὅ ὄνομα, ἀγαπῶν, κατανενοῦν ἐν τῇ
ἐξελθούσιν πῶν τῆς δικαιοσύνης ἡλιον. καὶ
ἐδῶκα μὲν τὴν ἰσοῦν ὁ ἰησοῦς τῆς σκοτίας πε-
πληρωμένος. ἀλλ' ἡ σκοτία, καὶ ὁ ἀπὸ τῆς
αὐτῶν ἡ κατέληφεν τὸ δικαιοσύνης φῶς. εἰς τὴν
ἔτε εἶπεν ὡς δικαιοσύνης λόγος τὸ. ἡμῶν
ἠφῶδως αἴμα δίκαιον, ἀπὸ τῶν ἀπὸ τῆς
τῆ ἐν αὐτῇ σατανᾷ μὲν τῆς ἀρχῆς αὐτῶν
χρησασθεῖσιν, ἐπὶ τῷ αὐτῶν αὐτῶν ἀγα-
πισμῶν, ὅτι καὶ τῆς ψυχῆς αὐτῶν ὁ ἀφῶδως
ἡγάπη. ἡ γὰρ μὲν αὐτῶν ὡς λαμπερῶν ἐστέ αὐτῶν
ἄλλοδὲ κελίον, ὡς εἶρωμαι ἀπὸ τῶν ἰωβ σπῆ-
σιν ἀφῶδως. ἀλλὰ τῆς ψυχῆς αὐτῶν μὴ ἀφή-
ῶν αὐτῶν εἰσέλθων ὁ ἰησοῦς λέγει. νύξ ἐδῶκα ἐν
ὁ υἱὸς τῆ ἀφῶδως, καὶ ὁ θεὸς ἐδῶκα ἐν
αὐτῶν. εἰ ὁ θεὸς ἐδῶκα ἐν αὐτῶν, καὶ ὁ θεὸς
ἐδῶκα ἐν αὐτῶν ἐν αὐτῶν, ἐ ὡς δὲ ἐδῶκα ἐν αὐτῶν. *
εἰρη τῆς διδῶσα δαμ ἐν ἡν ἡ ἀφῶδως μὲν
τῆς ἐπὶ τῆς σμείων καὶ τῆς δῶσας, καὶ ἡ
ἐπὶ τῇ μεταμορφώσῃ, τὸ ἐξελθούσιν ἐν ἰ-
δαμ, μὲν τῆ εἰσέλθων εἰς αὐτῶν σατανᾷ,
δῶπ τῆ τῶ τῆς ἰησοῦς ὁ ἰησοῦς. εἰς εἶπεν ὁ
κῆριος τῆ. νύξ ἐδῶκα ἐν ὁ υἱὸς τῆ ἀ-
φῶδως. ἐπὶ ἡ ἡ τῆ. ἐ ἀφῶδως ἐκ τῆς
γῆς, παύσεως ἑλκῶσαι φῶς ἐμῶν, ἐ-
ρηθη ἄλλοδὲ τῆ σατανῆς σμείωνται πῶν
θανάτου ἐδῶσα τῶ θῶν. ἐδῶσα γὰρ καὶ ἐν τῷ ἀποθνήσκῶν τῶν θῶν. ἀφῶ τῆ

Iob. 1. 12. *ne attingas.* Cum ergo exisset, Iesus dicit: Nunc glorificatus est Filius hominis, & Deus glorificatus est per eum; & Deus glorificabit eum per se; & continuo glorificabit eum. Tunc glorificari cepit Filius hominis post gloriam quæ ob signa, & prodigia contigerat, & post gloriam Transfigurationis, cum Iudas cum Satana in ipsam ingressus, à loco ubi erat Iesus exivit. Quocirca dixit Dominus: *Nunc glorificatus est Filius hominis.* Præterea illud etiam: *Si ego exaltatus à terra fuero, omnia traham ad meipsum,* dictum est à Servatore significanti quali morte glorificatus esset Deum.

Iob. 13. 31. *hominis.* Præterea illud etiam: *Si ego exaltatus à terra fuero, omnia traham ad meipsum,* dictum est à Servatore significanti quali morte glorificatus esset Deum.

Iob. 12. 32. *hominis.* Præterea illud etiam: *Si ego exaltatus à terra fuero, omnia traham ad meipsum,* dictum est à Servatore significanti quali morte glorificatus esset Deum.

το οτι η δεχηθη οικονομιας ε μνην αποθησκησεν
 εν ιησυν ενεργητο, δεχθηστος μιν ο ημαριον ε
 ιδεα ινα παρεχματδωση και τω ιησω, ειρη-
 νη η. υω ιδεξασθη ο υιος ε ανθρωπος· ειπ
 επι οσα εις δεξασθησεν εν χειρον μη εν δε-
 ξαζωμης αυτου τα πατερς, δεχθηστος παρεσθη-
 σαι τα. νω ιδεξασθη ο υιος ε ανθρωπος το
 και ο υιος ιδεξασθη εν αυτω. κλει η δεχηθησεν
 ανθρωπος ανθρωπων θανατον δεξα ε τω μη πα-
 τερστος αποθησκησεν λευ μοροθουε λογη, και
 σοφιας, και αληθειας, και οσα αλλα εη λεγη B
 ηη εν τω ιησω θιωτερων, δεξα ε ανθρωπος, ος
 λευ και υιος τω ανθρωπος, ημοσμος ου
 απεργατος δεχθηστος εη εησ. δεξαστος αιωτε-
 ρω μη εησ. νω ζησπη με αποκτειναι, αν-
 θρωπος ος τω αληθειαν υμιν λεγα ληκα· εν
 τω δεξασθηστος δε λεγη η. νω ιδεξασθη
 ο υιος ε ανθρωπου. τωπον δε ομοι ε ο υιος ανθρω-
 που, ημοσμον ανθρωπων μερεθ θανατου θανα-
 τω η σαμω. ο ηδ λογησ εν δεχηστος εν θεον
 ο υιος λογησ, οσα ηπεδωτο ε ανθρωπος
 η δε ανθρωπος τω υιω ε ανθρωπος γε-
 νομενη αυτω δεξασθησεν εν θεον εν ω εαυτε
 θανατω, αυτη λευ ε μεκησ επερε αυτον εη
 τω λογησ, δεξαστος ανθρωπος. ει ηδ ο κη-
 λωμωσ τω κωρησ εν πωμω εησ, ος και
 εησ τω και τω πωμωσ μεκησ αι λεγαλ
 το. δυο εησ, πωσ εησ μελλον το ανθρωπος
 εν τω ιησω μιν τω λογησ λεγομενη γενομενη
 ηη, ανθρωπος μη τω μη απραμω ηη-
 σαμωσ π ηησ εησ, μενοντς η εν τω ιδεα
 ηησ, * ει ε αποθησκηστος ειπ αυτω ε λογησ, εησ
 παλι λευ σωεσ τον θεον υιος λογησ εν ανθρω-
 που· ει η τω θανατω τω ιησω δεξασθηστος εν θεον,
 πωσ απαντωστος εησ δεξαστος, η πασ δεξιασ
 ιδεγαμωστος εν ανθρωπωσ θεαμωστος εν τω
 εησ, η το εηστωστος εησ εησ αμασ τω
 σαμω αυτω, ειπ τα οησ τω ηησ, ειπ τα εν
 τωσ εηστωστος· εν τωσ ηδ πασ ιδεξασθηστος ο
 υιος τω ανθρωπου, και τω δεξασθηστος εν
 αυτω· επι δε ο δεξαζωμωσ ανθρωπος δε-
 ξαζωμωσ, ζησπησ εν τω· ιδεξασθηστος ο υιος ε
 ανθρωπου, ε, ανθρωπος η ομοιασ η εν εν
 τω· ο υιος ιδεξασθηστος εν αυτω· ανθρωπος η ηησ
 ηησ σαμωστος εηστωστος παρεχωμωσ ανθρω-
 που λεγομενη τω· νω ιδεξασθηστος ο υιος τω αν-
 θρωπου, δεξασθηστος η τα· και ο υιος ιδεξασθηστος
 εν αυτω, τεπησ η τεπησ σαμωμωσ· ει ο
 υιος ιδεξασθηστος εν αυτω, η ο υιος δεξασθηστος
 εν αυτω, τεπησ δε· η ο υιος δεξασθηστος
 Pars II.

Hanc ob causam, quoniam initium dif-
 pensationis morituri Iesu perficiebatur;
 egresso post offulam Iuda, ut contra
 Iesum negotiaretur, dictum est : *Nunc
 glorificatus est Filius hominis* ; deinde quo-
 niam non liceat glorificari Christum,
 non glorificato per ipsum Patre, pro-
 pterea his verbis : *Nunc glorificatus est
 Filius hominis* ; adduntur haec : *Et Deus
 glorificatus est per ipsum*. Veruntamen
 gloria contingens ob mortem pro homi-
 nibus non pertinebat ad unigenitum,
 qui natura mori aptus non erat, ne-
 que ad sapientiam, & pietatem, &
 quaecunque alia esse dicuntur in Iesu
 diviniore; sed ad hominem, qui erat
 etiam Filius hominis genitus, ex femine
 David secundum carnem. Quocirca su-
 perius quidem dixit : [*Nunc quaeritis me
 interficere, hominem qui veritatem vobis
 locutus sum : in ijs autem quae nunc
 consideramus & tractamus, hac ait :*]
Nunc glorificatus est Filius hominis. Nunc
 etiam, opinor, Deus exaltavit, factum
 obedientem usque ad mortem, mor-
 tem autem crucis. Nam illud verbum
 quod erat in principio apud Deum,
 Deus, non recipit exaltari. Ceterum
 exaltatio Filij hominis sibi facta glori-
 ficanti Deum per suam ipsius mortem,
 hac fuit, ut non amplius ipse aliud ef-
 fet à Verbo, sed idem cum ipso. Nam
 si qui adheret Domino, unus est spi-
 ritus, ut de hoc, & de spiritu non
 amplius dicatur quod duo sint; quo-
 modo non magis diceremus id quod de
 Iesu est humanum factum fuisse unum
 cum Verbo, exaltato quidem illo qui
 Non rapinam arbitratus est esse se aequalem
 Deo, sed Verbo manente in sua altitu-
 dine, vel etiam restitudo ad id, ubi
 erat prius, apud Deum, Deus Ver-
 bum existens, & homo? Altera vero
 glorificatio Iesu, Deum per mortem
 suam glorificantis tunc fuit, cum
 solutus principatus, ac potestates ostenta-
 vit palam triumphans de illis per lignum,
 pacificatus per sanguinem crucis eius, sive
 quae in terra sunt, sive quae in caelis. In
 his enim omnibus glorificatus est Filius
 hominis, Deo etiam glorificato. Cate-
 rum quoniam qui glorificatur, ab ali-
 quo glorificatur; quaeres in his verbis:
Glorificatus est Filius hominis, à quo glori-
 ficatus fuerit: similiter etiam in his facies:
Deus glorificatus est per eum. Pro quorum
 verborum explanatione diligenter adhibea-
 mus animum ad primum dictum, scilicet:
Nunc glorificatus est Filius hominis; item ad
 secundum: *Et Deus glorificatus est per eum*;
 & ad tertium: *Glorificabit enim per se, demum
 ad quartum: Et continuo glorificabit eum*.

101.

* X. 10. 101.

Nili forte quis dicat recipere conjunctionē A
 conjuncti in finiente, ut conjunctum
 incipiat ab illis verbis : Et Deus glori-
 ficatus est per eum ; & desinat in ea :
 Et continuo glorificabit eum. Verum at-
 tendamus necesse est gloriae vocabulo,
 quod apud nonnullos Gentiles de re me-
 dia ponitur, ex quo definiunt, gloriam
 esse laudem à multis proficiscentem.
 Perspicuum vero est alia de re hoc no-
 men etiam poni, ex eo quod hunc in
 modum in Exodo dictum sit : Et gloria
 Domini repletum est tentorium ; Nec pote-
 rat Moses ingredi in tentorium testimonij,
 quod obumbrasset illud nubes ; Et gloria
 Domini plenum fuit tentorium. In tertio
 etiam regnum hunc in modum est scri-
 ptum : Evenit, cum egredierentur Sacer-
 dotes à sanctuario, ut nubes repletet domum
 Domini, Et non poterant Sacerdotes stare
 coram nube ad ministrandum, quod repleffet
 gloria Domini etiam. Quin de Mosis glo-
 ria scripta etiam sunt talia in Exodo :
 Ut autem descendit Moses de monte, duaeque
 tabulae testamenti in manibus erant Moses :
 cumque è monte descenderet Moses, non novat
 glorificatum fuisse aspectum cutis vultus sui,
 dum Deus sibi loqueretur. Viditque Aaron,
 Et omnes Filij Israël Mosen, Et erat glo-
 rificatus aspectus cutis vultus sui, Et ti-
 muerunt ei appropinquare : haec gloriae
 significatio in Evangelio etiam Lucae
 Luc. 9. 29. his verbis declaratur : Et facta est, dum
 oraret, species vultus eius alia : Et vesti-
 tus eius candidus, ac resurgens. Et ecce
 duo viri loquebantur cum eo, qui erant
 Moses, Et Helias : qui visi in majestate
 narrabant excessum eius, quem completurus
 erat Hierosolymis. Vide vero in quibus
 etiam Paulus nomen gloriae assumat ;
 alicubi enim dicit : Si administratio mor-
 tis in literis deformata in saxis fuit in glo-
 ria, adeo ut non possent intendere filij Israël
 in faciem Mosis, propter gloriam vultus
 eius, quae aboletur, cur non potius admi-
 nistratio spiritus erit in gloria ? Nam si
 administratio condemnationis gloria est ; mul-
 to magis excellit administratio iustitiae in
 gloria : quandoquidem ne glorificatum
 quidem est in hac parte propter eminentem
 gloriam : si enim quod aboletur, in gloria
 fuit ; multo magis id quod manet est in glo-
 ria. Alibi vero : At nos omnes relecta
 facie gloriam Domini in speculo represen-
 tantes, ad eandem imaginem transforma-
 mur à gloria in gloriam : tanquam à Do-
 lo μείλλον παρθεσβί ή Διχαλονία της διχαλονίας δόξης. ή γδ ε δειδξαση ε δειδξαμενον
 εν τάτω τω μέρι, ήκεν της παρθεσβίσης δόξης. οί γαρ το καθαρνώμενον Διχα-
 λον, πολλώ μάλλον ε μέρον εν δόξη. ήπει δέ. ήμεις ή πρώτες αμακαλυμμένο παρθεσβί ή
 δόξης κείνη καθ' επιζωομεν, ή αυτεν οίκοι μεταμορφώμεθα από δόξης εις δόξαν, κρη-

Exod. 40.
32. 33.
3. Reg. 8. 10.
11.
Exod. 34.
29. 30.
Luc. 9. 29.
Et seq.
2. Cor. 3. 7.
Et seq.
2. Cor. 3. 18.

Από. εαυ μη δ'ρα τ'επο θαύση ης αιθαλας εις
 συμπλοκω ή εν τω λιγρον τω σιωματων,
 ινα δ'χρησθι μη ο σιωματων απο τω. ο θεος
 εδοξαση εν αυτω, λιγη η εις το. και ο θεος
 δοξαση αυτον εν αυτω, η δωδης δοξαση αυ-
 τον. αιθαλας η παρθεσβί της δόξης ονο-
 ματ, η κηρυα επι τω παρθεσβί η εν
 νων μέον παρθεσβί, κρη οειζονται ει δό-
 ξαι ως απο τω πολλων επαιων. δ'ηρον εν
 επ' αλλη παρθεσβί τ'επο κηρυα ονομα εν τω εν τη
 δόξη ετω ειρημω. η δωδης κεινη επλησθη
 η σκηνη, η οση παλαιαθη μευσης ειδητον
 εις τω σκηνω τω μωρτωει, οη επισκιαζει
 επ' αυτω η περιλη, ε δωδης κεινη επλησθη
 η σκηνη. η εν τη περιλη τω βασιλων τω δ'ρα
 ηραμωδον ετω η βρονη, ε ερημο ως εξηλα-
 θη οι ιερφ εν τω αγιω, η η περιλη επλησθη
 των οκων κεινη, ε οση εδωατο οι ιερφ ε-
 ναι λευκωια ενωπιον της νεφελης, οη η πλη-
 σε δόξα κεινη εν οκω. ε παρθεσβί της μευσης
 δωδης εν τη εδοξη τ'επωτα λελεχθη. ως η κε-
 τεβαινε μευσης εν τω ορη, η αι δυο πλα-
 κες της Διχαλονίας επι τω χρωματωσ. κατα-
 λαίνοντες η αυτε εν τω ορη, η μευσης οση
 ηδη οη δεδξαση η οψις ε χρωτος τω παρθε-
 σβί αυτε, εν τω γαλην αυτε αυτε. η ειδεν
 αραρον, και πρώτες οι ηοι ισεαηλ εν μευσιω,
 η λεω δεδξαση η οψις τω χρωτος τω παρθε-
 σβί αυτε, και εφοθησθη ειρησιν αυτε. τω-
 τι ο παρθεσβί της δόξης σηματιωμον και εν τω
 λουκων θαυθαλια Διχα τονταν διδωθη. ε ι-
 ηρημο εν τω παρθεσβί κεινη αυτε, η ιδια τω
 παρθεσβί αυτε επετα, και ηλλοιωθη η ιματι-
 σμος αυτε, και ερημο λευκω, εχαρταστων.
 και ιδω δωδης δυο σιωματων αυτε, οηπες
 ησπο μευσης, και ηλιας, οι οφθαλμοι εν δόξη
 ελερον τω εδοξον αυτε, λεω ημωι πληρωθη
 εν ιερωσταλη. και ο παυλος δε οση επι πο
 ο ονομα της δόξης παρθεσβί λελεχθη. οση εν
 γδ λιγη. ει δε η Διχαλονία τω θανάτω εν
 χρωματω, εντυπωμενη λιθω, ερημη εν
 δόξη, ως μη απνοισι τδς υς ισεαηλ εις ο
 παρθεσβί μευσης, Διχα του δόξω η παρθε-
 σβί αυτε η καθαρνώμενω, πως ηη μά-
 λων η Διχαλονία τω πωθωτος ετα εν δόξη; ει
 γαρ τη Διχαλονία η καθαρτωτος δόξα, πολ-
 λω μάλλον παρθεσβί η Διχαλονία της διχαλονίας δόξης. η γδ ε δειδξαση ε δειδξαμενον
 εν τάτω τω μέρι, ήκεν της παρθεσβίσης δόξης. οί γαρ το καθαρνώμενον Διχα-
 λον, πολλώ μάλλον ε μέρον εν δόξη. ήπει δέ. ήμεις ή πρώτες αμακαλυμμένο παρθεσβί ή
 δόξης κείνη καθ' επιζωομεν, ή αυτεν οίκοι μεταμορφώμεθα από δόξης εις δόξαν, κρη-

ὁπρὸς κενὴν πνεύματος· ἢ πάλιν μετ' ἀλλήλα· εἰ γὰρ ἔστι κεκαλυμμένον τὸ δια-
 γέλοι ἡμῶν ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἐστὶ κεκα-
 λυμμένον, ἐν οἷς ὁ θεὸς τῆ αἰῶνος τέτρα ἐτό-
 φλωσε τὰ νοήματα ἧς ἀπίσαν, εἰς τὸ μὴ χα-
 τωλάσαι τὸν φωτισμὸν τοῦ διαγελοῦς πρὸς δόξης
 τοῦ χριστοῦ, ὅς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ· ἢ πάλιν μετ'
 ἑαυτῶν· ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμ-
 ψαι, ὅς ἐλάμψαν ἐν τοῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς
 φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἐν
 πνεύματι ἰησοῦ χριστοῦ· ἔκαστος γὰρ τῶν ἀκρι-
 βῶς τοῦ διηγήσασθαι οὐκ ἀπαμύτῃ ἢ περικ-
 λυμμένῃ τῆς διαγελοῦς λέξεως διηγήσις· πλὴν
 ὡς διὰ βραχέων τοιαῦτα λέκτεον· ὅσον μὲν
 ἔστι τὸ σωματικὸν διοτιότερα πρὸς γόνυ ἐπιφά-
 ρα ἐν τῇ σκωτῇ καὶ ἐν τῷ ναῶ σωματελεύσει,
 καὶ ἐν τῷ πνεύματι μυστικῶς τῇ διὰ φύσιν
 ὁμιλήσασθαι· ὅσον γὰρ ἔστι τὸ ἀναγωγικὸν πρὸς
 θεὸν διὰ ἀκριβῶς γινωσκόμενα, καὶ τὰ ἐπιτη-
 διά διὰ καθολικῶν κατὰ ἑρμηνείαν τῆς θεωρίας,
 διότι ἀπὸ πρὸς τῆς διὰ ὁρθότητος· ἐπὶ ὁ κεκα-
 λυμμένον, καὶ καθαρὰ βραχέων πρὸς τὴν ἰλικὴν νόσον,
 ἵνα ἀκριβῶς τὴν θεωρίαν τοῦ θεοῦ, ἐν οἷς θεω-
 ρῆς, διοτιότερα· λέκτεον τοῦτον ἔστι τὸ διδο-
 ξάσθαι τὸ πνεύματι τῆς θεωρήσεως ἐν θεῷ, καὶ
 ὁμιλήσασθαι αὐτῷ, καὶ πνεύματι τῆς θεω-
 ρήσεως ἡμῶν, ὡς τῶν ἑστῶν ἐστὶν ἐπιφά-
 ρα πρὸς πνεύματι μυστικῶς, διοτιότερα αὐτῷ
 τῆς νῆ· ἔστι τὸ πρὸς τὸν ἑαυτῶν ἑλθεῖν τὸ
 μὲν γὰρ ἢ πρὸς τὸ ἀνακαλυμμένον πνεύματι τῆς
 δόξης καὶ κενῶν κατεπελεγεύμενοι, τὴν αὐτῶν εἰ-
 κόναν μεταμορφώματα· ὡς περὶ γὰρ τῆς νυκτε-
 ρινῆς φωτὸς λαμπροῦς αἰατῆραντος τῆς ἑλπί-
 ἀμυστικῶν, ἢ πρὸς τὸ μυστικῶς διότι ἀπὸ
 τῆς ἐν χριστῷ· οὐδὲν ἰσχυρὸν γὰρ οὐκ εἶχεν ἢ ἐν
 χριστῷ καθόλου· ὡς γινώσκων τὴν πατέρα
 ἐδίδαξε αὐτὸν πρὸς τὸ ἀπὸ μυστικῶς
 γνωσθῆναι, καὶ διότι ἀπὸ τῆς πνεύματι τῆς
 ψυχῆς αὐτοῦ· ὅτι καθαρὰ γινώσκων εἶρησεν ἢ ἐπὶ
 μυστικῶς διότι ἀπὸ τῆς καθολικῆς ἐν χρι-
 στῷ δόξης· τὸ πρὸς δὲ ἡμῶν ἔστι διώμα ἐν
 βραχέων, εἰς ἀπὸ ἑρμηνείαν, λελεγμένων, ἐ-
 πὶ ἀπὸ τῶν ἑαυτῶν· νῦν ἐδίδαξεν ὁ υἱὸς τοῦ
 ἀπὸ τῆς, καὶ ὁ θεὸς ἐδίδαξεν ἐν αὐτῷ· γι-
 νώσκων αὐτὸν τὴν πατέρα ὁ υἱὸς, αὐτῷ τῷ γι-
 νώσκων αὐτὸν ὅτι μάλιστα ἀγαθῶ, καὶ ὅτι οὐκ ἀπὸ
 οὐδὲν ἐπὶ τῶν ἑαυτῶν, ἢ γινώσκων ὁ υἱὸς ἐν
 πατέρα, ἐδίδαξεν· οἷμα ὅτι καὶ ἑαυτὸν γινώ-
 σκων, ὅτι καὶ αὐτὸς ἢ μακρῶν ἀπὸ τῆς πνεύ-
 ματι, ἐδίδαξεν ἐκ τῆς αὐτῶν ἐγνωσθῆναι· εἰ δὲ

A mini spiritu. Rursumque post pauca :
 Si adhuc velatum est Evangelium nostrum : 2. Cor. 4.4.
 in his velatum est qui percunt : in quibus
 Deus huius seculi excacavit sensus incredulo-
 rum ; ne illucesceret illis Evangelium glo-
 ria Christi , qui est imago Dei ; & ite-
 rum post pauca : Deus est qui iussit e te-
 nebris lucem illucescere : qui lux in cordi-
 bus nostris ad illuminationem cognitionis
 gloriae Dei , in facie Iesu Christi. Quo-
 rum singula quamvis accurate non pos-
 stulet proposita enarratio textus Evan-
 gelici , tamen paucis haec dicenda sunt.
 Quantum ad sensum humilem , & cor-
 poralem attinet , diviniorem quaedam ma-
 nifestatio in tentorio , & in templo
 completo facta fuit , & in facie Moysis,
 qui cum divina natura conversatus fue-
 rat. Quantum vero ad anagogen , &
 altiorem intelligentiam ea quae de Deo
 accurate agnoscuntur , quae acie men-
 tis dispicuntur , apte propter excellen-
 tiam puritatis dicentur esse gloria Dei
 conspecta. Quoniam mens mundificata ,
 & quae materialia cuncta transcendit ,
 ut accurate intueatur visionem Dei , ob
 ea quae intuetur , deificatur. Dicen-
 dum est etiam eiusmodi esse glorificari
 faciem eius qui Deum intuitus fuerit ,
 & cum ipso conversatus , quique cum
 huiusmodi visione consuetudinem habue-
 rit , ut tropice glorificata fuisse Moysis
 facies intelligatur , quia mens illius dei-
 ficata fuerit. In hac sententiam Pau-
 lus quoque dicebat : Nos autem re-
 tecta facie gloriam Domini in speculo re-
 presentantes , ad eandem imaginem trans-
 formamur. Ut autem nocturnae lucis
 splendor ex oriente Sole offuscatur , sic
 Moysis gloriae tenebras offundit glo-
 ria quae est in Christo : cum alioqui
 excellentia quae est in Christo com-
 parationem non habeat , quae agnos-
 cens Patrem Christus , longe magis
 glorificatus fuit , quam fuerit Moses
 ex his quae à se cognita fuerit , & quae
 glorificaverunt faciem animae eius. Id-
 circo gloria in Mose existens dicta est
 destrui à supereminenti gloria quae est
 in Christo. Verum enimvero cum haec
 pro virili paucis disernerimus in his quae
 in medium protulimus , redeamus ad il-
 lud : Nunc glorificatus est Filius hominis,
 & Deus glorificatus est per ipsum. Agnoscens
 Patrem Filius glorificatus est ipsa Patris
 agnitione , quae est maximum bonum ,
 & tale , ut Filius glorificetur in perfe-
 cta cognitione existens , quae agnoscat
 Patrem. Arbitror vero etiam quod seip-
 sum agnoscens (quae ipsa res non pro-
 cul à priori abest ,) glorificatus sit , eo
 quod seipsum agnoverit. An vero etiam

11. 11.

univerforum cognitio magnitudinem A
 gloria ipsius compleat, quæ sunt oc-
 culta, quæque aperta cognoscuntis,
 quæres; & vide ne forte hanc glorifi-
 cationem Filius hominis habeat, quia
 unitus sit Sapientie, cum ipse sit αἰσούφια,
 vel ut vocant αἰσούφιος [hoc est Sapientia
 ipsa, vel Filius ipse.] Hac autem glo-
 ria, qua glorificatus est Filius homi-
 nis, à Patre, qui hoc illi donavit, glo-
 rificatus fuit. Multaque cum sint glo-
 riam omnem hominis quæ compleant,
 his omnibus præstans est Deus, qui non
 simpliciter à Filio, dum cognoscitur, glo-
 rificatur; sed per Filium glorificatur. lux-
 ta quod, audax quidem facinus, supra-
 que captum nostrum nosmetipsos per-
 mittere horum inquisitioni, sed tamen
 audendum est suggerere, quod hoc in
 loco in quæstionem adduci possit. Qua-
 ro autem an liceat glorificari Deum, præ-
 terquam glorificari per Filium, ut assigna-
 vimus. Et dicendum est necessario eum,
 quando in sua est specula, propter suam
 ipsius cognitionem, ac suam ipsius con-
 templationem, majorem contemplatione
 illa, quæ est in Filio, ut opus est talia de
 Deo cogitare, oblectari indicibili quadam
 hilaritate, & jocunditate, & gaudio, in
 seipso libenter acquiescentem, & gau-
 dentem. Quibus vocabulis ego quidem
 utor non tanquam proprie convenientibus
 Deo, sed indigus indicibilium
 (ut ita loquar) verborum, quæ so-
 lus ipse Unigenitus Filius eius cum ipso
 propria locutione effari potest, vel cogi-
 tare de eo. Caterum quoniam in hunc
 locum devenimus, ubi Deus per Chris-
 tum glorificatur, apposite quæremus,
 quomodo etiam per Spiritum sanctum
 glorificetur, & per omnes à quibus
 conspiciatur fuerit, vel conspiciatur glo-
 ria Domini. Atque arbitror ego qui-
 dem totius gloriae Dei splendorem esse
 Filium; ut à Paulo traditum est, di-
 cente : Qui cum sit splendor gloriae; per-
 venire tamen particulares splendores ab
 hoc splendore totius gloriae ad reliquam
 naturam rationis capacem. Alioquin non
 arbitror percipere aliquem posse omnem
 splendorem totius gloriae Dei, nisi Filium E

ἐκ τῆς αἰσούφιας ἧς ἕλκεται ἡ ἐπισημοῦς ἀπὸ τοῦ πατρὸς αἰσούφιος ὡς ἡ ἐπισημοῦς ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἡ ἐπισημοῦς ἀπὸ τοῦ υἱοῦ ἡ ἐπισημοῦς ἀπὸ τοῦ πνεύματος ἡ ἐπισημοῦς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας ἡ ἐπισημοῦς ἀπὸ τῆς πόλεως ἡ ἐπισημοῦς ἀπὸ τοῦ κόσμου ἡ ἐπισημοῦς ἀπὸ τῆς γλώσσης ἡ ἐπισημοῦς ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἡ ἐπισημοῦς ἀπὸ τῆς οὐρανοῦ ἡ ἐπισημοῦς ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ἐπισημοῦς ἀπὸ τῆς ὑπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς ἐπὶ τῆς γῆς ἡ ἐπισημοῦς ἀπὸ τῆς ἐν τῇ γῆτι καὶ ἐν τῇ οὐρανῷ ἡ ἐπισημοῦς ἀπὸ τῆς ἐν τῇ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆτι ἡ ἐπισημοῦς ἀπὸ τῆς ἐν τῇ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆτι ἡ ἐπισημοῦς ἀπὸ τῆς ἐν τῇ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῆτι

Ebr. 1. 3.

Hec à Ferrario prætermissa & Perizonio supplenda sunt.

Philp. 2. 9.

Luc. 10. 21.

Matth. 16. 17.

Εἰ σίμων βαριανά, ὅτι ὄφειλε καὶ αἶμα οὐκ ἀπεκάλυψεν σοι, ἀλλ' ἢ ὁ πατήρ μου ὁ ἁγιώτατος ὅσον οὐκ ἔγνωσεν ὁ υἱὸς τῶν κόσμων, ἐν τῷ κόσμῳ γὰρ ἴδεν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτὸν ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω, ὁ δὲ πᾶσι ἐν κόσμῳ ἐδεδόξατο, καὶ ἴδεν ἡ χημία τῷ μὴ διδῆσασθαι αὐτὸν ἐν τῷ κόσμῳ, ἢ μὴ διδῆσασμένον, ἀλλὰ τῷ μὴ διδῆσάσθαι αὐτὸν κόσμῳ ὅτι δὲ ἀπεκάλυψεν ὁ ἁγιώτατος πατήρ οἷς ἀπεκάλυψεν κατὰ τὸν κόσμον ὅτι πᾶσι τῷ ἰησοῦ γνωστοί, πότε ἐδεδόξατο ὁ υἱὸς τῷ ἀποστόλῳ ἐν τοῖς Β ἐγνωσκῶσιν αὐτὸν ὁ γὰρ ἀπεκάλυψεν αὐτῷ πᾶσι πᾶσι δόξαν κοινῶς κατοποθεῖσθαι ὁδῶν, πᾶσι αὐτῶν εἰκόνα μεταμορφῶσθαι ἕνα ὅτι πᾶσι ἀποδόξασεν οὖσι, καὶ πᾶσι εἰς δόξαν. κατὰ δόξαν τῆς ἡδονῆς οὐκ ἔγνω, εἰς δόξαν πᾶσι τῆς διδασκείας ἢ ἡλικίας οὐκ ἔγνω ἐπὶ πᾶσι οἰκονομίαν, ἀφ' ἧς ἐβλήθη ἀποπέμπειν τὸν κόσμον, καὶ γενεσιγενῆς διδασκείας ἐπὶ δόξαν τῆς διδασκείας αὐτὸν, εἴπετο. νῦν ἐδεδόξατο ὁ υἱὸς τῷ ἀποστόλῳ καὶ ἐπὶ σφῆτις ἔγνω τὸν πατέρα, εἰ μὴ ὁ υἱὸς, καὶ ἂν αὐτὸς ἀποκαλύψει, ἡμῶν ὅτι ἐκ τῆς οἰκονομίας ἀποκαλύψει τὸν πατέρα ὁ υἱὸς, καὶ τὸ καὶ ὁ πατήρ ἐδεδόξατο ἐν αὐτῷ ἢ πᾶσι ὁ υἱὸς ἐδεδόξατο ἐν αὐτῷ, συνειδέσθαι τὸ ὁ ἑωσκαὶς ἐμὴ, ἐώρακα τὸν πατέρα τὸν πνευματικόν μου ὁ θεωρεῖται γὰρ ἐν τῷ λόγῳ ὅτι αὐτῷ, καὶ εἰκόνα τῷ θεῷ ἀοράτου ὁ θεωρεῖται αὐτὸν πατέρα, τὸ ἐπιδόντος τῇ εἰκόνι τῷ ἀοράτου θεῷ ὡς αὐτῷ ἐνορατὴν δυναμῶν καὶ τῷ αεραπτότῳ τῆς εἰκόνης τῷ πατρὶ. ἢ ὅτι καὶ ὅπως σαφίστερον ἀπὸ τῆς πᾶσι τὸν πᾶσι λαμβάνουσιν. ὡς καὶ πᾶσι τὸ ὄνομα τῷ θεῷ ἐλασφονεῖται ἐν τοῖς ἕσπετον, ἢ πᾶσι τὸς ἀγίους, ἀνελίπθην πᾶσι κατὰ ἔργα λαμβανόμενα ἢ μετασφῶσιν τῆς ἀποστόλων, διδασκείας τὸ ὄνομα τῷ πατρὶ ἢ ἐν τοῖς ἁγίοις, ἐν τῷ οὐκ ἐδεδόξατο πᾶσι ὅσον ἐν τῷ ἰησοῦ, ἐπὶ ἀμύρτιας οὐκ ἐπίσταται, μηδὲ βίβηται δόλος ἐν τῷ σώματι αὐτῷ, μηδὲ ἔγνω ἀμύρτιας; καὶ τῷ οὐκ ὄντι ὡς ἐδεδόξατο, καὶ ὁ πατήρ ἐδεδόξατο ἐν αὐτῷ. εἰ δὲ ὁ πατήρ ἐδεδόξατο ἐν αὐτῷ, ἀποδωρεῖται αὐτῷ ὁ πατήρ τὸ μείζον ἢ ὁ υἱὸς τῷ ἀποστόλῳ πεποίηκε ἢ μείζον γὰρ τῷ διδασκαλῶν τὸν θεόν, ἐλάττω τὸν ἀποστόλῳ, ἢ ἐλάττω τὸν πατέρα ὁ πνευματικὸς μείζον μου ἐστίν, ἢ τῷ διδασκασθῆναι τὸν υἱὸν τῷ ἀποστόλῳ ἢ τὸν ἐλάττω τῶν κρείττων ἢ πολλῶν γὰρ λατρεύουσα ἢ δόξα ἐν τῷ υἱῷ ἐστίν, ὅτι δόξα τῷ αὐτῷ ὁ πατήρ, ἢ

A es Simon Bariona, quia caro, & sanguis non revelavit tibi; sed Pater meus qui in caelis est. Quatenus enim Filius non erat mundo agnitus (In mundo enim erat, & mundus per ipsum factus est, & mundus eum non cognovit) nondum glorificatus erat per mundum, etiam si, quod per mundum glorificatus non esset, datum non erat Christi non glorificati, sed mundi Christum non glorificantis. Cum vero Pater celestis revelavit his qui a mundo erant Iesu cognitionem, tunc glorificatus est Filius hominis per illos, qui eum cognoverunt. [Et per eandem gloriam, qua glorificatus fuit inter eos, qui eum cognoverunt, acquisivit gloriam cognoscentibus ipsum.] Qui enim relecta facie gloriam Domini representant, ad illius imaginem transformantur. Vide vero, unde a gloria dicat, & ubi ad gloriam; nimirum a gloria glorificati, ad gloriam glorificantium. Cum igitur venit ad oeconomicam, a qua & mundo illucere, atque etiam cognitus glorificari debebat, propter gloriam glorificantium eum, nunc dixit: Glorificatus est Filius hominis; & quoniam nemo cognovit Patrem, nisi Filius, & cui Filius revelaverit, revelaturusque erat Patrem Filius ex oeconomia; hanc ob causam etiam Pater per Filium glorificatus est. Vel illud: Et Deus glorificatus est per ipsum, examinabis simul cum illo dicto: Qui vidit me, vidit Patrem, qui misit me. Videtur enim in Sermone existenti Deo, & imagine invisibilis Dei Pater qui ipsum genuit: cum is, qui inspexit in imagine invisibilis Dei, statim inspicere etiam possit in Patre qui est primum exemplar. Adhuc hunc in modum apertius etiam interpretari potest hic locus; cum enim per sanctos, quorum videntur bona opera splendidissima coram hominibus, glorificetur nomen Patris in caelis, quemadmodum etiam nomen Dei per quosdam blasphematur inter Gentes, in quam perinde glorificatus est Pater, atque in Iesu, quandoquidem Peccatum non fecit, nec in ventus fuit dolus in ore eius, neque cognovit peccatum. Talis igitur cum esset Filius, glorificatus est: & Deus glorificatus per ipsum est. Quod si Deus glorificatus est per ipsum, Deus illi vicissim donat, quod majus est re illa, quam fecit Filius hominis. Majus est quod Filius hominis glorificatus fuerit per Deum, inferior per praestantior, quam quod inferior glorificaverit Deum praestantior, iuxta illud: Pater qui misit me, major me est. Atque profecto longe excellentior gloria est in Filio, quando glorificat ipsum Pater, quam sit in

* x. τὸ ἐστὶν ὁ πατήρ ὁ πνευματικὸς μείζον μου ἐστίν, ἢ τῷ διδασκασθῆναι τὸν υἱὸν τῷ ἀποστόλῳ ἢ τὸν ἐλάττω τῶν κρείττων ἢ πολλῶν γὰρ λατρεύουσα ἢ δόξα ἐν τῷ υἱῷ ἐστίν, ὅτι δόξα τῷ αὐτῷ ὁ πατήρ, ἢ

1. Cor. 3. 18.

Joh. 12. 45.

Rom. 1. 24.

1. Petr. 1. 21.

Joh. 14. 18.

Patre, quando glorificatus fuerit per
 Filium. Decebatque profecto, ut ma-
 jor vicissim rependens gloriam, qua
 glorificarat eum Filius, gratificaretur
 Filio glorificando eum in se Patre.
 Deinde quoniam hæc jam futura erant;
 dico autem glorificari Filium hominis
 per Deum; idcirco subjungit: *Et con-
 tinuo glorificabit eum.* Nec vero igno-
 ramus hæc longe inferiora esse his quæ
 præfens requirat locus, quem nunc
 examinamus revelante Deo, & præ-
 sente existente Verbo suo ad demon-
 strandum gloriam Dei: [cuique Pater

*Hæc sup-
 plemimus
 Perennis.*

Ioh. 13. 33.

dare posset; ut omnis Dei gloria co-
 gnosceretur.] Quare veluti parvi, &
 longe abjectiores quam dignitas sermo-
 num exigit, gratias Deo agamus pro
 his quæ exposuimus; quæ longe sunt
 majora nostra dignitate. *Filioli adhuc
 paulisper vobiscum sum. Queretis me, &
 sicut dixi Iudeis quo abeo, vos non potestis
 venire, & vobis dico nunc. Cum colle-
 geris voces ex Evangelij, quæ dicuntur
 à Servatore nostro, tanquam à
 Patre ad Filios, confidito dicere Ser-
 vatore esse aliquorum Patrem. Inquit*

Matth. 9. 2.

Matth. 9. 22.

enim Paralytico: *Confide fili, remittun-
 tur tibi peccata. Fœmina vero fluxu san-
 guinis laboranti: Filia, fides tua te sal-
 vavit fecit.* Nunc etiam Discipulis inquit:
*Filioli; offedente, opinor; Iesu non-
 nullum blandientis affectum: simulque
 docente Apostolos etiam tum animo
 pufillos esse. Sin vero quarat aliquis,
 Paralyticus dictus, Filius, honorabi-
 lior sit illis, quibus Filius Dei dixit,
 Filioli; is sciat eum qui sit Filiolus,
 esse etiam omnino Filium, propter
 quod nec Paralyticus dictus prohibitus
 est esse etiam Filiolus: quemadmodum
 etiam necesse non est, ut Paralyticus
 nuncupatus Filius honorabilior sit his
 quos Filius Dei dixit Filiolos. Proinde
 sciamus necesse est, non ut in homi-
 nibus evenit, ut qui Filius alicuius fue-
 rit, is illius postea esse frater non pos-
 sit, ita evenire in Iesu ut aliquis ex
 Filio immutari non possit, ut sit illius
 frater. Quamobrem hi quibus dixit, Fi-
 lioli, post Servatoris resurrectionem*

Ioh. 20. 17.

(tanquam immutato Iesu ex resurre-
 ctione) fratres illius efficiuntur, qui an-
 tea illis dixerat Filioli: unde & scriptum
 est: *Vade ad fratres meos, & dic illis:
 Ascendo ad Patrem meum, & Patrem
 vestrum; Deum meum, & Deum ve-
 strum.* Et fortasse quemadmodum licet
 etiam ex servo Iesu immutari; nam
 servi erant etiam Discipuli, antequam
 fierent filij, ut ex hoc dicto perspicuum

Ioh. 13. 13.

est: *Vos vocatis me magistrum, & Do-*

*en τῶν πατρῶν, ὅτε ἐδοξάσθη ὁ πατήρ ἐν τῶν
 υἱῶν. καὶ ἔσπευτε γὰρ τὸν μείζονα ἀμφεβόησον ἢ
 δοξάσαι, καὶ ἐδόξουν αὐτὸν ὁ υἱὸς, καὶ ἔσπευσε
 τῶν υἱῶν ὁ δοξάσαι αὐτὸν ἐν αὐτῶν, ἢ ὁ υἱὸς ἢ
 ἐν τῶν θεῶν δοξάσαι ὁ υἱὸς. εἴτ' ἐπὶ ὅσων ἐσθ' ἡ-
 πα ταῦτα γίνεσθαι ἔμεινε, λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ δοξάσαι
 αὐτὸν τὸν υἱὸν ἐν τῶν θεῶν, ἀλλ' ἅπαντα ὅσα ἐστὶν
 τῶν υἱῶν ἐν τῶν θεῶν. ταῦτα ὅσα ἐστὶν ἀ-
 γνοῦντο πολλῶν ἐν ἔλαττονα ἂν χωρὶς ὁ πῶς
 ἔξεταζόμενος, ἀποκαλύπτουτος τῶν θεῶν, καὶ
 ἐπιδημῶντες τῶ λόγῳ αὐτῶν εἰς ὁ ἀποκαλύπτου
 τῶν δοξῶν τῶν θεῶν, καὶ ὁ διώσθαι διαρῆσαι
 ὁ πατήρ δωροδότης γινώσκου τῶν πατρῶν
 δοξῶν τῶν θεῶν. ἡδ' ὡς θεοχρῆς καὶ πολλῶν πα-
 τῆρότερος τῆς ἀξίας τῶν λόγων, καὶ ἐπὶ τῆς
 ἐκπύσει χαλεπῶς ὁμοιοποιεῖται τῶν θεῶν ὅτι
 πολλῶν μείζον τῆς ἡμετέρας ἀξίας. πενήτα, ἐπ' ἡ
 μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἶμι. ζητήσατέ με, καὶ ἄλλοι
 εἶπον τῶν ἰσχυροῦς, ὅτι ὅπως ἐγὼ εἶμι, ὑμεῖς δ'
 διώσατε ἐλθεῖν. καὶ ὑμῖν λέγω ὅτι ἐπὶ ὅσων
 γαζῶν ἐκ τῶν θιαγαλιῶν τῶν, ὡς ἡσπῶ πα-
 τῆρ λέγουσθαι τῶ σωτήρ ἡμῶν πῶς τέκνα,
 φωνῶν, καὶ ἄλλοι λέγον ὅτι πῶς ὁ σωτήρ πατήρ
 ἔστιν. τῶν μὲν γὰρ ἀποκαλυπτικῶν φωνῶν
 τέκνον, ἀφῆρται σοὶ ἀφῆρται. τῆ ὁ ἀφῆρ-
 ῆσθαι. ἡ γὰρ τῶν, ἢ πῶς σε σίσωκε σε. ἡ γὰρ
 πῶς μετῆρτες λέγει τῶ. τεκνία, ἐμφαίνουσι, αἰ-
 μά π καὶ τῶ ἀποκαλυπτικῶν, καὶ διδάσκουσι
 τῶν ἐπὶ ἀποκαλύπτου τῶν τῶν ἀποκαλύπτου ψυχῶν
 πῶ. εἰ δὲ πῶς ζητή, ἀρ' εἶμι ὁ ἀποκαλυπτικῶς
 ἀκῶν, τέκνον, ἐπιτέλεσθαι καὶ πῶς ὡς ὁ λό-
 γος φωνῶν, τεκνία, ἀκῶν ὅτι εἰ πῶν ἔστι
 πενήτα, πῶς τῶν ἔστι τέκνον. ἡδ' ὡς ἀποκαλύπτου
 ὅτι ἀποκαλυπτικῶν λέγουσθαι τέκνον, εἶν ὡς τεκ-
 νίων. ὡς τε οἷον ἀφῆρται ὁ ὀνομασθέντα τέκνον
 ὅτι ἀποκαλυπτικῶν, εἶν ἐπιτέλεσθαι τῶν πῶς ὡς
 ὁ λόγος εἶπα τῶ πενήτα. καὶ ὅτι εἶδεναι ὅτι ἡ
 ὡς φωνῶν ἐπὶ τῶν ἀποκαλύπτου δὲ διώσθαι τῶ τέκνον
 ἡμῶντα ὑμῶν ἀδελφῶν δὲ εἶδεναι εἶν τέκνον,
 ὅπως ἀδελφῶν μεταβαλεῖν ἐκ τέκνον πῶς πῶς
 ὁ ἡμῶντα αὐτῶ ἀδελφῶν. ὅτι γοῦν πῶς ὡς
 εἶπα, τεκνία, μὲν τῶν τῶ σωτήρ ἀφῆρται,
 ὡς ἀφῆρται μεταποινδῶντα ἀπὸ τῶ ἀφῆρται ἡ-
 σῶν, γίνουσι τῶ σωτήρ εἰπόντος, πενήτα, ἀ-
 δελφοί. ἡδ' ὡς γὰρ ἀφῆρται. πορῶν πῶς τῶ ἀ-
 δελφῶν, καὶ εἶπα αὐτῶν, ἀφῆρται πῶς τῶ πα-
 τῆρα μὲν, καὶ πατέρα ὑμῶν. καὶ εἶπον μὲν, καὶ
 εἶπον ὑμῶν. καὶ παρὰ ὡς φωνῶν ἔστι μεταβαλεῖν ἐκ
 δὲ λα ἡσῶν, δὲ εἶπα δὲ ἡσῶν οἱ μετῆρται πῶς τῶ
 εἶν τεκνία, ὡς εἶπον ἐκ τῶ. ὑμεῖς φωνῶν*

με, ο διδασκαλος, και, ο κυριος, και καρδι-
 λιγατε, ειμι γαρ. και το. οση ενι δδλος μι-
 ζων το κωειν αυτε, εμια γεραμυθρον περι ε.
 πεκια, επ μικρον μη υμνυ ειμι. ^{Ιη. 13: 16.} Επισητης δε
 ει ο δδλος περιτερον μαθητης η δ, ειτα πε-
 κηον, ειτα αδελφος χριστου, και υος τυ θου.
 ο δε. επ μικρον μη υμνυ ειμι, κτ μη ο
 απληθερον, ως περι ο ρητιν, σαφεις βδην,
 επι οσον ενδραπω εμνη επισταμ κτ ηη
 μαθητη. περιτερον μη συνληφθεις. ^{Ιη. 13: 33.} οσω της
 ασιας, και ο χλιαρχα, και ηη ιουδακων Β
 ρωτητην, οιπτες δησημτες αυτην απηραρον
 περι αυτου περιτον. κτ η το το πιατα
 φραδου, και εζηε τω επι αυτου καταδι-
 κωθεις. ειτα ποιμας εν τη καρδια της ηης
 τρις ημερας, και ηης νικτας. κτ η ο βα-
 θυπερον ζητηος μηποτε κτ ο μικρον οση
 επ λω μετ αυτων. ε το μη αφησαι αλεις κτ
 φρα, ε το πω λυζω αυτη εις αδνα κατα-
 βεσκηνηα. τατα ηδ ενεκεν * καταλυτο εη και
 κτ ηη μαθητη ο ειπων. οπα δυο η ηης συ-
 ηγμανοι εις ο εμον ονομα, και εγω ειμι εν
 μεσα αυτων, και. ιδω εγω μη υμνυ ειμι πα-
 σιας της ημερας, εως της σενταλειας τω αμνο-
 σ, δλλα ο, πληρωθενος τυ. πρωτες ημεις σκαν-
 δικλιθησαστε εν εμου εν τη νυκτι τω ηη. γα-
 γεραπια γαρ. παταξω ο ποιμνη και αβθ-
 σερπαθησονται ο περιβατα της ποιμνης, μη-
 κηπ εη μετ αυτων ο κτ ηη αφησαι μονων
 τυζημοντα. περι τω δι αυ τις ασηποφειοι
 * X. ιη. το. μεσο υμνυ * ηηκ εν ημεις οση οιδαστε,
 λεραν αυτην εη κτ ηη μη γνωσθησταν αυ-
 τον. οση η μηποτε ε τω τον οση ο εη αυτου
 μετα πνοσ, οση εν επαγγελια ως αφιος διδ-
 ται, ο εσηκται αυτον κτ μη γνωσθησταν εν
 μεσο ηη μη γνωσθησταν. εν επαγγελια μη
 ηδ το. οπα δυο, η ηης σηννημνοι εις ο ε-
 μον ονομα, και γα ειμι εν μεσα αυτων. ε το.
 ιδω εγω μη υμνυ ειμι πασιας της ημερας,
 εως της σενταλειας τω αμνοσ, ε ποιατον δε η. Ε
 μεσο υμνυ εσηκ, ος ημεις οση οιδαστε. κτ εν
 τω περιχαμηλια ταυτω ο ειπων. ιδω εγω μη
 υμνυ ειμι, φοι το. επ μικρον μη υμνυ ειμι.
 ο η λεραν. επ μικρον μη υμνυ ειμι, οση
 αη αφησαι ασηπτασ τα ιουδα, τω αβθβελω
 ηδη βεβληκτοσ εις τω καρδια αυτη, ινα πα-
 ραδα τον σωτηρα, ειπαν δυ αυτα το. * μετ
 αυτην ειμι. οση επ ηδ λω μετ αυτη, εδ οτο
 βεβλασ το λαμιν οιδωσ αυτη. δλλ οτη κτ το
 sum: non amplius enim erat cum ipso

minum; & bene dicitis, sum etenim;
 & ex illo: Non est servus major Domi-
 no suo, quod scriptum est ante haec ver-
 ba: Filioli adhuc paulisper vobiscum sum;
 inspicies vero an servus efficiatur pri-
 mum discipulus, deinde Filiolus; po-
 stremo frater Christi, & Filius Dei.
 [Inspecies etiam discipulus inter hos
 dicendus sit, qui percepturus sit, eo
 quod seipsum exhibuerit, sermonis scientiam;
 addiscens à tali, tantoque præ-
 ceptore sapientiam Dei.] Cæterum
 hoc dictum: Adhuc paulisper vobiscum
 sum, juxta simpliciter quidem sen-
 sum, quod ad contextum attinet, aper-
 tum est, quoniam iam futurus non er-
 rat amplius cum Discipulis; primum
 quidem comprehensus à cohorte, &
 Centurione, & à Judaicis ministris,
 qui cum ligatum abduxerunt ad An-
 nam primum, postea vero Pilato tra-
 ditus, & deinceps ad crucem condem-
 natus, ac demum factis tribus diebus,
 & tribus noctibus in corde terra. Iuxta
 profundiorum vero sensum quæres, an
 forte non fuerit cum illis paulisper,
 non eo quod illis non adfuerit secun-
 dum carnem, & eo quod descenderit
 cum anima sua ad inferos. Huius enim
 rei causa non prohibebatur esse etiam
 cum Discipulis ille qui dixerat: Vbi ^{Math. 18.}
 duo, vel tres congregati fuerint in nomi-
 ne meo, etiam ego sum in medio eorum;
 &: Ecce ego vobiscum sum usque ad ^{Math. 28.}
 summationem seculi; sed quia illud im-
 pleretur: Omnes vos offendemini mea ^{Math. 26.}
 causa in nocte hac, scriptum est enim: Per-
 cutiam pastorem, & dispergentur oves ^{Per. 31.}
 gregis; idcirco enim non amplius fu-
 turus erat cum illis, quia cum dignis
 est solis. Cæterum contra hoc objeiet
 aliquis illud: In medio vestrum stat ^{Ioh. 1: 26.}
 quem vos nescitis, dicens eum cum his
 etiam esse, à quibus non cognoscatur.
 Proinde vide ne forte idem non sit esse
 cum aliquo, quod in promissione tan-
 quam dignis datur, & stare in medio
 non agnoscentium eum. Cum enim sit
 in promissione illud: Vbi duo, vel tres
 congregati fuerint in nomine meo, ego etiam
 in medio eorum sum, & illud: Ecce ego
 vobiscum sum usque ad consummationem
 seculi, non ejusmodi est illud: In me-
 dio vestri stat, quem vos nescitis. Proin-
 de qui dixerat: Ecce ego vobiscum sum,
 in presenti contextu inquit: Ad-
 huc paulisper vobiscum sum. Et qui di-
 cit: Paulisper vobiscum sum, haud-
 quaquam presenti sensibiliter iudæ, in
 cujus cor immiserat Diabolus, ut
 proderet Servatorem, dixit, Tecum
 cum intinctam offulam ipsi porrigeret.

* X. ιη. Ιουδ. For.

* X. ιη. Ιουδ. For.

* For.

Quando vero post offulam ingressus est in A
Iudam Satanas, multo minus erat cum
illo Iesus, abducente procul seipsum
à Servatore: *Quæ enim convenientia
Christi cum Beliar? Quamvis attamen
paulisper cum Filiolis futurus esset Ie-
sus, ipsorum Pater, sciamus oportet
illud, paulisper, magnum esse. Nam
etiam si cum illis non erat Iesus, ni-
hilominus quaesituri erant Iesum: quem-
admodum Petrus post negationem a-
mare flevit, quærens (opinor) Iesum.
Nunc igitur illud: Filioli adhuc paulis-
per vobiscum sum [dictum est: paulo au-
tem post ait:] Pusillum, & non vide-
bitis me, & iterum pusillum, & vide-
bitis me: quando dicentibus Discipulis:
Quid est hoc, quod dicit, Pusillum: nes-
cimus quid loquatur. Cum intellexisset ergo
Iesus qui vellent eum interrogare, dixit il-
lis: De hoc queritis inter vos, quod di-
xi: Pusillum, & non videbitis me; &
iterum pusillum, & videbitis me: Amen,
amen dico vobis, plorabitis, & lamenta-
bimini vos; mundus autem gaudebit; vos
autem mœnore afficiemini, sed mœror ve-
ster vertetur in gaudium. Illo enim pu-
sillo tempore, quo non videbant eum,
& lamentabantur, sed mœnore com-
mutato illis in gaudium, implebatur
tunc illud: Rursus pusillum; & videbi-
tis me. In quibus perscrutaberis, an non
videns eum paulisper, & visurus eum
post hoc pusillum tempus; postea vi-
surus sit ipsam omnino non multum;
considerantibus nobis illud: Rursus
pusillum, & non videbitis me. Caterum
querere Iesum, est querere sermonem,
sapientiam, & potentiam Dei, quæ
omnia est Christus. Querunt vero qui-
dam eum his qui signa viderunt, qui-
que cum ipso videre sumpserunt ab eo
panem, & comedunt: habentibus illis
querendi causam, eo quod nutriti fue-
rint à λόγω, & Filio Dei: Queritis
enim me, inquit, non quia signa videri-
tis, sed quia comederitis ex panibus, & sa-
turati sitis. Deinde quoniam antea Iu-
dæis dixerat: Ego vado, & queretis me,
& in peccato vestro moriemini. Et quo
ego vado, vos non potestis venire; ad
illud referens id, de quo agimus, in-
quit: Et sicut dixi Iudæis, Quo ego a-
beo, vos non potestis venire, ita etiam vo-
bis dico nunc. Ut enim illis, inquit, hoc
dixi, sic etiam vobis. Sed vobis etiam
hoc dico non de multo tempore. Sic
enim ego intelligo illud: Etiam vobis
dico nunc, quæ non idem sonant, ac
si dixisset, Et vobis dico, absque ad-
ditione vocabuli; Nunc. Iudæi enim*

Ιακώβου, ὅτε ἦλθεν εἰς ἐσθήν οὐ σὺ γινῶσκεις,
πολλὰ πλέον οὐκ ἔστιν ἰδέναι, μα-
κρῶς αὐτῶν ἀπὸ τῶν σατάνης· τίς γὰρ συμ-
φάντως ἔσται πρὸς θελίαν; εἰ δὲ μακρὸν ὄ-
νη μὲν τῆν τεκνίαν ἔρχομαι εἰς τὸν πατέρα αὐτῶν
ἰσθῆς, καὶ εἰδέναι τὸ μέγα καὶ μακρὸν ἐσθῆναι,
εἰ καὶ μὴ ἔτι μετ' αὐτῶν, ὅσον ἦσαν ἐσθῆνοι
ζητῆν ἔρχομαι τὸν ἰσθῆν, ἄς ὁ πᾶσι μὲν τὸ ἀρ-
νήσασθαι πικρῶς ἔκταμεν, οἱ μὲν, ζῆτῆν τὸν ἰσθῆ-
σῆν· νυνὶ μὲν οὖν τὸ ἐπὶ μακρὸν μετ' ἡμῶν εἰ-
μι, λέλεκα. ὀλίγη ἔσται, μακρὸν φησὶ,
καὶ οὐκ ἐπὶ διαστήτῃ με, ἐπὶ πάλιν μακρὸν ἐπι-
σθῆ με· ὅτε λεγόντων τῶν μαθητῶν τί ἔστι τὸτο
ὁ λόγος, μακρὸν; οὐκ οἰδαμεν τί λέγεις· γινῶσκεις
ὁ ἰσθῆς ἐπὶ ἡσθῆν αὐτῶν ἐρωτᾶται, εἰπερ ἀλλοί-
ως τὸτο ζῆτῆ μετ' ἀλλήλων, ὅτι εἶπον,
μακρὸν, ἐπὶ διαστήτῃ με, καὶ πάλιν μακρὸν, καὶ ἔτι
ἐπὶ με· ἀλλοί, ἀλλοί λέγου ἡμῶν, ὅτι κλειώσται
καὶ θρηνησται ἡμῶν, ὁ κόσμος γαρῆσται, οὐκ ἔτι· καὶ
λυπηθῆσται, ἀλλ' ἡ λύπη ἡμῶν εἰς χαρὰν ἡμῶν
ἐσθῆ· τὸ γὰρ, μακρὸν ἐσθῆναι, ἐπὶ ὅσον ἐσθῆσαν
αὐτῶν, ἐζητῆν ἰσθῆν, ὅσον ἔκταμεν, καὶ ἐσθῆσαν,
τῆς λύπης αὐτῶν εἰς χαρὰν μεταβαλέσται ὅτι
ἐπὶ πρῶτο τὸ· ἐπὶ πάλιν μακρὸν καὶ ὀλίγη
με· ἐπὶ οἷς ἐξετάσται εἰ ὁ μὲν μακρὸν μετ'
διαστήν αὐτῶν, εἰ μέλλῃ μὲν τὸτο ἔλασθαι αὐ-
τῶν, μετ' ἐπὶ πολὺ πρῶτος ὀλίγη αὐτῶν, γινῶσκων
ἡμῶν τὸ· καὶ πάλιν μακρὸν, καὶ ὀλίγη με·
τὸ δὲ ζῆτῆν ἐπὶ ἰσθῆν, ζῆτῆν ἐπὶ τὸν λόγον, ἐπὶ
τὸν σοφίαν, καὶ τὸν δικαιοσύνην, καὶ τὸν ἀ-
λήθειαν, καὶ τὸν δικαίωσιν ἐσθῆν, ἐπὶ πρῶ-
τα ἐσθῆν ὁ γινῶσκεις· πᾶσι δὲ ζῆτῆσιν αὐτῶν τῆν
ἐσωσθῆσθαι σημαία, ἐπὶ οὗτο ἔσωσθῆσθαι γα-
βόντων ἀπὸ αὐτῶν ἐσθῆν, καὶ γαρῆσθαι, αἷμα ἔ-
ζητῆν αὐτοῖς ἡμῶν τὸ τε θρασθῆν ἀπὸ τῶν
λόγων· ζῆτῆν γὰρ με, φησὶν, ἐπὶ ὅτι εἰδότε
σημαία, ἀλλ' ὅτι ἐφαρῆτε ἐκ τῶν ἐσθῆν, ἐπὶ
ἐσθῆσθῆν· εἰτε ἐπὶ πρῶτος, πᾶσι ἰσθῆ-
σθῆν εἰρηκῆ· ἐπὶ ἡμῶν ἡμῶν, καὶ ζῆτῆσθαι με,
καὶ ἐπὶ τῆ ἀμάρτια ἡμῶν ἀπερῆσθαι· ὅτι ἐπὶ ἡμῶν
ἡμῶν, ἡμῶν δὲ δικαιοσύνην εἰδῆν, ἐπὶ ἐσθῆ-
νο ἀσθῆσθαι τὸ πρῶτος φησὶν· καὶ καθῶς
εἶπον πᾶσι ἰσθῆσθαι, ὅτι ὅτι ἐπὶ ἡμῶν ἡμῶν ἡμῶν
δικαιοσύνην εἰδῆν, καὶ ἡμῶν λέγου ἐσθῆν· ἄς γὰρ
ἐκείνοις, φησὶν, ἐπὶ εἶπον, ἡμῶν καὶ ἡμῶν· ἀλλὰ
καὶ ἡμῶν ἐπὶ λέγου, ἐπὶ πλείονος γινῶσκεις, ἡμῶν
γὰρ ἀκούσθαι· καὶ ἡμῶν λέγου ἐσθῆν, ἐπὶ οὐκ
ἐπὶ ζῆτῆν· καὶ ἡμῶν λέγου γινῶσκεις πρῶτος φησὶν
τῆς, ἐπὶ πρῶτος ἡμῶν γὰρ ἄς ἐπὶ πρῶτος ἐπὶ τῆ
quos præviderat morituros in peccato

Hec à
Farrario
Prætermissa
& Periano
supplevi-
mus.
Ioh. 1. 6. 16
18, & seq.

Iohan. 6.
26.

Ioh. 8. 21.

18. 118.
Farr.

seculo ante futurum. Sed hoc per inter-
vallum sit dictum in id quo de agimus.
At vero Discipulis volentibus sequi Ie-
sum, non ut simpliciores rentur cor-
poraliter, sed ut significat illud: Qui
non tulit crucem suam, & me subsequutus
fuerit, non est dignus meus esse Discipulus,
inquit nunc Dominus: Quo ego abeo,
vos non potestis nunc sequi. Nam etiam si
sequi volebant Verbum Dei Filium, &
confiteri eum non offensi causa ipsius,
nondum poterant tamen hoc facere:

Matth. 10.
38.

Ioh. 7. 39. Nondum enim erat Spiritus, quod nondum
1. Cor. 12. 7. esset Iesus glorificatus, & Et nullus potest di-
cere, Dominus Iesus, nisi in Spiritu sancto.
Ceterum abijt λόγος [idest, Filius Dei]
pergens ad sua itinera, quem quidem
sequitur qui λόγος, [hoc est rationem]
sequitur: non potest vero sequi, qui
seipsum non preparaverit pro dignitate
illius ad suum ipsius Patrem, adducentis
eos qui nihil non agunt, ut possint
illum sequi: & sequuntur eum, donec,

Psal. 62.
9.

ut Christo dignum est, dicant: Adhesit
anima mea post te. Verum cum secun-
dus & trigessimus tomus Explanatio-
num in Evangelium à Iohanne traditum
sufficientem scriptionem acceperit, il-
lius sermonem hic finiemus.

Α σιλία τῶ θεοῦ. ἄλλα τῶτο μὲν ἄφ' ἑμοῦ ἐν
πῶτεράσθ' εἰς τὸ παρερημένον εἰρήσῳ· πῆς
δὲ μαθηταῖς ἀκαλοθῆν ἐχρησμένοι τῶ ἰησοῦ, ἔχ
ὡς αὐτὸ οἱ ἀπλάττει· ἡσασθῶσιν σωματικῶς
ἀλλ' ὡς δὴ τὸ· ὅς αὐτὸ μὴ τῶν σαρκῶν
αὐτῶ, καὶ ἀκολοθῶσιν ὀπίσω μου, ὅτι ἐστὶ με
ἄξιός ἐστι μαθητῆς, φησὶ γὰρ ὁ κύριός ἐστι, ὁ-
τις ἐγὼ ἡσασθῶ, ἡμῶς δὲ δεῦρα δεῖ εἰλθεῖν τῶ-
ν· εἰ γὰρ ἐβῆλοτο ἀκαλοθῆν τῶ λόγῳ, καὶ
ὁμοιοθῆν αὐτῶν μὴ σκαυδαλιζέμενοι ἐν αὐτῶ,
ἀλλ' ἐκ ἐδύνατό πῶ τῶτο ποιεῖν· ἔπει γὰρ ἡ
πῶμα, ὅτι ἰησοῦς ἔπει ἐδοξάσθη, καὶ σαρξὶς
δύνα) εἰπεῖν, κύριός ἰησοῦς, εἰ μὴ ἐν πῶματι
ἀγάθ'· ἀπῆσθ' ὁ λόγος τῶς ἐαυτῶ πορείας, καὶ
ἀκαλοθῆν μὲν αὐτῶ ὁ λόγος ἐπὶ ἡμῶς· δὲ δύνα-
σαι ὁ ἀκαλοθῆν ὁ μὴ ὁ ἡσασθῶσιν, ὡς ὁ ἡσασ-
θῶς καὶ ἰχθὺν βαλεῖν τὸν λόγον ἰδὴ ἔντιος τῶς
ἐν ἐαυτῶ πατέρα τῶς πῶμα τῶσθῶσιν, ἡσασθῶ
καὶ δύνασθαι αὐτῶ ἔπεισαι, καὶ ἀκαλοθῶσιν
αὐτῶ, ὡς εἰπωσθ' τῶν γῶσθῶ· σκαυδαλιζέσθ' ὀπί-
σω σὲ ἡ ψυχὴ μου· αὐτῶσθ' ὁ ἡσασθῶσιν εἰ-
ληφότος τῶ λέ' τῶ εἰς τὸ καὶ ἰωάννου διαστῶ-
λιον ἡσασθῶσθῶσθῶ, αὐτῶ πῶ καταπαύσθῶσθῶ
τῶ λόγῳ.

Ambrosius idem lectori. S.

Lector amice, Scito me in hoc libro vertendo summa usum esse fide, ac diligen-
tia, ut nihil profus sit immutatum ab eo, quod scribit Author. Scito praterca me
nihil invenisse in hoc libro, quod videatur decretis sanctæ matris Ecclesiæ adversari;
nam si invenissem, aut librum non vertissem, aut locum signassem suspectum. Ta-
men omnia iudicio subjecta esse velim sanctissimæ matris Ecclesiæ, & quilibet cau-
te, & cum iudicio legat.

EX
ORIGENIS ΩΡΙΓΕΝΟΥΣ
COMMENTARIIS

IN ACTA APOSTOLORVM.

E quarta Homilia in Acta
Apostolorum.

ΕΚ ΤΩΝ
ΕΙΣ ΤΑΣ ΠΡΑΞΕΙΣ
ΤῶΝ Ἀποστόλων·

Εκ τῆς εἰς τὰς πῶμα
ὁμιλίας δ'.

Interprete IOHANNE TARINO.

Act. 1. 16. **O**portebat impleri quod prädixerat Spi-
ritus sanctus per os David de Iuda. In
quo Psalmo de Iudâ scriptum est. Dix-
erit fortasse quispiam Spiritum sanctum
non loqui, Servatoris enim sermo est: Deus
Psal. 108. laudem meam ne reticueris, quia os peccatoris

EΔὲ πληρωθῆσθαι τῶν γῶσθῶσθῶ τῶ
ἰησοῦ τῶ πῶμα τῶ ἄγιον ἄφ' ἑμοῦ
δαβὶδ λέγει ἰὺδα· ἐν τῶ ψαλμῶ τῶ λέγει τῶ
ἰὺδα γῶσθῶσθῶ· εἰποι τὸς αὐτῶ ὅτι ὁ πῶμα τῶ
ἄγιον γῶσθῶ· σαρξὶς γὰρ τῶ σατῶσθῶ * εἰσιν οἱ
ἀσῶσθῶ